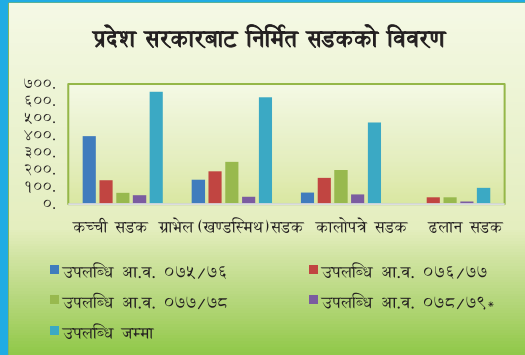
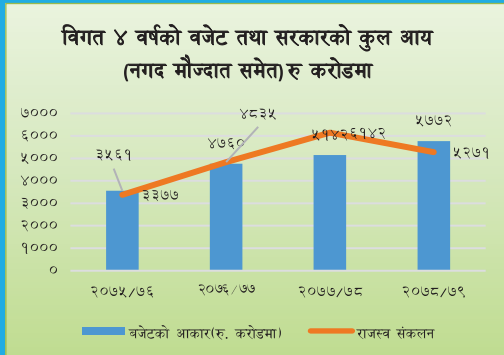
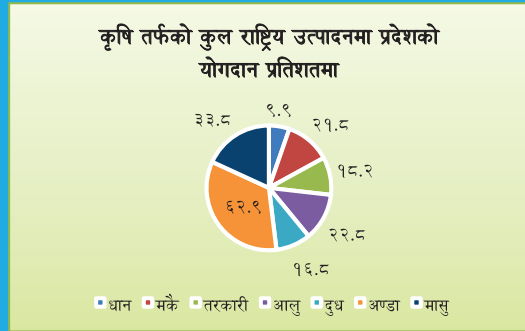
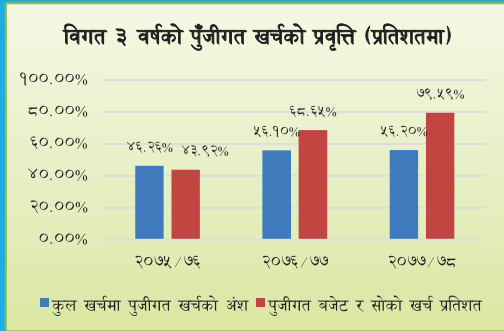

बागमती प्रदेश आर्थिक सर्वेक्षण

२०७८/२०७९

बागमती प्रदेश सरकार
 आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय
 हेटौँडा, नेपाल

बागमती प्रदेश आर्थिक सर्वेक्षण २०७८/२०७९

बागमती प्रदेश सरकार

आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय

हेटौंडा, मकवानपुर, नेपाल ।

प्राक्कथन

आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को फागुन मसान्तसम्मको प्रदेशका आर्थिक गतिविधि, समग्र आर्थिक स्थिति र आर्थिक सामाजिक परिसूचकको अवस्था र विश्लेषण समावेश गरी प्रस्तुत आर्थिक सर्वेक्षण २०७८/७९ प्रकाशित गरिएको छ । बागमती प्रदेश सरकारले पहिलो पटक प्रकाशन गरेकोले प्रदेश सरकार स्थापना भएपश्चातको तथ्यांकहरू समेत समेटिएको छ ।

आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को फागुन मसान्त सम्मको अवस्था हेर्दा आर्थिक वृद्धिदर सन्तोषजनक हुने देखिएको छ । मुलुकको कुल गार्हस्थ उत्पादनमा करिब ३७ प्रतिशत योगदान गर्ने यस प्रदेशको आर्थिक वृद्धि दर चालु आर्थिक वर्षमा ६.७ प्रतिशत कायम हुने अनुमान छ । कोभिड - १९ को रोकथाम तथा नियन्त्रणका क्रममा आर्थिक गतिविधिमा सुस्तता आएको भएपनि क्रमशः अर्थतन्त्र पुरानै लयमा फर्किएको छ । आगामी दिनमा आर्थिक पुनरुत्थानलाई प्राथमिकताका साथ अघि बढाउँदै दिगो र तीव्र आर्थिक वृद्धिमा यस प्रदेशले टेवा पुऱ्याउनु पर्ने आवश्यकता छ । प्रदेश सरकारको राजस्व संकलनको अवस्था सन्तोषजनक भएतापनि सार्वजनिक खर्च अपेक्षित हुन सकेको छैन । प्रदेश संचित कोषमा मौज्जात रकम बढदै गएको छ ।

बागमती प्रदेश सरकारले स्थानीय तहसँग सहकार्य र साझेदारी गर्ने क्रममा वित्तीय हस्तान्तरणको रकम वृद्धि गर्दै लगेको छ । बागमती प्रदेश भित्र बैंक तथा वित्तीय संस्थाका २५.८० प्रतिशत शाखाहरू छन् भने बीमा कम्पनीका शाखा २७.३५ प्रतिशत रहेका छन् । यसबाट यो प्रदेश वित्तीय सघनताको हिसावले अन्य प्रदेश भन्दा अगाडी छ । बहुआयामिक गरिवीको प्रतिशत यस प्रदेशमा मुलुकको औषत दर भन्दा कम छ भने काम गर्ने उमेर समूहको जनसंख्या मध्ये अन्य प्रदेशको तुलनामा यस प्रदेशमा रोजगारी गर्नेको संख्या बढी रहेको छ । प्रदेशमा विद्यालय भर्ना दर बढदै गएको, स्वास्थ्य सम्बन्धी सूचकहरू सुधार हुँदै गएको र सिंचाइ, खानेपानी, सडक जस्ता पूर्वाधार निर्माणको कार्य सकारात्मक ढंगले भई रहेको छ । उद्योग, व्यापार तथा पर्यटन तर्फ समेत कारोबार बढदै गएको भएपनि कृषि क्षेत्रमा कुल गार्हस्थ उत्पादनमा योगदान भने अन्य प्रदेशको तुलनामा सवै भन्दा कम रहेको छ ।

प्रस्तुत आर्थिक सर्वेक्षण प्रदेशको आर्थिक अवस्थाको बारेमा अभिरूची राख्ने अर्थशास्त्री, अनुसन्धानकर्ता, शिक्षक विद्यार्थी, उद्योगपती, व्यापारी, राष्ट्रसेवक कर्मचारी लगायत सवै सरोकारवालाहरूलाई उपयोगी हुने विश्वास लिएको छु । यो प्रकाशन तयार गर्ने कार्यमा संलग्न आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालयका प्रदेश सचिव लगायत अन्य कर्मचारीहरू, तथ्यांक उपलब्ध गराउनु हुने सवै निकाय र पदाधिकारीहरू प्रति हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु ।

जेष्ठ, २०७९

शालिकराम जम्कट्टेल
आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्री

विषय सूची

प्राक्कथन

तालिका सूची

चार्ट सूची

१. कार्यकारी सांराश	१
२. समग्र आर्थिक स्थिति.....	५
३. सार्वजनिक वित्त	१९
४. बैंक तथा वित्तीय क्षेत्र.....	४४
५. गरिबी निवारण र रोजगारी.....	५८
६. सामाजिक क्षेत्र.....	६३
७. आर्थिक क्षेत्र	८१
८. भौतिक पूर्वाधार.....	९४
९. सार्वजनिक सेवा र सुशासन.....	१०१

अनुसूची

तालिका सूची

तालिका २(क)	प्रमुख समष्टिगत आर्थिक परिसूचकहरूको तुलनात्मक विवरण	८
तालिका २(ख)	बागमती प्रदेशको कूल गार्हस्थ उत्पादनको वर्गीकरण अनुसारको योगदान	१२
तालिका २(ग)	औद्योगिक वर्गीकरण अनुसार कुल गार्हस्थ उत्पादनमा बागमती प्रदेशको योगदान	१५
तालिका २(घ)	बागमती प्रदेशको केहि परिसूचकको राष्ट्रिय परिसूचकसँग तुलना	१८
तालिका ३(क)	प्रदेश सरकारको विगत ३ आर्थिक वर्षको खर्चको तुलनात्मक अवस्था	२१
तालिका ३(ख)	आ.व. २०७८/७९ को दोस्रो चौमासिक अवधिसम्मको तुलनात्मक खर्च प्रगति	२२
तालिका ३(ग)	२०७७/७८ मा प्रदेशगत सार्वजनिक खर्चको अवस्था	२२
तालिका ३(घ)	विगत ३ वर्षको स्थानीय तहमा भएको वित्तीय हस्तान्तरणको अवस्था	२५
तालिका ३(ङ)	आ.व. २०७८/७९ को दोस्रो चौमासिक अवधि सम्मको वित्तीय हस्तान्तरण तुलनात्मक विवरण	२६
तालिका ३(च)	आ.व. २०७८/७९ को फागुन मसान्तसम्म बागमती प्रदेशका स्थानीय तहको खर्चको अवस्था	२७
तालिका ३(छ)	साना किसान लघुवित्त वित्तीय संस्था मार्फत लगानी भएको सुहलियतपूर्ण कर्जाको विवरण	२८
तालिका ३(ज)	कृषि विकास बैंक लि. मार्फत लगानी भएको सुहलियत कर्जाको विवरण	२९
तालिका ३(झ)	प्रदेश सरकारको विगत चार आर्थिक वर्षको बजेट, राजस्व अनुमान तथा राजस्व संकलन	३१
तालिका ३(ञ)	विगत ४ वर्षको प्रदेश सरकारको आय संरचना	३३
तालिका ३(ट)	अन्तरसरकारी वित्त हस्तान्तरण र नगद मौज्जात बाहेक प्रदेश सरकारको आय/राजस्व	३४
तालिका ३(ठ)	विगत ३ आर्थिक वर्षमा संकलन भएको घर जग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क	३७
तालिका ३(ड)	विगत ३ आर्थिक वर्ष प्रदेश विभाज्य कोष सवारी साधन कर विवरण	३९
तालिका ३(ढ)	विगत ३ आर्थिक वर्ष बाँडफाँट पछिको विवरण	४०
तालिका ३(ण)	विगत ३ आर्थिक वर्षको संघीय सरकारबाट भएको वित्तीय हस्तान्तरणको र प्राप्ति	४१
तालिका ३(त)	आ.व. २०७८/७९ दोस्रो चौमासिक अवधिसम्म वित्तीय हस्तान्तरण प्राप्तिको अनुदान विवरण	४२
तालिका ३(थ)	संघीय सरकारको वित्तीय हस्तान्तरण अनुदान फिर्ता	४३
तालिका ४(क)	बागमती प्रदेशमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाका शाखा	४५
तालिका ४(ख)	जिल्लागत बैंक तथा वित्तीय संस्थाको शाखा	४६

तालिका ४(ग)	बागमति प्रदेशमा रहेका बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको निक्षेप र कर्जा	४७
तालिका ४(घ)	बागमति प्रदेशको क्षेत्रगत कर्जा लगानी	४७
तालिका ४(ङ)	बागमति प्रदेशमा बैंकिङ सेवा विस्तार विवरण	४८
तालिका ४(च)	बीमा क्षेत्रमा कार्यरत स्वदेशी तथा विदेशी बीमा कम्पनी/बीमकहरूको संख्या	४९
तालिका ४(छ)	२०७८ चैत्र मसान्त सम्मको बीमकको शाखा कार्यालय र कर्मचारीको संख्या	५०
तालिका ४(ज)	२०७८ को चैत्र मसान्त सम्मको बीमालेख र बीमाशुल्क संकलन	५०
तालिका ४(झ)	२०७८ चैत्र मसान्तसम्म बागमती प्रदेशमा रहेको जीवन बीमा व्यवसाय	५१
तालिका ४(ञ)	२०७८ चैत्र मसान्तसम्म बागमती प्रदेशमा रहेको निर्जीवन बीमा व्यवसाय	५२
तालिका ४(ट)	बागमति प्रदेशभित्र धितोपत्र दलाल व्यवसायी, मर्चेन्ट बैंकर र सूचिकृत कम्पनी	५२
तालिका ४(ठ)	धितोपत्र कारोवार रकम	५३
तालिका ४(ड)	बागमति प्रदेश भित्रको जिल्लागत हितग्राही खाता (DEMAT Account) को खाता संख्या	५३
तालिका ४(ढ)	बागमति प्रदेशमा रहेका सहकारी संस्था	५४
तालिका ४(ण)	सहकारी संस्थाको कारोवार स्थिति	५५
तालिका ४(त)	बागमति प्रदेश भित्रको जिल्लागत सहकारी संस्थाको संख्या, शेयर पुँजी, वचत र कर्जा लगानी	५६
तालिका ५(क)	जिल्ला अनुसार गरिबी दर, गरिबीको गहनता र विषमता	५९
तालिका ५(ख)	बहुआयमिक गरिबी	६०
तालिका ५(ग)	प्रधानमन्त्री रोजगारी कार्यक्रमबाट २०७८ फागुन मसान्त सम्मको रोजगारी अवस्था	६१
तालिका ५(घ)	बागमती प्रदेशमा श्रम बजार सम्बन्धित केही सूचकहरू	६१
तालिका ५(ङ)	बागमती प्रदेशमा औपचारिक र अनौपचारिक क्षेत्रमा रोजगारीको अवस्था	६२
तालिका ६(क)	बागमती प्रदेशको विद्यार्थी खुद भर्नादर	६३
तालिका ६(ख)	बागमती प्रदेशको विद्यालय संख्याको तुलनात्मक विवरण	६४
तालिका ६(ग)	बागमती प्रदेशमा विद्यार्थीको लैङ्गिक समता सूचाङ्क (GPI) को विद्यमान अवस्था	६६
तालिका ६(घ)	सामूदायिक विद्यालयमा कार्यरत शिक्षकको विवरण	६७
तालिका ६(ङ)	बागमती प्रदेशको जिल्लागत साक्षरता अवस्था	६९
तालिका ६(च)	बागमती प्रदेशमा विद्यार्थी भर्नाको विवरण	७०
तालिका ६(छ)	बागमती प्रदेशका स्वास्थ्य सूचकका प्रमुख नतिजाहरू	७१
तालिका ६(ज)	जम्मा स्वास्थ्य संस्था, अस्पताल शैया, महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका	७२

तालिका ६(झ)	बागमती प्रदेशमा स्वास्थ्य क्षेत्रमा विद्यमान जनशक्तिको अवस्था	७३
तालिका ६(ञ)	बागमती प्रदेशमा अस्पताल सुविधा लिनेको विवरण	७३
तालिका ६(ट)	राष्ट्रिय खोप कार्यक्रम (संख्यामा)	७४
तालिका ६(ठ)	गर्भवती एवं सुत्केरी महिलाको स्वास्थ्यमा पहुँचको तुलनात्मक अवस्था	७५
तालिका ६(ड)	एक विद्यालय एक नर्स कार्यक्रम कार्यान्वयन अवस्था	७६
तालिका ६(ढ)	स्वास्थ्य विमा कार्यक्रमको तुलनात्मक अवस्था	७६
तालिका ६(ण)	कोभिड-१९ रोकथाम नियन्त्रण सम्बन्धी विवरण	७८
तालिका ६(त)	उद्धार गरिएका गर्भवती तथा सुत्केरी महिलाको विवरण	८०
तालिका ७(क)	प्रमुख खाद्यान्न बालीको उत्पादन	८३
तालिका ७(ख)	दलहन,तेलहन,तरकारी र फलफुलको उत्पादन	८४
तालिका ७(ग)	पशुपन्छीजन्य उत्पादनको तुलनात्मक अवस्था	८५
तालिका ७(घ)	प्रदेशगत वन क्षेत्रको स्थिति	८७
तालिका ७(ङ)	वन क्षेत्रको जिल्लागत स्थिति	८७
तालिका ७(च)	बागमती प्रदेशमा स्थापना भई रहेका उद्योग ग्राम	८७
तालिका ७(छ)	बागमती प्रदेशमा कम्पनी दर्ताको स्थिति	९१
तालिका ७(ज)	हाल सम्मको राजश्व संकलनको विवरण	९२
तालिका ८(क)	प्रादेशिक र स्थानीय सडक सञ्जालको प्रदेशगत सडकको विवरण	९४
तालिका ८(ख)	प्रदेश सरकारद्वारा निर्मित सडकको विवरण	९५
तालिका ८(ग)	प्रदेश सरकारद्वारा निर्मित सडक पुलको विवरण	९६
तालिका ८(घ)	स्थानीय तहको केन्द्रसम्म सडक पहुँचको अवस्था	९७
तालिका ८(ङ)	खानेपानी, सरसफाई सेवा तथा उर्जाको उपयोगको अवस्था	९७
तालिका ८(च)	जिल्लागत रूपमा क्षेत्रफल, खेतीयोग्य जमिन र सिंचाई योग्य जमिनको विवरण	९८
तालिका ८(छ)	प्रदेशगत विद्युत उत्पादन मेगावाट (वैकल्पिक ऊर्जा प्रवर्द्धन केन्द्रबाट उत्पादित विद्युत बाहेक)	९९
तालिका ८(ज)	राष्ट्रिय प्रशरण ग्रिडबाट विद्युत पहुँच प्राप्त प्रदेशगत जनसंख्या	१००
तालिका ९(क)	बागमती प्रदेश भित्रका मन्त्रालय/निकाय/कार्याल र मौजुदा कर्मचारी दरबन्दी संख्या	१०१
तालिका ९(ख)	पदपूर्ति सम्बन्धी विवरण	१०२
तालिका ९(ग)	दरखास्त आह्वान एवम् प्राप्त दरखास्तको विवरण	१०३

चाई सूची

चाई २(क)	आर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा कूल गार्हस्थ उत्पादनमा प्रदेशगत योगदान	१०
चाई २(ख)	आर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा प्रदेशगत कूल गार्हस्थ उत्पादन	११
चाई २(ग)	आधारभूत मूल्यमा कूल गार्हस्थ उत्पादनको प्रदेशगत वृद्धिदर	११
चाई २(घ)	औद्योगिक वर्गीकरण अनुसारको वागमती प्रदेशको २०७८/७९ को कुल गार्हस्थ उत्पादनको संरचना	१३
चाई २(ङ)	आर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा प्रदेशगत कुल गार्हस्थ उत्पादनको संरचना	१४
चाई २(च)	प्रदेशगत प्रति व्यक्ति कूल गार्हस्थ उत्पादन	१६
चाई २(छ)	वागमती प्रदेशको कूल गार्हस्थ उत्पादन वृद्धिदर	१७
चाई २(ज)	आर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा कूल गार्हस्थ उत्पादनमा वागमती प्रदेशको योगदान	१८
चाई ३(क)	विगत ५ वर्षको बजेटको आकार	२०
चाई ३(ख)	प्रदेशगत राजस्व र खर्चको आकार (सम्बन्धित प्रदेशको कुल गार्हस्थ उत्पादनको अनुपातमा)	२३
चाई ३(ग)	विगत ३ वर्षको पुँजीगत खर्चको प्रवृत्ति	२४
चाई ३(घ)	आर्थिक वर्ष २०७८/०७९ को चैत्र मसान्तसम्म साना किसान विकास लघुवित्त वित्तीय संस्था लिमिटेडबाट क्षेत्रगत ऋण लगानी	२९
चाई ३(ङ)	कृषि विकास बैंकबाट आर्थिक वर्ष २०७८/०७९ को चैत्र मसान्तसम्म ऋण लगानीको क्षेत्रगत विवरण	३०
चाई ३(च)	विगत ४ वर्षको वजेट तथा सरकारको कुल आय	३२
चाई ३(छ)	विगत ३ आर्थिक वर्षको राजस्व अनुमान र प्राप्ती	३५
चाई ३(ज)	विगत ३ आर्थिक वर्षको वेरुजु तथा नगद मौज्जातको अवस्था	३६
चाई ३(झ)	विगत ३ आर्थिक वर्षमा संकलन भएको घर जग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क	३८
चाई ४(क)	बैंक तथा वित्तीय संस्थाको शाखा	४५
चाई ४(ख)	बीमा क्षेत्रमा कार्यरत स्वदेशी तथा विदेशी बीमकहरु	४९
चाई ६(क)	प्रदेशगत विद्यालय संख्याको विवरण:	६५
चाई ६(ख)	वागमती प्रदेशमा रहेका शिक्षक विद्यार्थीको अनुपात	६६
चाई ६(ग)	कोभिड-१९ संक्रमण नियन्त्रण र व्यस्थापन:	७७
चाई ६(घ)	आर्थिक वर्ष २०७६/७७ देखि २०७८ चैत्र मसान्तसम्म कोभिड-१९ बाट मृत्यु हुनेको विवरण	७९
चाई ७(क)	कृषि तर्फको कुल राष्ट्रिय उत्पादनमा प्रदेशको योगदान	८६
चाई ७(ख)	आ.व. २०७५/७६ देखि २०७८ फागुन मसान्तसम्मको उद्योगको दर्ता	८९

चाई ७(ग)	२०७८ फागुन मसान्तसम्म उद्योग क्षेत्रको राजश्व संकलन	९०
चाई ७(घ)	विदेशी लगानी स्वीकृत भएका उद्योग	९०
चाई ७(ङ)	विदेशी लगानी स्वीकृति पाएका उद्योगको संख्या	९१
चाई ७(च)	२०७८ फागुन मसान्तसम्म सवारी दर्ता संख्या	९२
चाई ८(क)	प्रदेश सरकारद्वारा निर्मित सडकको विवरण	९५
चाई ८(ख)	प्रदेश सरकारद्वारा निर्मित सडक पुलको विवरण	९६

१. कार्यकारी सांराश

- १.१ आर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा नेपालको कुल गार्हस्थ्य उत्पादान (उत्पादकको मूल्यमा) रु. ४८ खर्ब ५१ अर्ब ६२ करोड रहने अनुमान गरिएकोमा बागमती प्रदेशको अंश सबै प्रदेशको भन्दा बढी ३६.९ प्रतिशत अर्थात रु. १७ खर्ब ९० अर्ब ६८ करोड रहने प्रारम्भिक अनुमान रहेको छ ।
- १.२ आर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा बागमती प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादन रु. १७ खर्ब ९० अर्ब ६८ करोड हुने अनुमान मध्ये थोक तथा खुद्रा व्यापार, गाडी तथा मोटरसाईकल मर्मत सेवाको अंश सबै भन्दा बढी २५.१० प्रतिशत रहेको छ । यसैगरी वित्तीय तथा बीमा कृयाकलापहरूको अंश १६ प्रतिशत रहेको छ । कृषि, वन र मत्स्यपालन तथा उत्पादन उद्योगको अंश क्रमशः ११.१० प्रतिशत र ५.५० प्रतिशत रहेको छ ।
- १.३ आर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा नेपालको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको वृद्धि दर ५.८४ प्रतिशत रहने अनुमान गरिएकोमा बागमती प्रदेशको वृद्धिदर सबै भन्दा बढी ६.७० प्रतिशत कायम हुने अनुमान छ ।
- १.४ आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को फागुन मसान्तसम्म नेपालको प्रतिव्यक्ति कुल गार्हस्थ्य उत्पादन १ हजार ३ सय ७२ अमेरिकी डलर रहेकोमा बागमती प्रदेशको प्रतिव्यक्ति कुल गार्हस्थ्य उत्पादन २ हजार ४ सय ३० अमेरिकी डलर रहेको छ ।
- १.५ बागमती प्रदेश सरकारको सार्वजनिक आय र खर्च बढदै गएको छ। आर्थिक वर्ष २०७६/७७ को आय अघिल्लो वर्षको तुलनामा ४३.१७ प्रतिशतले वृद्धि भएको थियो भने खर्च ३५.३४ प्रतिशतले वृद्धि भएको थियो। त्यसैगरी आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को आय आर्थिक वर्ष २०७६/७७ तुलनामा २७.०३ प्रतिशतले वृद्धि भएको थियो भने खर्चतर्फ २७.३६ प्रतिशतले वृद्धि भएको थियो ।
- १.६ कोभिड-१९ लगायतका कारणले सरकारी खर्चको वृद्धि दर सन्तोषजनक हुन सकेको छैन । प्रदेश सरकारबाट स्थानीय तहलाई प्रदान गरिने वित्तीय हस्तान्तरण प्रत्येक वर्ष वृद्धि हुँदै गएको छ ।
- १.७ कोभिड-१९ बाट प्रभावित स्वदेशमा रहेका तथा विदेशबाट फर्किएकाहरूलाई लक्षित गरी आर्थिक वर्ष २०७७/७८ देखि कृषि विकास बैक र साना किसान विकास

लघुवित्त वित्तीय संस्था लिमिटेड मार्फत शुरु गरिएको सहूलियतपूर्ण कर्जा कार्यक्रम अन्तर्गत २०७८ चैत्र मसान्तसम्म ५,२०६ जना ऋणीलाई रु. २ अर्ब ५ करोड ७ लाख ८८ हजार कर्जा लगानी गरिएको छ ।

- १.८ बागमती प्रदेशमा संघीय सरकार अन्तर्गतका बालाजु औद्योगिक क्षेत्र काठमाण्डौ, पाटन औद्योगिक क्षेत्र ललितपुर, भक्तपुर औद्योगिक क्षेत्र भक्तपुर र हेटौडा औद्योगिक क्षेत्र मकवानपुर गरी ४ वटा औद्योगिक क्षेत्रमा उद्योगहरु संचालनमा रहेका छन् ।
- १.९ आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को फागुन मसान्तसम्म नेपालमा दर्ता भएका उद्योग तथा लघु घरेलु तथा साना उद्योग क्रमशः ८,६५६ र ५,५५,७७६ मध्ये बागमती प्रदेशमा क्रमशः ५,६१४ र १,७६,६८९ उद्योग तथा लघु, घरेलु तथा साना उद्योग दर्ता भएका छन् ।
- १.१० आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को फागुन मसान्तसम्म बागमती प्रदेशमा २,००,२६२ कम्पनी दर्ता भएका छन् । सो अवधि सम्म नेपालमा २,८३,३५८ कम्पनी दर्ता भएका थिए ।
- १.११ नेपालमा २०७८ फागुन मसान्तसम्म जम्मा ५,३८५ उद्योगमा विदेशी लगानी स्वीकृत भएकोमा बागमती प्रदेशमा मात्र ४,४१७ उद्योगमा विदेशी लगानी स्वीकृत भएको छ ।
- १.१२ आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को फागुन मसान्तसम्म बागमती प्रदेशमा १,१५,०५६ सवारी साधन दर्ता भएका छन् ।
- १.१३ आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को फागुन मसान्तसम्म यस प्रदेशमा तारे होटलहरुको संख्या ९१ रहेको छ । जसमा एक तारे होटल २४, दुई तारे होटल २७, तीन तारे होटल २४, चार तारे होटल ६ र पाँच तारे होटल (डिलक्स) १० रहेका छन् ।
- १.१४ आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को फागुन मसान्तसम्म नेपालमा प्रादेशिक तथा स्थानीय स्तरका सडक, कच्ची, खण्डस्मित र कालोपत्रे गरी जम्मा सडकको लम्बाई ६४,६१७ किलोमिटर रहेकोमा बागमती प्रदेशमा रहेका सडकको जम्मा लम्बाई १६,१०० किलोमिटर अर्थात् २४.७६ प्रतिशत रहेको छ । २०७८ फागुन मसान्तसम्म बागमती प्रदेश सरकारबाट कच्ची सडक ६५४.४६ किलोमिटर, ग्राभेल सडक ६२२.०६ किलोमिटर, कालोपत्रे सडक ४७६.३९ किलोमिटर र ढलान

- सडक ९५.७ किलोमिटर गरी जम्मा १,८४८.६१ किलोमिटर सडक निर्माण सम्पन्न भएको छ ।
- १.१५ आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को फागुन मसान्तसम्म बागमती प्रदेशमा रहेका १२,९५,२३१ घरधुरी मध्ये १२,१४,९२६ घरधुरी अर्थात ९३.८ प्रतिशत घरमा आधारभूत खानेपानी सुविधा र शत प्रतिशत घरमा शौचालयको निर्माण भएको छ ।
- १.१६ बागमती प्रदेशको कुल क्षेत्रफल २०,३०,४४३ हेक्टर मध्ये ४,९०,०९३ हेक्टर जमिन खेती योग्य रहेको छ । खेतीयोग्य जमिन मध्ये ३,१४,०२२ हेक्टर जमिन सिंचाइयोग्य रहेको छ । सिंचाइयोग्य जमिन मध्ये २०७८ फागुन मसान्तसम्म १,२८,९७१ हेक्टर जमिनमा सिंचाइ सुविधा पुगेको छ ।
- १.१७ आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को फागुन मसान्तसम्म नेपालमा २,०२३ मेगावाट जलविद्युत उत्पादन भएकोमा बागमती प्रदेश भित्र १,०१६ मेगावाट उत्पादन भएको छ ।
- १.१८ आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को फागुन मसान्तसम्म नेपालमा रहेको कुल वन क्षेत्र ६६,०९,९४० हेक्टर मध्ये बागमती प्रदेशमा १०,९०,८८० हेक्टर अर्थात कुल वन क्षेत्रको १६.५ प्रतिशत क्षेत्र रहेको छ । प्रदेशको कुल भूभागको तुलनामा वनको क्षेत्रफल ५३.७४ प्रतिशत रहेको छ ।
- १.१९ आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को फागुन मसान्तसम्म नेपालमा स्थानीय सडक सञ्जाल ६४,६१७ किलोमिटर रहेकोमा बागमती प्रदेश भित्र स्थानीय सडक सञ्जाल १६,००१ किलोमिटर रहेको छ ।
- १.२० आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को फागुन मसान्तसम्म नेपालमा जम्मा विद्यालय संख्या ३४,३६८ रहेकोमा बागमती प्रदेशमा विद्यालय संख्या ६,५६९ अर्थात १९.११ प्रतिशत रहेको छ ।
- १.२१ आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को फागुन मसान्तसम्म बागमती प्रदेश भित्र प्रादेशिक अस्पताल, प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, स्वास्थ्य चौकी, शहरी स्वास्थ्य केन्द्र, सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई, आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र, आयुर्वेद औषधालय र निजी अस्पताल गरी २,७४६ स्वास्थ्य संस्थाहरु सञ्चालनमा रहेका छन् ।

- १.२२ मुलुकको समग्र कृषि उत्पादनमा बागमती प्रदेशको योगदान करिब १७.१२ प्रतिशत रहेको छ ।
- १.२३ मुलुकको कुल उत्पादनमा अण्डा उत्पादनको हिस्सा यस प्रदेशको सबभन्दा बढी ६२.९ प्रतिशत रहेको छ । त्यसैगरी मुलुकको कुल उत्पादनमा यस प्रदेशको धान उत्पादनको हिस्सा ९.९ प्रतिशत, मकै उत्पादनको हिस्सा २१.८ प्रतिशत, तरकारी उत्पादनको हिस्सा १८.२ प्रतिशत, आलु उत्पादनको हिस्सा २२.८ प्रतिशत र मासु उत्पादनको हिस्सा ३३.८ प्रतिशत रहेको छ ।
- १.२४ आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को चैत्र मसान्तसम्म मुलुकभर रहेका बैंक तथा वित्तीय संस्थाको शाखा संख्या ११,३४९ रहेकोमा बागमती प्रदेशमा २,९२६ रहेको छ ।
- १.२५ आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को चैत्र मसान्तसम्म बागमती प्रदेशमा विमकको शाखा संख्या ८०७ रहेको छ भने नेपालमा रहेका विमकको शाखा संख्या २,९०५ रहेको छ ।
- १.२६ आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को फागुन मसान्तसम्म नेपालमा दर्ता भएका सहकारी संस्थाहरूको संख्या ३४,७१२ रहेकोमा यस बागमती प्रदेशमा ३३.३५ प्रतिशत अर्थात् ११,५७७ सहकारी संस्थाहरू दर्ता भएका भएका छन् ।
- १.२७ नेपालको बहुआयामिक गरिबी सन् २०१८ मा २८.६० प्रतिशत र सन् २०१९ मा १७.४० प्रतिशत रहेकोमा बागमती प्रदेशको बहुआयामिक गरिबी क्रमशः सन् २०१८ मा १२.७० प्रतिशत र सन् २०१९ मा ७.०० प्रतिशत रहेको छ ।
- १.२८ समग्रमा कोभिड-१९ महामारीबाट प्रभावित भएका आर्थिक कृष्याकलापहरू क्रमशः सुचारु हुँदै गएका छन् भने विकासका क्रियाकलापहरू सन्तोषप्रद रूपले अगाडी बढेको छ ।

२. समग्र आर्थिक स्थिति

विश्व अर्थतन्त्र

- २.१ अन्तर्राष्ट्रिय मुद्रा कोषको सन् २०२२ अप्रिलमा प्रकाशित विश्व आर्थिक परिदृश्यका अनुसार सन् २०२१ मा विश्वको औषत आर्थिक वृद्धिदर ६.१ प्रतिशत कायम रहेकोमा सन् २०२२ मा ३.६ प्रतिशतमा सीमित रहने प्रक्षेपण रहेको छ। विकसित मुलुकहरूको औषत आर्थिक वृद्धिदर सन् २०२१ मा ५.२ प्रतिशत रहेकोमा सन् २०२२ मा ३.३ प्रतिशत कायम हुने अनुमान गरिएको छ भने उदीयमान अर्थतन्त्र र विकासशिल मुलुकको आर्थिक वृद्धिदर सन् २०२१ मा ६.८ प्रतिशत रहेकोमा सन् २०२२ मा ३.८ प्रतिशत कायम हुने प्रक्षेपण गरिएको छ।
- २.२ विश्व आर्थिक वृद्धिदरमा संकुचन हुनुको मुख्य कारणका रूपमा हाल भइरहेको रसिया र युकेन बीचको युद्धलाई मानिएको छ। यो युद्धले वस्तु बजार तथा व्यापारमा मात्र असर नगरी वित्तीय क्षेत्रसँगको अन्तर सम्बन्ध र आपूर्ति श्रृङ्खला अवरुद्ध हुँदा विश्वव्यापी रूपमा नै इन्धन र खाद्यवस्तुको मूल्यमा उच्च वृद्धि गरेको छ जसले गर्दा न्यून आय भएका जनसंख्यामा नराम्रो असर परेको छ। कोभिड महामारीबाट नराम्ररी प्रभावित भएको विश्व अर्थतन्त्रको शिघ्र पुनरोत्थानको अपेक्षालाई यस युद्धले अवरुद्ध गरेको छ। उच्च मूद्रास्फीतिले गर्दा केन्द्रीय बैंकहरूले अवलम्बन गर्ने संकुचनकारी मौद्रिक नीतिको परिणाम स्वरूप गर्दा व्याजदर उच्च भएको र सम्पत्तिको मूल्यमा ठूलो उतार चढाव आएको हुँदा उपभोक्ता र कम्पनीहरूको वासलात, उपभोग र लगानीमा असर परेको छ।
- २.३ विकासशिल र कम आय भएका मुलुकहरूमा कोभिड सम्बन्धित खर्चमा भएको वृद्धि र राजस्वको साँघुरो दायरा हुँदा सार्वजनिक ऋणको अनुपातमा उल्लेख्य वृद्धि भएको छ। विश्वको दोश्रो ठूलो अर्थतन्त्रको रूपमा रहेको चीनमा हालै देखा परेको छिटो सर्ने नयाँ कोभिडको भेरियन्ट र चीनको शुन्य कोभिड बनाउने कडा रणनीतिका कारण एशियाली मुलुकहरू र चीनका ठूला निर्यातकर्ता मुलुकहरू थप दबावमा परेका छन्। खासगरी कम आय भएका मुलुकहरूमा कोभिड विरुद्धको खोप पूर्ण रूपमा नलगाइसकेको र नयाँ भेरियन्ट आउने जोखिम समेत कायमै रहेको छ। सन् २०२१

मा १०.१ प्रतिशतले वृद्धि भएको विश्व व्यापार सन् २०२२ मा रसिया युकेन युद्ध र रसिया माथिको आर्थिक प्रतिबन्धका कारण संकुचित भई ५.० प्रतिशतले मात्र वृद्धि हुने अनुमान छ।

राष्ट्रिय अर्थतन्त्र

- २.४ केन्द्रिय तथ्याङ्क विभागले २०७९ वैशाखमा सार्वजनिक गरेको राष्ट्रिय लेखा तथ्याङ्क अनुसार विश्लेषण गरिएको छ। विश्व व्यापी महामारीको रूपमा फैलिएको कोभिड - १९ रोकथाम तथा नियन्त्रण गर्न चालिएका कदमका कारण आर्थिक गतिविधि प्रभावित हुँदा २०७६/७७ मा मुलुकको आर्थिक वृद्धिदर २.३७ प्रतिशतले ऋणात्मक रहन पुग्यो। कोभिड विरुद्ध चालिएका कदम प्रभावकारी भएको र खोप सेवा शुरु भएका कारण आर्थिक गतिविधिहरू क्रमशः सूचारु भएकोले आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा औषत आर्थिक वृद्धिदर ४.२५ प्रतिशत भएको छ । कोभिड विरुद्धको खोपको पूर्ण मात्रा ८५ प्रतिशत जनसंख्यामा लगाइसकिएको र नयाँ भेरियन्ट कम जोखिमयुक्त देखिएकोले आर्थिक गतिविधिहरू सामान्यीकरण भई आर्थिक पुनरोत्थानका लागि चालिएका कदमहरूले नतिजा दिन थालेकोले आर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा मुलुकको औषत आर्थिक वृद्धिदर ५.८४ प्रतिशत हुने अनुमान छ।
- २.५ आर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा कृषि, वन र मत्स्यपालन क्षेत्रको कूल मूल्य अभिवृद्धि २.३० प्रतिशत रहने अनुमान छ। मुलुकका पश्चिम तथा मध्य तराईमा परेको वेमौसमी वर्षाका कारण धान बालीमा क्षति पुगेको भए पनि मत्स्यपालन क्षेत्रमा कूल मूल्य अभिवृद्धि बढेकोले कृषि क्षेत्रमा यो मूल्य अभिवृद्धि कायम हुने अनुमान गरिएको हो। आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा कृषि, वन र मत्स्यपालन क्षेत्रको कूल मूल्य अभिवृद्धि २.८५ प्रतिशत रहेको थियो। आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा गैर कृषि क्षेत्रको कूल मूल्य अभिवृद्धि ४.२५ प्रतिशत भएकोमा आर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा यस्तो मूल्य अभिवृद्धि ६.८८ प्रतिशत रहने प्रारम्भिक अनुमान छ।
- २.६ आर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा कूल गार्हस्थ उत्पादनमा कृषि, वन र मत्स्यपालन क्षेत्र, उत्पादनमूलक उद्योग, थोक तथा खुद्रा बजार, निर्माण क्षेत्र, वित्तिय तथा बीमा

क्षेत्र र घर जग्गा कारोवारको योगदान क्रमशः २३.९५ प्रतिशत, ५.६५ प्रतिशत, १६.४० प्रतिशत, ६.१७ प्रतिशत, ६.८६ प्रतिशत र ८.७९ प्रतिशत रहने प्रारम्भिक अनुमान छ। आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा यस्तो योगदान क्रमशः २४.९० प्रतिशत, ५.४५ प्रतिशत, १५.९६ प्रतिशत, ५.९५ प्रतिशत, ७.०१ प्रतिशत र ९.०९ प्रतिशत भएको थियो। विगत केही वर्ष देखि निरन्तर रूपमा कूल मूल्य अभिवृद्धिमा कृषि क्षेत्रको योगदान क्रमशः घट्दै गएको छ।

- २.७ आर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा प्रचलित मूल्यमा कूल गार्हस्थ उत्पादन (उत्पादकको मूल्यमा) रु. ४८ खर्ब ५१ अर्ब ६२ करोड रहने प्रारम्भिक अनुमान छ। आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा प्रचलित मूल्यमा कूल गार्हस्थ उत्पादन (उत्पादकको मूल्यमा) रु. ४२ खर्ब ७७ अर्ब ३० करोड भएको छ।
- २.८ आर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा प्रचलित मूल्यमा कूल गार्हस्थ उत्पादन (उत्पादकको मूल्य) मा अन्तिम उपभोग खर्चको योगदान रु. ४४ खर्ब १ अर्ब ६७ करोड, कूल पुँजी निर्माणको योगदान रु. १८ खर्ब ७ अर्ब २९ करोड रहने अनुमान छ। वस्तु तथा सेवाको खुद निर्यात भने रु. १६ खर्ब ९२ अर्ब ०२ करोडले ऋणात्मक रहने अनुमान छ। आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा अन्तिम उपभोग खर्चको योगदान रु. ३९ खर्ब ४७ अर्ब ६० करोड, कूल पुँजी निर्माणको योगदान रु. १५ खर्ब ३० अर्ब ५१ करोडले धनात्मक भएको र वस्तु तथा सेवाको खुद निर्यात रु. १४ खर्ब २८ अर्ब ३१ करोडले ऋणात्मक रहेको थियो।
- २.९ आर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा कूल राष्ट्रिय आय रु. ४८ खर्ब ८२ अर्ब ६० करोड र कूल राष्ट्रिय खर्चयोग्य आम्दानी रु. ५९ खर्ब ५१ अर्ब ८० करोड हुने अनुमान रहेको छ। आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा कूल राष्ट्रिय आय रु. ४३ खर्ब ५ करोड र कूल राष्ट्रिय खर्चयोग्य आम्दानी रु. ५३ खर्ब ७१ अर्ब ९३ करोड भएको थियो।
- २.१० आर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा प्रतिव्यक्ति कूल गार्हस्थ उत्पादन १ हजार ३ सय ७२ अमेरिकी डलर पुग्ने अनुमान छ। आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा प्रतिव्यक्ति कूल गार्हस्थ उत्पादन १ हजार २ सय ३९ अमेरिकी डलर भएको थियो।
- २.११ आर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा प्राथमिक, द्वितीय र सेवा क्षेत्र (तृतीय क्षेत्र) को कूल गार्हस्थ उत्पादनमा योगदान क्रमशः २४.५ प्रतिशत, १३.७ प्रतिशत र ६१.८

प्रतिशत रहने अनुमान छ। आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा यस्तो अनुपात क्रमशः २५.५ प्रतिशत, १३.१ प्रतिशत र ६१.४ प्रतिशत भएको थियो।

२.१२ आर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा प्राथमिक, द्वितीय र सेवा क्षेत्र (तृतीय क्षेत्र) को मूल्य अभिवृद्धि दर क्रमशः २.४ प्रतिशत, १०.३ प्रतिशत र ५.९ प्रतिशत रहने अनुमान छ। आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा यस्तो मूल्य अभिवृद्धिदर क्रमशः ३.० प्रतिशत, ४.४ प्रतिशत र ४.२ प्रतिशत रहेको थियो।

तालिका २(क) प्रमुख समष्टिगत आर्थिक परिसूचकहरूको तुलनात्मक विवरण

सूचक	२०७७/७८	२०७८/७९*
आर्थिक वृद्धिदर (प्रतिशत)	४.२५	५.८४
कूल गार्हस्थ्य उत्पादन- उत्पादकको मूल्यमा (रु करोडमा)-	४२७७३०.१९	४८५१६२.४७
प्रतिव्यक्ति कूल गार्हस्थ्य उत्पादन (प्रचलित मूल्यमा) - अमेरिकी डलर	१२३९	१३७२
उपभोग र कूल गार्हस्थ्य उत्पादनको अनुपात (प्रतिशतमा)	९२.२९	९०.७३
कूल गार्हस्थ्य बचत र कूल गार्हस्थ्य उत्पादनको अनुपात (प्रतिशतमा)	७.७१	९.२७
कूल राष्ट्रिय बचत र कूल गार्हस्थ्य उत्पादनको अनुपात (प्रतिशतमा)	३३.३०	३१.९५
लगानी (कूल पुँजी निर्माण) वृद्धि (कूल गार्हस्थ्य उत्पादनको प्रतिशतमा)	२९.८५	२९.३०
बचत र लगानीको अन्तर (प्रतिशत)	२८.१०	२८.१०
औषत उपभोक्ता मूल्य अभिवृद्धि फागुन सम्म (प्रतिशत)	३.५०	५.४०
तिर्न बाँकी खुद सार्वजनिक ऋण फागुन सम्म (रु करोडमा)	१६०२९८	१८४८१९
कूल वैदेशिक व्यापार फागुन सम्म (रु करोडमा)	१०२४७६.७०	१४५६४८.१०
चालु खाता घाटा फागुन सम्म (रु करोडमा)	१५१४२	४६२९३
शोधनान्तर स्थिती फागुन सम्म (रु करोडमा)	६८०१	-२५८६४
विप्रेषण आप्रवाह (रु करोडमा)	६४२३३	६३११९
विदेशी विनिमय संचिति २०७७ असार मसान्त (रु करोडमा)	१३९९३०	११७१००

स्रोत: आर्थिक सर्वेक्षण, २०७८/७९, अर्थ मन्त्रालय

*२०७८ फागुन मसान्तसम्म

२.१३ आर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा प्रतिव्यक्ति कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (प्रचलित मूल्यमा) रु. १ लाख ६४ हजार ५ सय ९८ रहने अनुमान छ। आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा यस्तो आय रु. १ लाख ४६ हजार ५ सय २१ रहेको थियो। आर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा प्रतिव्यक्ति राष्ट्रिय खर्चयोग्य आय १६८३ अमेरिकी डलर पुग्ने

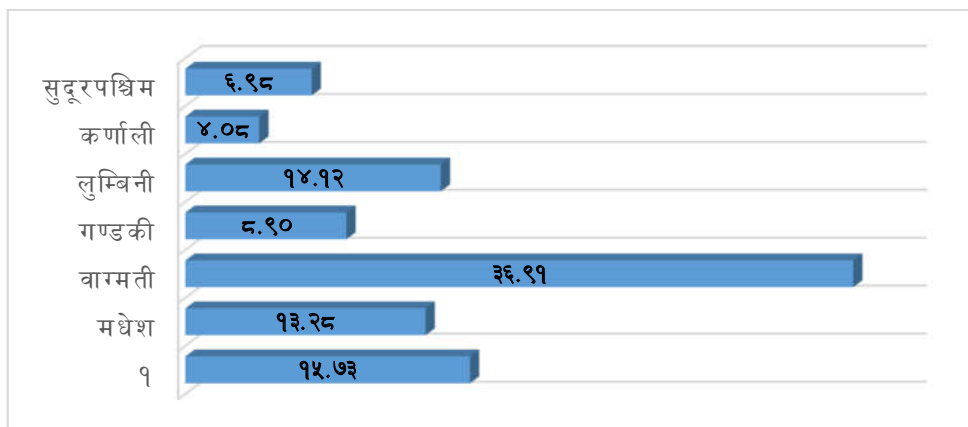
अनुमान छ। आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा यस्तो आय १,५५७ अमेरिकी डलर रहेको थियो।

- २.१४ २०७८ फागुन मसान्तसम्म मसान्तसम्म तिर्न बाँकी खुद सार्वजनिक ऋण रु. १६ खर्ब ०२ अर्ब ९८ करोड रहेकोमा २०७८ फागुनसम्म यस्तो ऋण रु. १८ खर्ब ४८ अर्ब १९ करोड पुगेको छ जुन कूल गार्हस्थ्य उत्पादनको ३८ प्रतिशत हुन आउँछ।
- २.१५ आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को फागुन मसान्त सम्ममा शोधनान्तर स्थिति रु. २ खर्ब ५८ अर्ब ६४ करोडले घाटामा रहेको छ । आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को सोही अवधिमा शोधनान्तर स्थिति रु. ६८ अर्ब १ करोडले बचतमा रहेको थियो ।
- २.१६ आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को फागुन मसान्त सम्ममा विप्रेषण आप्रवाह १.७ प्रतिशतले संकुचन भई रु. ६ खर्ब ३१ अर्ब १९ करोड पुगेको छ। आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को सोही अवधिमा विप्रेषण आप्रवाह रु. ६ खर्ब ४२ अर्ब ३३ करोड रहेको थियो।

प्रदेशगत आर्थिक वृद्धि

- २.१७ केन्द्रीय तथ्याड विभागले २०७९ वैशाखमा सार्वजनिक गरेको प्रदेशको तथ्याङ्क अनुसार आर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा प्रचलित मूल्यमा कूल गार्हस्थ्य उत्पादन (उत्पादकको मूल्यमा) रु. ४८ खर्ब ५१ अर्ब ६२ करोड रहने अनुमान गरिएकोमा सबै भन्दा बढी वागमती प्रदेशको अंश ३६.९० प्रतिशत र सबै भन्दा कम कर्णाली प्रदेशको अंश ४.१ प्रतिशत रहेको छ। वागमती प्रदेशको आर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा प्रचलित मूल्यमा कूल गार्हस्थ्य उत्पादन (उत्पादकको मूल्यमा) रु. १७ खर्ब ९० अर्ब ६८ करोड रहने प्रारम्भिक अनुमान छ । जुन आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा रु. १५ खर्ब ६८ अर्ब ४१ करोड रहेको थियो। आर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा सबैभन्दा कम प्रचलित मूल्यमा कूल गार्हस्थ्य उत्पादन (उत्पादकको मूल्यमा) कर्णाली प्रदेशको रु. १ खर्ब ९७ अर्ब ९९ करोड रहने अनुमान छ।

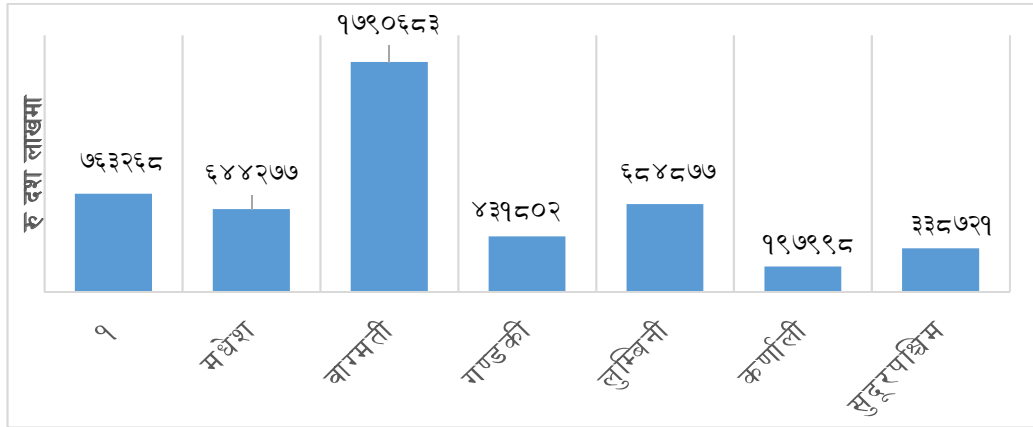
चाट २(क) आर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा कूल गार्हस्थ उत्पादनमा प्रदेशगत योगदान (प्रतिशतमा)*

स्रोत: केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग, २०७९, * अनुमानित

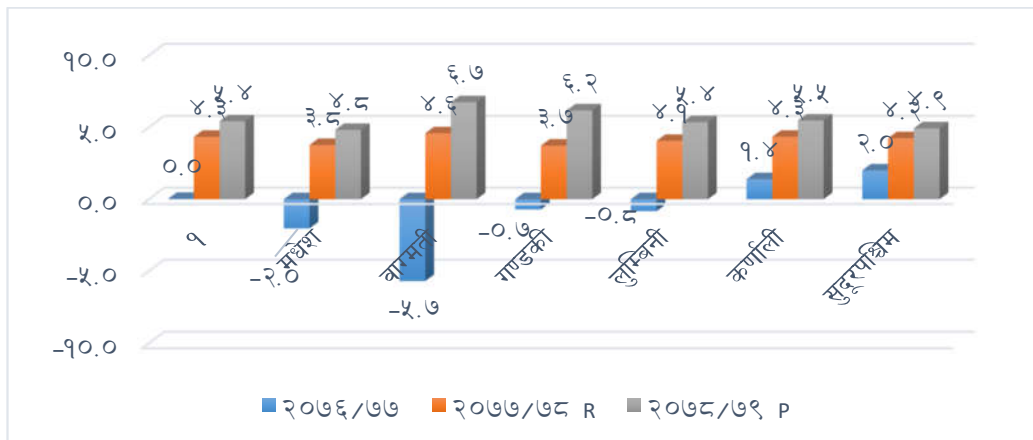
२.१८ आर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा आधारभूत मूल्यमा कूल गार्हस्थ उत्पादनको वृद्धिदर ५.८४ प्रतिशत रहने अनुमान गरिएकोमा वागमती प्रदेशको वृद्धिदर सबै भन्दा बढी ६.७४ प्रतिशत कायम हुने अनुमान छ। आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा कोभिड-१९ को असरका कारण राष्ट्रिय रुपमा नै आर्थिक वृद्धिदरमा कमी आएकोले वागमती प्रदेशको समेत संकुचन भएको भए पनि अरु प्रदेशको तुलनामा सबै भन्दा बढी वृद्धिदर ४.५८ प्रतिशत रहेको थियो। आर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा आधारभूत मूल्यमा कूल गार्हस्थ उत्पादनको सबै भन्दा कम वृद्धिदर मधेश प्रदेशको ४.८२ प्रतिशत र सुदूर पश्चिम प्रदेशको ४.९३ प्रतिशत रहेको छ।

चाई २(ख) आर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा प्रदेशगत कूल गार्हस्थ उत्पादन (उत्पादकको मूल्यमा)

स्रोत: केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग, २०७९,

चाई २ (ग) आधारभूत मूल्यमा कूल गार्हस्थ उत्पादनको प्रदेशगत वृद्धिदर (प्रतिशत) *

स्रोत: केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग, २०७९, * अनुमानित, P : अनुमानित, R : संशोधित

२.१९ आर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा बागमती प्रदेशको औद्योगिक वर्गिकरण अनुसारको कूल गार्हस्थ उत्पादनको संरचना हेर्दा सबै भन्दा बढी योगदान थोक तथा खुद्रा व्यापार, गाडी तथा मोटरसाईकल मर्मत सेवाको देखिन्छ । उक्त क्षेत्रबाट रु. ३ खर्ब ८० अर्ब ३७ करोड योगदान भएको देखिन्छ जुन कूल उत्पादनको २५.१ प्रतिशत हो । त्यसै गरी दोश्रो ठूलो क्षेत्रको रूपमा रु. २ खर्ब ४३ अर्ब १२ करोड अर्थात १६ प्रतिशत योगदान सहित वित्तीय तथा वीमा क्रियाकलापहरु रहेको

देखिन्छ। कृषि, वन र मत्स्यपालन क्षेत्रले यस प्रदेशमा रु. १ खर्ब ६८ अर्ब ३० करोडको योगदान गरी तेश्रो ठूलो क्षेत्रको रूपमा रहेको देखिन्छ। जसले ११.१ प्रतिशत योगदान गरेको छ। उत्पादनमूलक उद्योगको योगदान केवल ५.५ प्रतिशत रहेको छ।

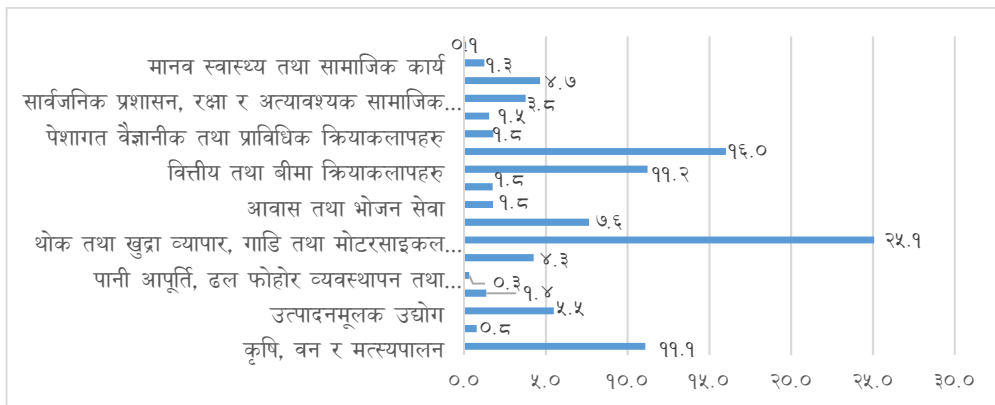
तालिका २(ख) बागमती प्रदेशको कूल गार्हस्थ्य उत्पादनको वर्गिकरण अनुसारको योगदान (रु लाखमा)

औद्योगिक वर्गीकरण	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९
	R	R	P
कृषि, वन र मत्स्यपालन	१४७२९७	१५६२०४	१६८३०३
खानी तथा उत्खनन्	१००९९	१०६३७	११८३६
उत्पादनमूलक उद्योग	६२१३०	७०९१२	८३२१६
विद्युत, ग्यास, वाष्प, तथा वातानुकलित आपूर्ति सेवा	१२४६६	१२७०२	२०७४६
पानी आपूर्ति, ढल फोहोर व्यवस्थापन तथा पुनःउत्पादनका क्रियाकलापहरु	४६८६	४८०३	४८८९
निर्माण	५४३३७	५५४५१	६४५०७
थोक तथा खुद्रा व्यापार, गाडी तथा मोटरसाइकल मर्मत सेवा	२९१००४	३३०२२८	३८०३७८
यातायात तथा भण्डारण	८५१८८	९२७६९	११५९३९
आवास तथा भोजन सेवा	२००४८	२३३६६	२७०१०
सूचना तथा सञ्चार	२४०३५	२५३५२	२६७७०
वित्तीय तथा बीमा क्रियाकलापहरु	१४९७१६	१५५९६०	१७०३७४
घरजग्गा कारोवारको सेवा	२१८४०७	२२५१९४	२४३१२७
पेशागत वैज्ञानिक तथा प्राविधिक क्रियाकलापहरु	२३५४४	२४७०७	२७१२९
प्रशासनिक तथा सहयोगी सेवाका क्रियाकलापहरु	२०२६४	२१२४९	२३४७३
सार्वजनिक प्रशासन, रक्षा र अत्यावश्यक सामाजिक सुरक्षा	४९८२१	५१८०२	५७१३८
शिक्षा	६१२१०	६२९५५	७०५४८
मानव स्वास्थ्य तथा सामाजिक कार्य	१५५२७	१६८०१	१८९५८
अन्य सेवाका क्रियाकलापहरु	१७७८	१९०८	२०७१
<i>कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (आधारभूत मूल्यमा)</i>	<i>१२५१५५६</i>	<i>१३४२९९७</i>	<i>१५१६४११</i>
उत्पादित वस्तुमा खुद कर	१६५६६९	२२५४२१	२७४२७१
कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (उत्पादकको मूल्यमा)	१४१७२२५	१५६८४१८	१७९०६८३

नोट: R: यथार्थ, P: अनुमानित

स्रोत: केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग, २०७९

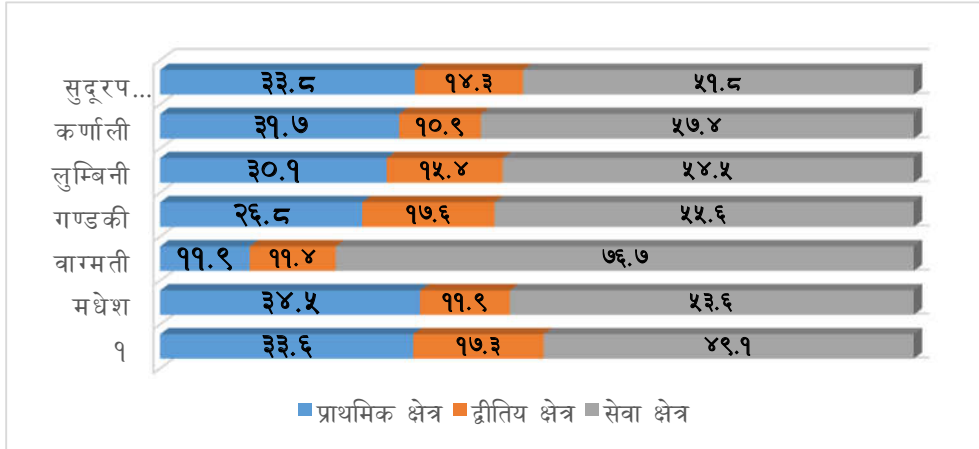
चार्ट २(घ) औद्योगिक वर्गीकरण अनुसारको वागमती प्रदेशको २०७८/७९ को कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको संरचना (प्रतिशतमा)

स्रोत: केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग, २०७९

२.२० आर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा प्रदेशगत कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको संरचना हेर्दा वागमती प्रदेशमा सेवा क्षेत्रको योगदान ७६.७ प्रतिशत देखिन्छ भने प्राथमिक (कृषि) र द्वीतीय क्षेत्र क्षेत्रको योगदान क्रमशः ११.९ प्रतिशत र ११.४ प्रतिशत रहेको छ। खासगरी बैंक तथा वित्तीय क्षेत्र, शिक्षा, स्वास्थ्य र पर्यटकिय क्षेत्रको योगदान यस प्रदेशमा बढी भएकोले सेवा क्षेत्रको योगदान उच्च भएको हो। अन्य प्रदेशमा भने सेवा क्षेत्रको योगदान ६० प्रतिशत भन्दा कम देखिन्छ। वागमती र गण्डकी प्रदेश बाहेक सबै प्रदेशमा प्राथमिक क्षेत्रको योगदान करीब एक तिहाई रहेको छ। द्वीतीय क्षेत्रको योगदान सबै भन्दा बढी गण्डकी प्रदेशमा १७.६ प्रतिशत र प्रदेश नं १ को १७.३ प्रतिशत रहेको छ। कृषि क्षेत्रले सबैभन्दा बढी ३४.५ प्रतिशत योगदान मधेश प्रदेशमा गरेको छ भने सबै भन्दा कम वागमती प्रदेशमा ११.९ प्रतिशत रहेको छ।

चार्ट २(ड) आर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा प्रदेशगत कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको संरचना (प्रतिशतमा)

स्रोत: केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग, २०७९

२.२१ आर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा वागमती प्रदेशले औद्योगिक वर्गीकरण अनुसार कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा ३६.९१ प्रतिशत योगदान गर्ने अनुमान छ। जसमध्ये यस प्रदेशको वित्तीय तथा बीमा क्रियाकलापहरूले कूल वित्तीय तथा बीमा क्रियाकलापमा ६०.५ प्रतिशत योगदान गर्ने अनुमान छ। मुलुकका सबै वाणिज्य बैंक लगायतका वित्तीय संस्थाका धेरै कारोवार यसै प्रदेशमा भएको, ठूलो संख्यामा विश्वविद्यालय र अस्पतालहरूको साथै राजधानी लगायत यस प्रदेशमा ठूला शहर रहेका कारण यस्तो योगदान देखिएको हो। त्यसै गरी मुलुकको ठूलो जनसंख्या यस प्रदेशमा बस्ने र राजधानी लगायतका ठूला शहरमा उपभोगको मात्र उच्च हुने हुँदा थोक तथा खुद्रा व्यापार, गाडि तथा मोटरसाइकल मर्मत सेवाबाट कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा ५६.५१ प्रतिशत योगदान हुन पुगेको छ। त्यसै गरी शहरमा बढ्दै गएको घर जग्गा व्यवसायका कारण यस प्रदेशको घरजग्गा कारोवारको सेबाले कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको सो वर्गिकरणको ६७.४ प्रतिशत योगदान गर्ने अनुमान छ। कूल गार्हस्थ्य उत्पादनको कृषि, वन र मत्स्यपालन क्षेत्रमा, शिक्षा र स्वास्थ्य क्षेत्रमा क्रमशः १७.१२ प्रतिशत, २१.२२ प्रतिशत र २५.७४ प्रतिशत योगदान रहको छ।

तालिका २(ग) औद्योगिक वर्गीकरण अनुसार कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा वागमती प्रदेशको योगदान (प्रतिशतमा)

	२०७६/७७R	२०७७/७८R	२०७८/७९ P
कृषि, वन र मत्स्यपालन	१६.२७	१७.१३	१७.१२
खानी तथा उत्खनन्	४९.४०	४९.४०	४९.४०
उत्पादनमूलक उद्योग	३५.७४	३५.५३	३५.९०
विद्युत, ग्यास, वाष्प, तथा वातानुकलित आपूर्ति सेवा	२९.३०	३०.४०	३६.८०
पानी आपूर्ति, ढल फोहोर व्यवस्थापन तथा पुनःउत्पादनका क्रियाकलापहरु	२३.२९	२३.२९	२३.२९
निर्माण	२६.५२	२५.४५	२५.४५
थोक तथा खुद्रा व्यापार, गाडि तथा मोटरसाइकल मर्मत सेवा	५६.०१	५६.५१	५६.५१
यातायात तथा भण्डारण	४७.५९	४७.२४	४७.२४
आवास तथा भोजन सेवा	३९.८९	३९.७५	३९.७५
सूचना तथा सञ्चार	३१.१५	३१.२३	३१.२३
वित्तीय तथा बीमा क्रियाकलापहरु	६३.६४	६०.७५	६०.५०
घरजग्गा कारोवारको सेवा	६८.९०	६७.६३	६७.४०
पेशागत वैज्ञानीक तथा प्राविधिक क्रियाकलापहरु	६६.८१	६६.६०	६६.६०
प्रशासनिक तथा सहयोगी सेवाका क्रियाकलापहरु	७४.५२	७२.९७	७२.९७
सार्वजनिक प्रशासन, रक्षा र अत्यावश्यक सामाजिक सुरक्षा	१८.०४	१८.०१	१८.०१
शिक्षा	२१.२२	२१.२२	२१.२२
मानव स्वास्थ्य तथा सामाजिक कार्य	२५.७४	२५.७४	२५.७४
अन्य सेवाका क्रियाकलापहरु	८.३२	८.३२	८.३२
कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (आधारभूत मूल्यमा)	३६.२३	३६.६७	३६.९४
उत्पादित वस्तुमा खुद कर	३५.९७	३६.६७	३६.७६
कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (उत्पादकको मूल्यमा)	३६.२०	३६.६७	३६.९१

स्रोत: केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग, २०७९

नोट: R: यथार्थ, P: अनुमानित

२.२२ प्रदेशगत रुपमा औषत प्रतिव्यक्ति आय (प्रतिव्यक्ति कूल गार्हस्थ्य उत्पादन) हेर्दा सबै भन्दा बढी वागमती प्रदेशको २,४३० अमेरिकी डलर रहेको छ जुन नेपालको औषत प्रतिव्यक्ति आय १,३७२ भन्दा माथि रहेको छ। सबै भन्दा कम औषत प्रतिव्यक्ति

आय मधेश प्रदेशको ८६८ अमेरिकी डलर रहेको छ भने कर्णाली प्रदेशको ९६४ अमेरिकी डलर रहेको छ।

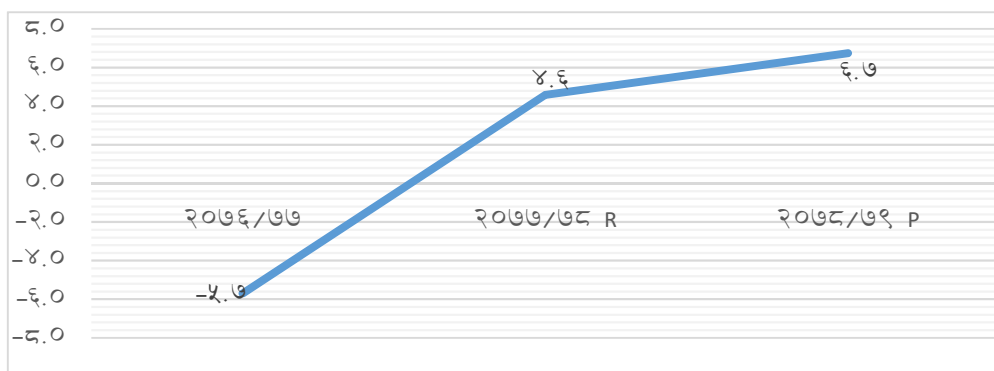
चार्ट २(च) प्रदेशगत प्रति व्यक्ति कूल गार्हस्थ उत्पादन (अमेरिकी डलरमा)

स्रोत: आर्थिक सर्भेक्षण २०७८/७९ अर्थ मन्त्रालय

२.२३ कोभिड-१९ को विश्वव्यापी प्रभावका कारण अर्थतन्त्रमा नकारात्मक प्रभाव परेकोले मुलुकको कूल गार्हस्थ उत्पादनको वृद्धिदर २०७६/०७७ मा ऋणात्मक भएको थियो। सो कारणले वागमती प्रदेशको आर्थिक वृद्धिदर पनि आर्थिक वर्ष २०७६/७७ मा ५.७ प्रतिशतले ऋणात्मक रहन पुग्यो। कोभिड विरुद्धको खोप लगाउन शुरु भएको र कोभिड-१९ को नियन्त्रण र रोकथामका लागि चालिएका कदमहरु प्रभावकारी हुँदै गएकोले २०७७/७८ मा कूल गार्हस्थ उत्पादनको वृद्धिदर ४.६ प्रतिशत कायम भएको थियो। आर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा कोभिड-१९ को नयाँ भेरियन्टको प्रभाव कम हुँदै गएको र खोप सेवा विस्तार भएकोले आर्थिक क्रियाकलाप सुचारु हुँदा कूल गार्हस्थ उत्पादनको वृद्धिदर ६.७ प्रतिशत कायम हुने अनुमान छ।

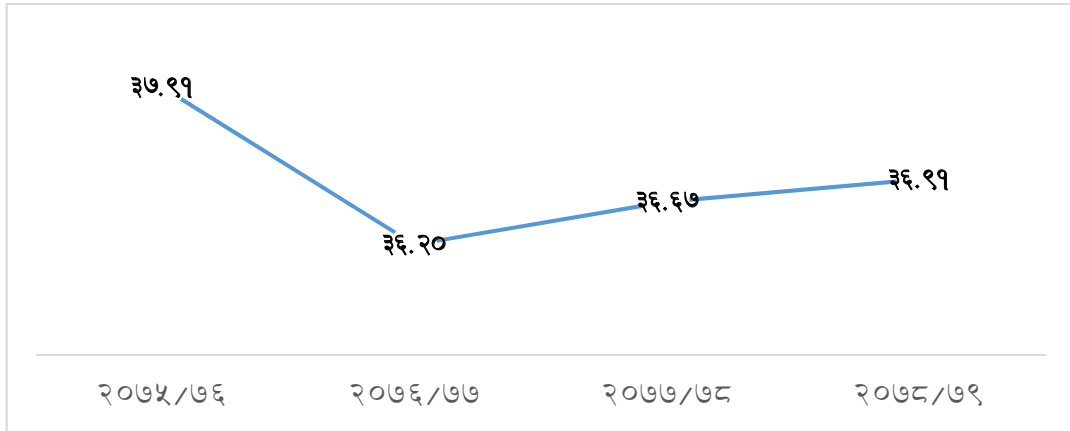
चाट २(छ) वागमती प्रदेशको कूल गार्हस्थ उत्पादन वृद्धिदर (प्रतिशतमा)

स्रोत: केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग, २०७९

२.२४ आर्थिक वर्ष २०७५/७६ मा वागमती प्रदेशको औद्योगिक वर्गीकरण अनुसार कुल गार्हस्थ उत्पादनमा जम्मा ३७.९९ प्रतिशत योगदान गरेकोमा कोभिड-१९ को प्रभाव अन्य प्रदेशको तुलनामा यस प्रदेशमा बढी परेकोले आर्थिक वर्ष २०७६/७७ मा ३६.२० प्रतिशतमा सिमित हुन पुगेको देखिन्छ। यस प्रदेशमा खासगरी थोक तथा खुद्रा व्यापारको बढी हिस्सा रहेको र कोभिड-१९ को संक्रमणका समयमा बन्दाबन्दी र अन्तर्राष्ट्रिय सीमा नाका बन्द गरिएको कारणले कूल गार्हस्थ उत्पादन घट्न गएको हो। कोभिड-१९ को प्रभाव सामान्यीकरण हुदै गएको कारण आर्थिक क्रियाकलाप क्रमशः सुचारु भएको हुँदा कूल गार्हस्थ उत्पादनको योगदान बढ्दै गएको देखिन्छ।

चार्ट २(ज) आर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा कूल गार्हस्थ उत्पादनमा बागमती प्रदेशको योगदान (प्रतिशतमा)

स्रोत: केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग, २०७९

तालिका २(घ) बागमती प्रदेशको केहि परिसूचकको राष्ट्रिय परिसूचकसँग तुलना (२०७८ फागुनसम्म)

परिसूचक	नेपाल	बागमती प्रदेश
स्थानीय तहको संख्या	७५३	११९
जनसंख्या (प्रतिशतमा)	१००	२०.८४
क्षेत्रफल (प्रतिशतमा)	१००	१३.८
आर्थिक वृद्धिदर (आधारभूत मूल्यमा)	५.८४	६.७४
कूल गार्हस्थ उत्पादनमा प्रदेशगत योगदान (आधारभूत मूल्यमा)	१००	३६.९
प्रतिव्यक्ति कूल गार्हस्थ उत्पादन (अमेरिकी डलरमा)	१३७२	२४३०
उद्योगको दर्ता संख्या	८६५६	५६१४
लघु, घरेलु तथा साना उद्योग संख्या	५५५७७६	१७६६८९
उद्योगमा लगानी (रु अर्बमा)	२५१२.२	९१२.७
कम्पनी दर्ता संख्या	२८३३५८	२०१३१९
जलविद्युत उत्पादन (मेगावाट)	२०२३	१०१६
वन क्षेत्र (प्रतिशतमा)	१००	१६.५
स्थानीय सडक संजाल (कि. मि)	६४६१७	१६००१
विद्यालय संख्या	३४३६८	६५६९
बैंक तथा वित्तीय संस्थाको शाखा संख्या	११३४९	२९२६
प्रतिशाखा जनसंख्या	२५७२	२०७९
बिमकको शाखा संख्या	३३२९	९१०

स्रोत: आर्थिक सर्वेक्षण २०७८/७९, अर्थ मन्त्रालय

३. सार्वजनिक वित्त

पृष्ठभूमि

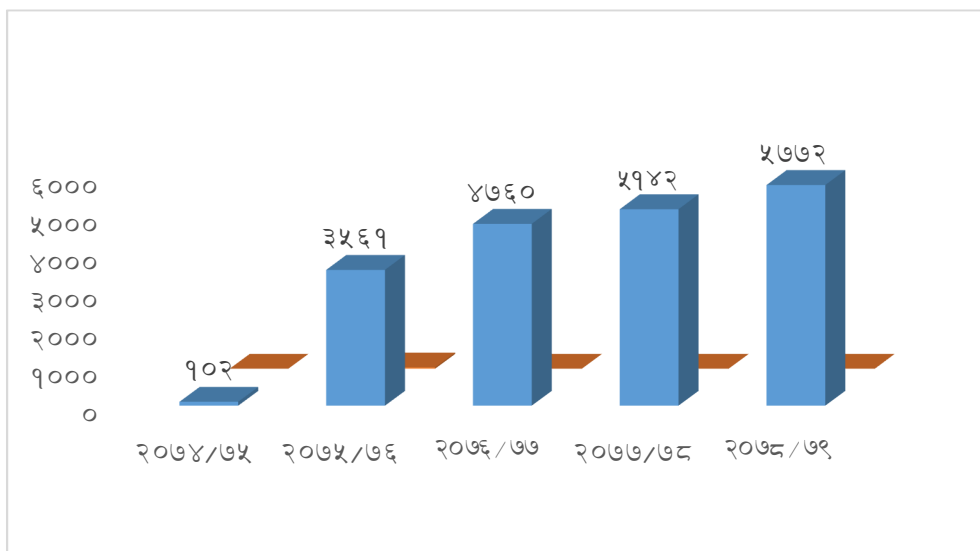
- ३.१ बागमती प्रदेश सरकारले प्रदेश सरकारको सार्वजनिक खर्च प्रणालीलाई प्रभावकारी, मितव्ययी र पारदर्शी बनाई गुणस्तर अभिवृद्धि गर्ने प्रयास गरेको छ। प्रदेश सरकारले संकलन गर्ने राजस्वमा वर्षेनी बढोत्तरी हुँदै गएको छ भने कर प्रणालीमा सुधार गर्दै लगेको छ। सार्वजनिक खर्चलाई प्राथमिकता प्राप्त आयोजनामा उपयोग गर्ने गरी व्यवस्था मिलाइएको छ।
- ३.२ ठुला आयोजनाको ठेक्का व्यवस्थापनलाई सहजीकरण गर्न र प्राथमिकता प्राप्त आयोजना अघि बढाउन प्रदेश आयोजनाको बहुवर्षीय ठेक्का सम्बन्धी मापदण्ड, २०७८ कार्यान्वयनमा ल्याइएको छ। प्रदेश सरकारको खर्च सम्बन्धी मापदण्ड, २०७८ कार्यान्वयनमा ल्याई कार्यसञ्चालन खर्चमा एकरूपता कायम गरिएको छ।
- ३.३ प्रदेश बजेट व्यवस्थापन सूचना प्रणालीलाई व्यवस्थित गर्न संघीय सरकारसँगको निरन्तर समन्वयमा वेभमा आधारित बजेट सूचना प्रणाली कार्यान्वयनमा ल्याइएको छ।
- ३.४ प्रदेशको वित्तीय व्यवस्थापनलाई पारदर्शी एवं नतिजामुखी बनाउने र सार्वजनिक जवाफदेहिता प्रवर्द्धन गर्ने उदेश्यले आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐनको मस्यौदा तयार भई प्रदेश सभामा पेश गर्ने क्रममा रहेको छ। साथै, आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाउदै वित्तीय सुशासन कायम गर्न आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली नियन्त्रण मार्गदर्शन, २०७८ र आन्तरिक लेखापरीक्षण निर्देशिका, २०७८ जारी गरी कार्यान्वयनमा आएको छ।
- ३.५ प्रदेश सरकारले सार्वजनिक वित्त व्यवस्थापनमा नेपाल सरकारले तयार गरी प्रदेशलाई उपलब्ध गराएका राजस्व सूचना प्रणाली (RMIS), प्रदेश मन्त्रालयगत बजेट सूचना प्रणाली (PLMBIS), CGAS, TSA, PAMS लगायतका प्रणालीहरू प्रयोगमा ल्याइएको छ।

प्रदेशको बजेटको आकार र खर्चको अवस्था

३.६ बागमती प्रदेश सरकारले आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा संघीय सरकारबाट प्राप्त वित्तीय समानीकरण अनुदान वापत रु. १ अर्ब २ करोड ५ लाखको बजेट प्रस्तुत गरेको थियो। सो सँगै प्रदेश सरकारले प्रत्येक वर्षको असार १ गते वार्षिक आय व्ययको अनुमानित विवरण (बजेट) प्रस्तुत गर्ने गरेको छ । आर्थिक वर्ष २०७५/७६ मा रु. ३५ अर्ब ६१ करोड, आर्थिक वर्ष २०७६/७७ मा रु. ४७ अर्ब ६० करोड, आर्थिक वर्ष २०७७/७८ का लागि रु. ५१ अर्ब ४२ करोड र आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को लागि रु. ५७ अर्ब ७२ करोडको बजेट तर्जुमा भएको थियो। आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को कुल बजेटको आकार आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को भन्दा १२.२५ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ।

चार्ट ३ (क): विगत ५ वर्षको बजेटको आकार

(रु.करोडमा)

स्रोत: आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय, बागमती प्रदेश

३.७ प्रदेश सरकारको स्थापना वर्ष २०७४/७५ मा संघ सरकारबाट प्राप्त वित्तीय समानीकरण अनुदान रकमको २६.४० प्रतिशत रकम खर्च भएको थियो। यसैगरी आर्थिक वर्ष २०७५/७६ मा कुल विनियोजनको ५७.९९ प्रतिशत रकम खर्च भएको थियो भने आर्थिक वर्ष २०७६/७७ मा ५८.७१ प्रतिशत रकम खर्च भएको

देखिन्छ। जुन आर्थिक वर्ष २०७५/७६ को तुलनामा ३५.३४ प्रतिशतले बढी हो। त्यस्तै आर्थिक वर्ष २०७६/७७ को तुलनामा आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा २७.३६ प्रतिशतले खर्चमा वृद्धि भएको छ।

तालिका नं. ३(क) प्रदेश सरकारको विगत ३ आर्थिक वर्षको खर्चको तुलनात्मक अवस्था (रु.करोडमा)

खर्चको प्रकार	२०७५/७६			२०७६/२०७७			२०७७/७८		
	विनियोजन	खर्च	प्रतिशत	विनियोजन	खर्च	प्रतिशत	विनियोजन	खर्च	प्रतिशत
चालु	१३८६.२५	११०९.८३	८०.०६	२४४६.७९	१२२६.८८	५०.१४	२४२८.७३	१४१८.६६	५८.४१
वृद्धिदर प्रतिशत				७६.५०	१०.५५	-३७.३७	-०.७४	१५.६३	१६.४९
पुँजीगत	२१७५.३	९५५.४३	४३.९२	२२८३.९८	१५६८.०२	६८.६५	२५१४.०१	२०००.८२	७९.५९
वृद्धिदर प्रतिशत				५.००	६४.१२	५६.३१	१०.०७	२७.६०	१५.९३
वित्तीय व्यवस्था	०	०		३०	०	०.००	२००	१४०	७०.००
जम्मा	३५६१.५६	२०६५.२६	५७.९९	४७३०.७७	२७९५.०८	५८.७१	५१४२.७४	३५५९.९१	६९.२२
वृद्धिदर प्रतिशत				३३.६७	३५.३४	१.२५	८.०२	२७.३६	१७.९०

स्रोत: आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय/प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, बागमती प्रदेश

- ३.८ आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को फागुन मसान्तसम्म प्रदेश सरकारको कुल खर्च गत आर्थिक वर्षको सोही अवधिको तुलनामा ११.७० प्रतिशतले वृद्धि भई रु. १४ अर्ब ७६ करोड २४ लाख पुगेको छ। विगत आर्थिक वर्षहरूमा भएको खर्च प्रगति सँग तुलना गर्दा प्रदेश सरकारको खर्च गर्ने क्षमतामा क्रमश सुधार हुँदै गएको छ।
- ३.९ गत आर्थिक वर्षको फागुन मसान्तसम्मको कुल खर्च मध्ये चालु खर्चतर्फ रु. ६ अर्ब ४६ करोड ८५ लाख खर्च भएको देखिन्छ भने चालु आर्थिक वर्षको सोही अवधिमा चालु खर्चतर्फ रु. ८ अर्ब १६ करोड ९१ लाख खर्च भएको छ। गत आर्थिक वर्षको सोही अवधिको तुलनामा चालु आर्थिक वर्षमा चालु खर्चमा २०.८२ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ। चालु आर्थिक वर्षमा प्रदेश सरकारका मन्त्रालयहरूको संख्या थप हुन गई अनिवार्य दायित्व तथा चालु खर्चमा वृद्धि भएको देखिन्छ।
- ३.१० पुँजीगत बजेट तर्फ गत आर्थिक वर्षको फागुन मसान्तसम्ममा कुल रु. ५ अर्ब ९६ करोड ६५ लाख खर्च भएकोमा चालु आर्थिक वर्षको सोही अवधिसम्ममा कुल रु. ५ अर्ब ५९ करोड ३३ लाख मात्र खर्च भएको छ। कोभिड-१९ को प्रभाव कायम

रहेको र प्रदेश सरकार परिवर्तन हुँदा नयाँ नेतृत्वले काम शुरु गर्दा केही ढिला हुन गएको कारण गत आर्थिक वर्षको तुलनामा चालु आर्थिक वर्षमा पुँजीगत खर्च ६.६७ प्रतिशतले कम भएको देखिन्छ।

३.११ आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को फागुन मसान्तसम्म वित्तीय व्यवस्था तर्फ उत्पादन तथा सहूलियत पुर्ण ऋण लगानी कार्यक्रममा विनियोजित रु. २ अर्ब मध्ये रु. १ अर्ब अर्थात विनियोजित रकमको ५० प्रतिशत लगानी भएको छ। गत वर्षको सोही अवधिमा यस्तो लगानी रु. ६० करोड मात्र रहेको थियो।

तालिका नं. ३ (ख) आ.व. २०७८/७९ को दोस्रो चौमासिक अवधिसम्मको तुलनात्मक खर्च प्रगति (रु.करोडमा)

खर्चको प्रकार	वार्षिक विनियोजन २०७८/७९	२०७८/७९ फागुनसम्मको खर्च	प्रगती प्रतिशत	२०७७/७८ फागुनसम्मको खर्च	प्रतिशत परिवर्तन
चालु खर्च	२६०१.६६	८१६.९१	३१.४०	६४६.८५	२०.८२
पुँजीगत खर्च	२९७०.४३	५५९.३३	१८.८३	५९६.६५	-६.६७
वित्तीय व्यवस्था	२००.००	१००.००	५०.००	६०.००	४०.००
जम्मा	५७७२.०९	१४७६.२४	२५.५८	१३०३.५१	११.७०

स्रोत: आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय/प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, बागमती प्रदेश

३.१२ चालु आर्थिक वर्षको फागुन मसान्तसम्मको प्रदेशगत कुल खर्चमध्ये सबैभन्दा बढी खर्चभार (कुल खर्च १ मान्दा) बागमती प्रदेशको ०.२२७ रहेको छ।

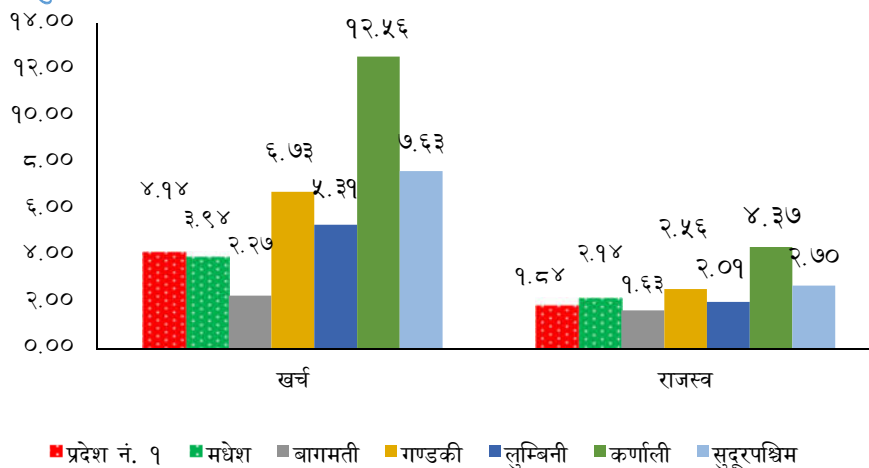
तालिका नं. ३ (ग): २०७७।७८ मा प्रदेशगत सार्वजनिक खर्चको अवस्था (रु.करोडमा)

प्रदेश	चालु खर्च	पुँजीगत खर्च	वित्तीय व्यवस्था	कुल खर्च	खर्च भार
प्रदेश नं १	७३०.५७	५२७.७०	०.००	१२५८.२७	०.१९३
मधेश	३९४.०४	२१९.८५	०.००	६१३.९०	०.०९४
बागमती	८१६.९१	५५९.३४	१००.००	१४७६.२५	०.२२७
गण्डकी	३४७.०९	४२९.८३	०.००	७७६.९२	०.११९
लुम्बिनी	५४२.६६	५३९.५३	०.००	१०८२.१९	०.१६६
कर्णाली	३२१.८१	२७०.९३	०.००	५९२.७४	०.०९१
सुदूरपश्चिम	३९१.८६	३११.९३	०.००	७०३.७९	०.१०८
जम्मा	३५४४.९४	२८५९.११	१००.००	६५०४.०५	१.०००

स्रोत: आर्थिक सर्वेक्षण, २०७९, अर्थ मन्त्रालय

३.१३ आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा प्रदेशगत तुलना गर्दा कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा बागमती प्रदेशले गरेको खर्चको अनुपात सबैभन्दा न्यून २.२७ प्रतिशत र उपयोग गर्ने राजस्वको अनुपात सबैभन्दा न्यून १.६३ प्रतिशत रहेको छ।

चार्ट ३ (ख) : प्रदेशगत राजस्व र खर्चको आकार (सम्बन्धित प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको अनुपातमा)

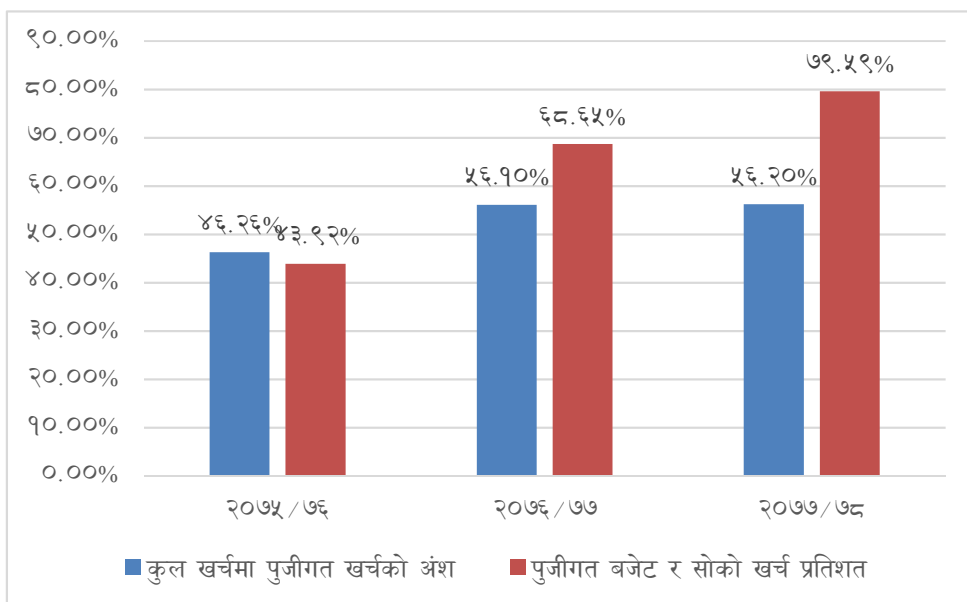

स्रोत: आर्थिक सर्वेक्षण, २०७९ अर्थ मन्त्रालय

३.१४ आर्थिक वर्ष २०७५/७६ को कुल खर्चमा पुँजीगत खर्चको अंश ४६.२६ प्रतिशत रहेकोमा आर्थिक वर्ष २०७७/७८ र २०७७/७८ मा यो अंश बढेर क्रमशः ५६.१० प्रतिशत र ५६.२० प्रतिशत भएको थियो। प्रदेश सरकारको पुँजीगत खर्चको अनुपात क्रमिक रूपमा वृद्धि हुदै गएको छ।

चाट ३ (ग) विगत ३ वर्षको पुँजीगत खर्चको प्रवृत्ति (प्रतिशतमा)

स्रोत: आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय/प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, बागमती प्रदेश

३.१५ आर्थिक वर्ष २०७५/७६ मा पुँजीगत बजेटको तुलनामा ४३.९२ प्रतिशत पुँजीगत खर्च भएकोमा आर्थिक वर्ष २०७६/७७ र २०७७/७८ मा यो अंश बढेर क्रमशः ६८.६५ प्रतिशत र ७९.५९ प्रतिशत भएको देखिन्छ।

स्थानीय तहमा वित्तीय हस्तान्तरण

३.१६ स्थानीय तहमा गरिने वित्तीय हस्तान्तरणलाई बागमती प्रदेश सरकारले व्यवस्थित गर्दै लगेको छ। वित्तीय हस्तान्तरण सम्बन्धी कानून तर्जुमा गरी वार्षिक रूपमा विनियोजन ऐन मार्फत वित्तीय हस्तान्तरण गर्दै लिएको छ। सशर्त, समपुरक र विशेष अनुदान सम्बन्धी कार्यविधिमा भएको व्यवस्था बमोजिम आयोजना तथा कार्यक्रम छनौट गरी स्थानीय तह मार्फत कार्यान्वयन भईरहेको छ।

३.१७ प्रदेश सरकारले आर्थिक वर्ष २०७५/७६ देखि स्थानीय तहमा वित्तीय समानीकरण, सशर्त, समपुरक तथा विशेष अनुदान प्रदान गर्दै आएको छ। आर्थिक वर्ष २०७५/७६ मा कुल रु. ६ अर्ब २४ करोड हस्तान्तरण गरिएकोमा आर्थिक वर्ष २०७६/७७ मा यो रकम घटेर रु. ४ अर्ब ४५ करोड ५९ लाख मात्र हस्तान्तरण गरिएको

थियो। त्यसैगरी आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा रु. ६ अर्ब ७३ करोड ८५ लाख रकम हस्तान्तरण गरिएको थियो। वित्तीय समानीकरण अनुदान बाहेकको बजेट खर्च प्रगतिका आधारमा हस्तान्तरण हुने भएकोले सम्पूर्ण विनियोजित रकम हस्तान्तरण नभएको अवस्था छ।

३.१८ विगत तीन वर्षको वित्त हस्तान्तरणको प्रवृत्ति हेर्दा प्रदेश सरकारबाट स्थानीय तहमा हस्तान्तरण हुने चार प्रकारका अनुदान मध्ये सबैभन्दा बढी सशर्त अनुदानमा र सबैभन्दा कम विशेष अनुदानमा विनियोजन भएको देखिन्छ।

तालिका नं .३ (घ) विगत ३ वर्षको स्थानीय तहमा भएको वित्तीय हस्तान्तरणको अवस्था (करोडमा.रु)

अनुदान	२०७५/७६			२०७६/२०७७			२०७७/७८		
	अनुमान	हस्तान्तरण	प्रतिशत	अनुमान	हस्तान्तरण	प्रतिशत	अनुमान	हस्तान्तरण	प्रतिशत
समानीकरण अनुदान	१००	१००	१००.००	१२५.००	१२४.८८	९९.९०	१२५.००	१२२.६९	९८.१५
सशर्त अनुदान	३७४.२४	३७१.४२	९९.२५	१८४.७१	१७८.०९	९६.४२	३०६.४५	२९२.३२	९५.३९
समपुरक अनुदान	८७.५९	८७.५९	१००.००	१३८.७३	१२२.७८	८८.५०	२६३.१६	२३१.४४	८७.९५
विशेष अनुदान	६५.००	६५.००	१००.००	२१.५५	१९.७५	९१.६५	२९.७०	२७.३९	९२.२२
जम्मा अनुदान	६२६.८३	६२४.०९	९९.५५	४७०.००	४४५.५१	९४.७९	७२४.३१	६७३.८५	९३.०३

स्रोत: आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय/प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, वागमती प्रदेश

३.१९ गत आर्थिक वर्षको फागुन मसान्तसम्म प्रदेश सरकारबाट स्थानीय तहलाई रु. ३ अर्ब ४० करोड ४६ लाख हस्तान्तरण गरिएकोमा चालु आर्थिक वर्षको सोही अवधिमा रु. ४ अर्ब ६७ करोड ०५ लाख हस्तान्तरण गरिएको छ। जुन गत आर्थिक वर्षको तुलनामा ३७.१८ प्रतिशतले बढि हो।

तालिका नं. ३ (ङ) आ.व. २०७८/७९ को दोस्रो चौमासिक अवधि सम्मको वित्तीय हस्तान्तरण तुलनात्मक विवरण (रु.करोडमा)

अनुदान	वार्षिक अनुमान २०७८/७९	हस्तान्तरित अनुदान २०७८/७९	प्रगती प्रतिशत	हस्तान्तरित अनुदान २०७७/७८	वृद्धिदर
समानिकरण अनुदान	१५०	१०१.७५	६७.८३%	६४.५२	५७.७०%
सशर्त अनुदान	२६६.३१	१७४.९६	६५.७०%	१४९.५८	१६.९७%
समपुरक अनुदान	२९१.८१	१६६.०५	५६.९०%	११२.७६	४७.२६%
विशेष अनुदान	४२.४३	२४.२७	५७.२०%	१३.५९	७८.५९%
जम्मा अनुदान	७५०.५६	४६७.०५	६२.२३%	३४०.४६	३७.१८%

स्रोत: आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय/प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय

स्थानीय तहको खर्चको अवस्था

३.२० चालु आर्थिक वर्षको फागुनसम्म ७५३ वटा स्थानीय तहको कुल खर्च आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को सोही अवधिको तुलनामा २१.५ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. १ खर्ब ८९ अर्ब ३७ करोड पुगेको छ। मुलुकका सबै स्थानीय तहहरूको कुल खर्च मध्ये बागमती प्रदेशमा रहेका स्थानीय तहहरूको खर्च रु. ४३ अर्ब ७५ करोड अर्थात् २३.१० प्रतिशत रहेको छ।

तालिका नं. ३ (च) आ.व. २०७८/७९ को फागुन मसान्तसम्म प्रदेश भित्रका स्थानीय तहको खर्चको अवस्था (रु. करोडमा)

स्थानीय तह	बागमती प्रदेश स्थानीय तह	७५३ वटा स्थानीय तहको जम्मा
चालु खर्च	२६३३.५०	१३१८९.९२
पूँजीगत खर्च	१७३२.३८	५७२९.१६
वित्तीय व्यवस्था	९.४९	१७.९०
कुल खर्च	४३७५.३७	१८९३६.९८
खर्च प्रतिशत	२३.१०	१००

स्रोत : आर्थिक सर्वेक्षण- २०७८/७९, अर्थ मन्त्रालय

सहुलियतपूर्ण ऋण लगानी

- ३.२१ कोभिड १९ को महामारी बाट प्रभावित व्यक्तिहरूलाई लक्षित गरी कृषि, उद्योग, व्यापार व्यवसाय पर्यटन, रोजगारी प्रवर्द्धनका क्षेत्रमा वित्तीय सहयोग गरी जीविकोपार्जनमा टेवा पुऱ्याउन र रोजगारी सिर्जना गर्न सहुलियतपूर्ण ऋण लगानी कार्यक्रम शुरु गरिएको हो । यो कार्यक्रम संचालन गर्न साना किसान विकास लघुवित्त वित्तीय संस्था र कृषि विकास बैंकसँग सम्झौता गरी कार्यान्वयनमा ल्याइएको छ । साथै यसका लागि प्रदेश सरकारले सहुलियतपूर्ण ऋण लगानी कार्यविधि समेत तर्जुमा गरेको छ ।
- ३.२२ प्रदेश सरकारले आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ मा रु. ३ अर्ब र आर्थिक वर्ष २०७८/७९ रु. २ अर्ब सहुलियतपूर्ण ऋण लगानीका लागि विनियोजन गरेको थियो । आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को फागुन मसान्तसम्म जम्मा २,४४२ उद्यमीलाई रु. ९१ करोड ६३ लाख ५० हजार ऋण लगानी भएको छ । यस कार्यक्रम मार्फत सञ्चालन खर्च वापत वढिमा ३ प्रतिशत नवढ्ने गरी बैंक तथा वित्तीय संस्थाले व्यक्ति वा संस्थासँग व्याज लिन पाउने र प्रदेश सरकारले शुन्य व्याजदरमा तोकिएका बैंक तथा वित्तीय संस्थालाई ऋण लगानी गर्दै आएको छ ।

३.२३ आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ मा साना किसान विकास लघुवित्त वित्तीय संस्था लिमिटेड मार्फत २,१६२ उद्यमीलाई रु. ६० करोड ५० लाख ७५ हजार सहूलियतपूर्ण ऋण लगानी गरिएको थियो भने आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को चैत्र मसान्तसम्म २,००२ उद्यमीलाई रु. ५० करोड ३१ लाख ५० हजार ऋण लगानी गरिएको छ। यस कार्यक्रम संचालनमा ल्याएको पहिलो आर्थिक वर्षमा कोभिड-१९ का कारण जारी गरिएको निषेधाज्ञाले कार्यान्वयनमा केहि बाधा पुगेकोले विनियोजित सबै रकम लगानी हुन सकेन ।

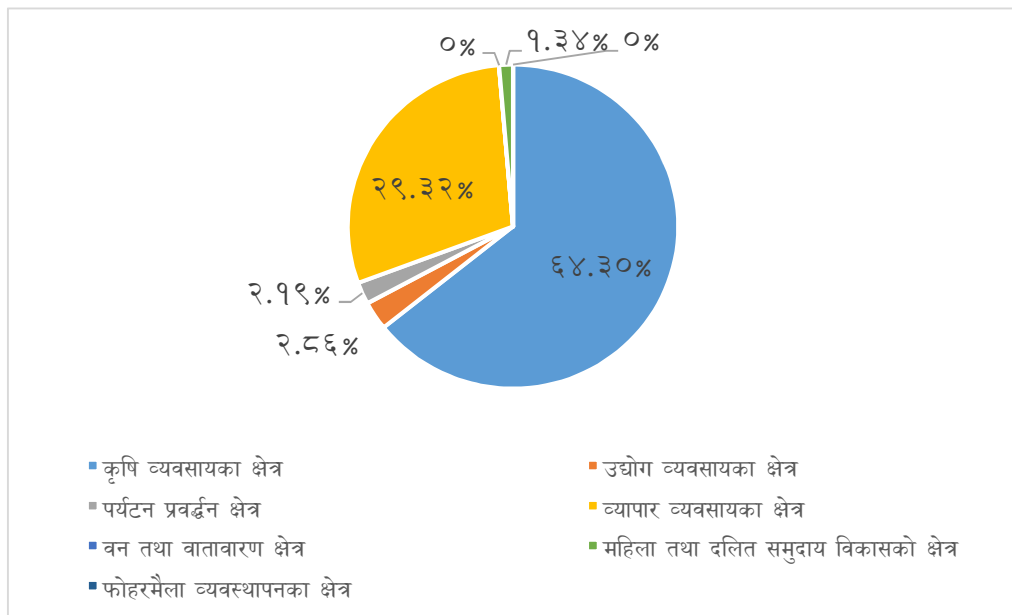
तालिका ३(छ) साना किसान विकास लघुवित्त वित्तीय संस्था मार्फत लगानी भएको सुहलियतपूर्ण कर्जाको विवरण

क्र.सं.	लगानीको क्षेत्र	२०७७/७८		२०७८/७९ को चैत्र मसान्तसम्म	
		ग्राहक संख्या	ऋण प्रवाह रकम (रु हजारमा)	ग्राहक संख्या	ऋण प्रवाह रकम (रु हजारमा)
१	कृषि व्यवसाय	१६००	४७८९६१	१२७७	३२३५२५
२	उद्योग व्यवसाय	४६	१४१९९	५१	१४३७५
३	पर्यटन प्रवर्द्धन	११	४५५०	३६	११०००
४	व्यापार व्यवसाय	४९४	१०५११५	६१७	१४७५००
५	वन तथा वातावरण	१	२००	०	०
६	महिला तथा दलित समुदाय विकास	१०	२०५०	२१	६७५०
७	फोहरमैला व्यवस्थापन	०	०	०	०
जम्मा		२१६२	६०५०७५	२००२	५०३१५०

श्रोत : साना किसान विकास लघुवित्त वित्तीय संस्था

३.२४ आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को चैत्र मसान्तसम्म साना किसान विकास लघुवित्त वित्तीय संस्था लिमिटेडले कूल कर्जाको ६४.३० प्रतिशत कृषि व्यवसाय क्षेत्रमा ऋण लगानी गरेको छ भने बाँकी ३५.७० प्रतिशत व्यापार तथा व्यवसाय लगायतका अन्य क्षेत्रमा कर्जा प्रवाह गरेको छ।

चाई ३ (घ) आर्थिक बरष २०७८।०७९ को चैत्र मसान्तसम्म साना किसान विकास लघुवित्त वित्तीय संस्था लिमिटेडबाट भएको क्षेत्रगत ऋण लगानी

श्रोत : साना किसान विकास लघुवित्त वित्तीय संस्था लिमिटेड

३.२५ आर्थिक बरष २०७७/०७८ मा कृषि विकास बैंक मार्फत ६०२ उद्यमीलाई रु. ५२ करोड ९३ लाख ६३ हजार सहुलियपूर्ण ऋण लगानी गरिएको थियो भने आर्थिक बरष २०७८/७९ को चैत्र मसान्तसम्म ४४० उद्यमीलाई रु. ४९ करोड ३२ लाख ऋण लगानी गरिएको छ।

तालिका ३ (ज) कृषि विकास बैंक लि. मार्फत लगानी भएको सुहलियतपूर्ण कर्जाको विवरण

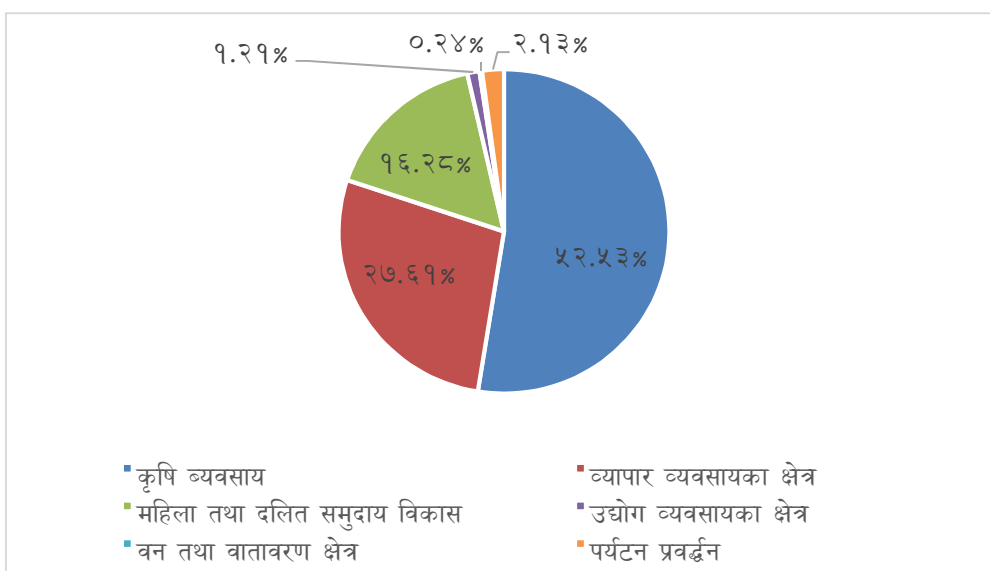
क्र.सं.	लगानिको क्षेत्र	२०७७।७८		२०७८।७९ चैत्र मसान्तसम्म	
		ग्राहक संख्या	ऋण प्रवाह रकम (रु हजारमा)	ग्राहक संख्या	ऋण प्रवाह रकम (रु हजारमा)
१	कृषि व्यवसाय	३६२	३०८९०५	२३४	२९७०७०
२	व्यापार व्यवसायका क्षेत्र	७५	७३९००	९९८	९९४०७०
३	महिला तथा दलित समुदाय विकास	९३	८९२६८	७३	६७२६०
४	उद्योग व्यवसायका क्षेत्र	५३	४८०५०	५	५०००
५	वन तथा वातावरण क्षेत्र	१	१०००	१	१०००

६	पर्यटन प्रवर्द्धन	१८	१७०४०	९	८८००
जम्मा		६०२	५२९३६३	४४०	४१३२००

श्रोत : कृषि विकास बैंक

३.२६ आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को चैत मसान्तसम्म कृषि विकास बैंक लिमिटेडले कूल कर्जाको ५२.५३ प्रतिशत कृषि व्यवसाय क्षेत्रमा ऋण लगानी गरेको छ भने बाँकी ४७.४७ प्रतिशत व्यापार तथा व्यवसाय लगायतका अन्य क्षेत्रमा कर्जा प्रवाह गरेको छ।

चार्ट ३ (ड) कृषि विकास बैंकबाट आर्थिक बर्ष २०७८।०७९ को चैत्र मसान्तसम्म भएको ऋण लगानीको क्षेत्रगत विवरण

श्रोत : कृषि विकास बैंक

प्रदेश सरकारको आय (राजस्व र अन्य प्राप्ती समेत)

३.२७ बागमती प्रदेश सरकारले नेपालको संविधान बमोजिम आफ्नो अधिकार क्षेत्र भित्र रहेको राजस्व संकलनको लागि संघीय राजस्व ब्यवस्थापन प्रणाली (RMIS) मार्फत कर तथा गैर कर संकलन गर्दछ । आर्थिक २०७४/०७५ मा प्रदेश सरकारले विनियोजन ऐन एवं आर्थिक कार्यविधि ऐन, २०७४ तथा नियमावली तर्जुमा गरेको थियो । सो आर्थिक वर्षमा संघीय सरकारबाट प्राप्त समानीकरण अनुदान रु. १ अर्व

- २ करोड ५ लाख मध्ये जम्मा रु. २६ करोड ९४ लाख खर्च भई ७५ करोड १० लाख प्रदेश सञ्चित कोषमा वचत रहेको थियो ।
- ३.२८ आर्थिक वर्ष २०७५/०७६ देखि बागमती प्रदेश सरकारले सालवसाली आर्थिक ऐन जारी गरी प्रदेश भित्र कर तथा गैर कर राजस्व संकलन गर्दै आएको छ ।
- ३.२९ आर्थिक वर्ष २०७५/०७६ मा कर राजस्व, गैर कर राजस्व र नगद मौज्दात गरी कुल रु. ३५ अर्ब ६१ करोड संकलन हुने अनुमान गरेकोमा सो मध्ये करिब ९५ प्रतिशत राजस्व संकलन भएको थियो ।
- ३.३० आर्थिक वर्ष २०७५/७६, २०७६/७७ र २०७७/७८ मा बजेटमा समावेश भएको प्रदेश सरकारको आय अनुमानको तुलनामा क्रमशः ९४.८३, १०१.६० र ११९.४० प्रतिशत प्राप्ति भएको थियो । चालु आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को प्रदेश सरकारको बजेटमा समावेश भएको आय अनुमान रु. ५७ अर्ब ७२ करोड रहेकोमा फागुन मसान्तसम्म जम्मा रु. ५२ अर्ब ७१ करोड प्राप्ति भएको छ। जुन रकम वार्षिक अनुमानको तुलनामा ९१.३२ प्रतिशत हुन आउंछ। प्राप्ति रकमको विश्लेषण गर्दा आर्थिक वर्ष २०७५/७६ बाहेक अन्य आर्थिक वर्षहरूमा लक्ष्य भन्दा बढी प्राप्ति भएको छ ।

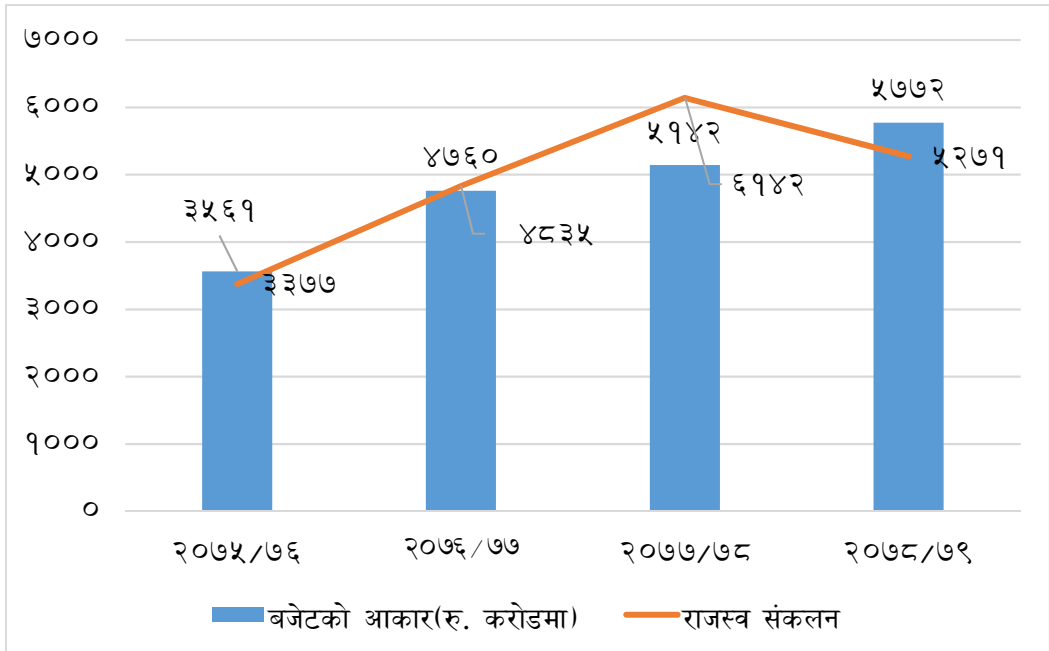
तालिका ३ (झ) प्रदेश सरकारको विगत चार आर्थिक वर्षको वजेट र सरकारी आयको विवरण (रु करोडमा)

आर्थिक वर्ष	बजेट तथा राजस्व अनुमान (रु. करोडमा)	जम्मा आय रु. (आन्तरिक राजस्व, बाँडफाँट वाट प्राप्त राजस्व र नगद मौज्दात समेत)	संकलन प्रतिशत
२०७४/७५	१०२		
२०७५/७६	३५६१	३३७७	९४.८३
२०७६/७७	४७६०	४८३५	१०१.६
२०७७/७८	५१४२	६१४२	११९.४
२०७८/७९ को फागुन मसान्तसम्म	५७७२	५२७१	९१.३२

स्रोत : आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय, प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, बागमती प्रदेश

चार्ट ३ (च) विगत ४ वर्षको बजेट तथा सरकारको कुल आय (नगद मौज्जात समेत) रु करोडमा

स्रोत : आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय, प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, बागमती प्रदेश

आय/राजस्व संरचना

३.३१ बागमती प्रदेश सरकारको आर्थिक २०७७/७८ को नगद मौज्जात समेतको कुल सरकारी आय आर्थिक वर्ष २०७६/७७ को तुलनामा २७.०५ प्रतिशतले बृद्धि भई रु. ६१ अर्ब ४३ करोड पुगेको थियो भने आर्थिक वर्ष २०७६/७७ मा यस्तो आय ४३.९२ प्रतिशतले बढेर रु. ४८ अर्ब ३५ करोड रहेको थियो । आर्थिक वर्ष २०७८/०७९ को फागुन मसान्तसम्म प्रदेश संञ्चित कोषमा रु. ५२ अर्ब ७९ करोड अर्थात गत आर्थिक वर्षको वार्षिक आयको तुलनामा ८५.८० प्रतिशत राजस्व प्राप्त भइसकेको देखिन्छ । सो आयमा कर राजस्व, गैर कर राजस्व, वित्तीय हस्तान्तरण र नगद मौज्जातको हिस्सा क्रमशः २९.००, ६.३३, १७.९८ र ४६.६७ प्रतिशत रहेको छ । कुल कर राजस्वमा कर राजस्वबाट ८२.०७ प्रतिशत र गैर कर राजस्वबाट १७.९२ प्रतिशत राजस्व संकलन भएको छ भने कुल आयमा

कर राजस्व र अन्य प्राप्तिको अंश क्रमश ३५.३४ र ६४.६६ प्रतिशत रहेको देखिन्छ।

तालिका ३ (ज) विगत ४ वर्षको प्रदेश सरकारको आय संरचना

रु करोडमा

विवरण	आर्थिक वर्ष					प्रतिशत परिवर्तन	
	२०७४/ ७५	२०७५/ ७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९ फागुनमसान्त सम्म	२०७६/७७	२०७७/७८
कर राजस्व	०	१६४४	१७५२	२०७८	१५२९	६.५९	१८.६२
गैर राजस्व	०	१४५	२८६	४८५	३३४	९७.४४	६९.५८
कुल राजस्व	०	१७८८	२०३८	२५६३	१८६३	१३.९५	२५.७७
वित्तीय हस्तान्तरण	१०२	१५१३	१६६३	१६९१	९४८	९.९५	१.७०
नगद मौज्दात र वेरुजु	०	७६	११३३	१८६१	२४६०	१३८५.९५	६४.३३
ऋण लगानी फिर्ता	०	०		२७	०		
कुल सरकारी आय	१०२	३३७७	४८३५	६१४३	५२७१	४३.१२	२७.०८

स्रोत : आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय, प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, बागमती प्रदेश

आन्तरिक राजस्व र राजस्व बाँडफाँट वापत प्राप्त आय

३.३२ प्रदेश सरकारले चालु आर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा आन्तरिक राजस्व र राजस्व बाँडफाँटबाट जम्मा रु. ३१ अर्ब ६९ करोड संकलन हुने अनुमान गरेको छ। उक्त अनुमानित राजस्वका प्राप्तीका श्रोतहरू क्रमशः प्रदेश सरकारको आन्तरिक श्रोत, संघीय तथा स्थानीय तहबाट प्राप्त हुने राजस्व बाँडफाँट र अनुदान फिर्ता रहेका छन् । चालु आर्थिक वर्षको २०७८/७९ को फागुन मसान्तसम्म ती स्रोतहरूबाट कुल रु. १९ अर्ब ८९ करोड अर्थात लक्ष्यको तुलनामा ६२.७६ प्रतिशत राजस्व प्राप्त भएको अवस्था छ । गत आर्थिक वर्षमा यस्तो राजस्व अनुमानको तुलनामा

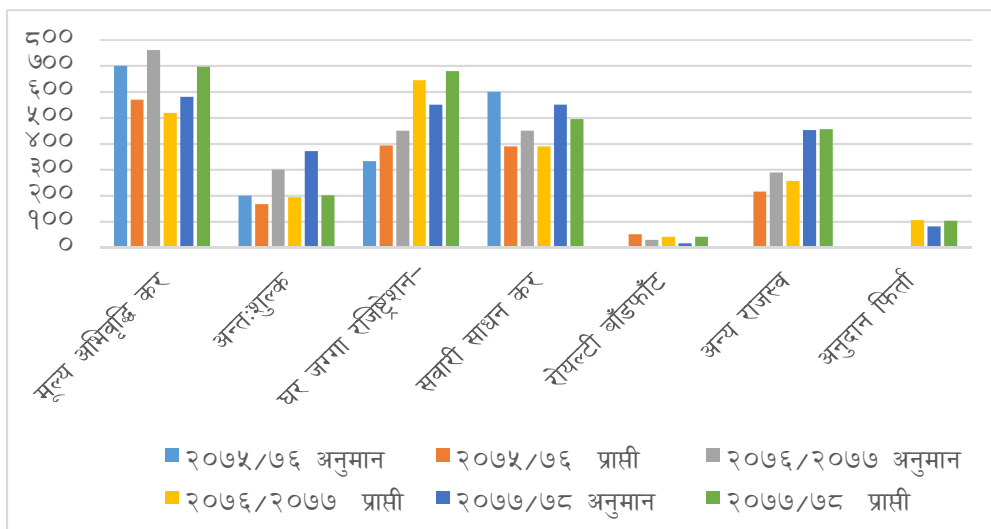
१०२.६५ प्रतिशत संकलन भएको थियो । साथै चालु आर्थिक वर्षको सोही अवधिसम्म संकलन भएको राजस्वमा बाँडफाँटबाट प्राप्त हुने मूल्य अभिवृद्धि कर, अन्तःशुल्क, घरजग्गा रजिष्ट्रेशन दस्तुर र सवारी साधन करको हिस्सा क्रमशः २२.२४, ६.७३, २३.३७ र २२.४९ प्रतिशत रहेको छ ।

तालिका ३ (ट) अन्तरसरकारी वित्त हस्तान्तरण र नगद मौज्जात बाहेक प्रदेश सरकारको आय/राजस्व रु.करोडमा

राजस्वको प्रकार	२०७५/७६		२०७६/२०७७		२०७७/७८		२०७८/७९ फागुन मसान्तसम्म	
	अनुमान	प्राप्ति	अनुमान	प्राप्ति	अनुमान	प्राप्ति	अनुमान	प्राप्ति
मूल्य अभिवृद्धि कर	६९९.६६	५६९.६७	७६०.१९	५१९.३३	५८१.२५	६९६.४८	६८३.९२	४४२.४८
अन्तःशुल्क	२००	१६८.४	३००	१९४.३६	३७१.६५	२०१.५६	२९३.१	१३३.९९
घर जग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क	३३३.३६	३९३.१३	४५०	६४४.५४	५५०	६७९.७६	६८५	४६४.८६
सवारी साधन कर	६००	३९०.२२	४५०	३८९.५९	५५०	४९५.१४	६५०	४४७.४८
रोयल्टी बाँडफाँट	०	५१.८७	३०	४१.८९	१७.३	४२.७३	४२.२७	
अन्य राजस्व	०	२१६.३	२८९.३	२५७.३३	४५३.२६	४५५.७४	७५.१२	३७७.६६
अनुदान फिर्ता	०	०	०	१०६.६३	८२.३	१०३.७२	१००	१२२.३५
कूल राजस्व (नगद मौज्जात र अनुदान बाहेक)	१८३३.०२	१७८९.५९	२२७९.४९	२१५३.६७	२६०५.८	२६७५.१	३१६९	१९८९

स्रोत : आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय, प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, बागमती प्रदेश

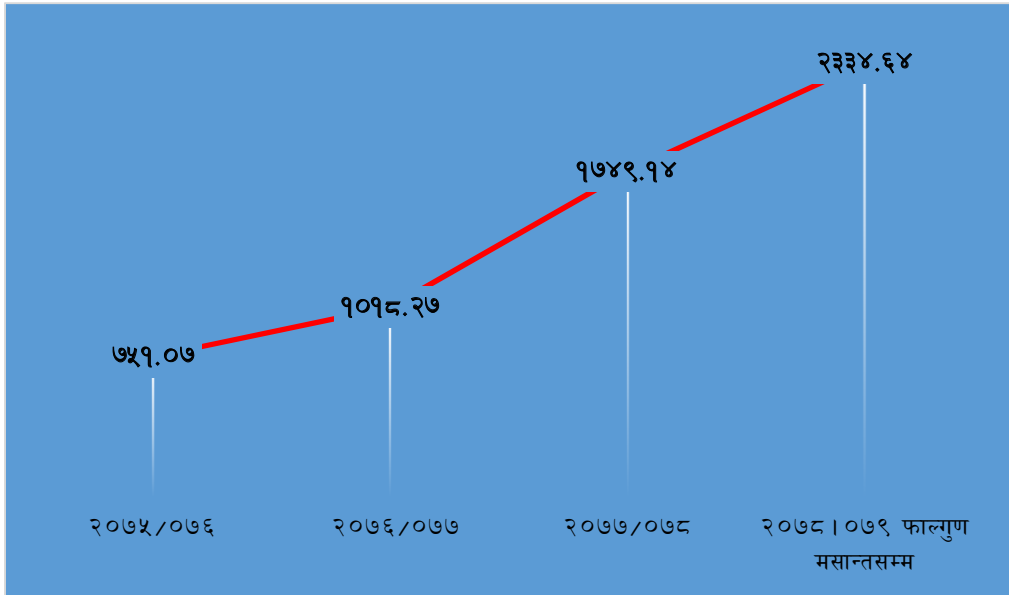
चाई ३ (छ) वलगत ३ आर्थलक बरषको रलजस्व अनुडलन र डुरलसी रु. करोडडल

सुत : आर्थलक डलडलल तथल डुडनल डनुडुरललड, डुरदेश लेखल नलडनुडक कलरुडललड, डलगडती डुरदेश

३.३३ डुरदेश सरकलरले वडेत नलरुडणकल कुरडडल नलरुडलरण गरुेकल डुडनल तथल कलरुडकुरडडल वलनलडुडन डुडकु सडुडुण रकड खरुड हुन नसकडल डुरदेश संडुडलत कुषडल आर्थलक बरष २०७७/०७८ डल रलजस्व र वेरुडु वलड रु. १७ अरुव ४९ कुरुड १४ ललख नगड डुडुडलत रहेकु थलडु डने आर्थलक बरष २०७८/०७९ कु डलगुन डसलनुतसडुड रु. २३ अरुव ३४ कुरुड ६४ ललख नगड डुडुडलत रहेकु छ । आर्थलक वरष २०७८/७९ डल रु. ९ अरुव १० कुरुड नगड डुडुडलतलरुड वडेत खरुड गरुे सुतकु रुडडल सडलवेश गरलणकु छ । डुरदेश सरकलरकु सडुडलत कुषडल नगड डुडुडलतकु डुरलडलण डडुडुडै डलनुले सरकलरकु खरुड गरुे कुषडतलडल थड सुधलर हुनुडुने संकुरेत गरुेकु छ । डस तरुड वडेत तथल कलरुडकुरड नलरुडण गरुे कुरडडल धडलन डुडुडलडन जरुरी छ ।

चाई ३ (ऑ) वलगत ३ आर्थलक बरषको वेरुओ तथल नगद डौजुदलतको अवस्थल रु. करोडडल

स्रोत : आर्थलक डलडललल तथल ओओनल डन्त्रललय, प्रदेश लेखल नलयन्त्रक कर्यललय, डलगडती प्रदेश

घर जगगल तथल अन्य रजलड्रेषलन शुल्क संकलनको अवस्थल

३.३४ अन्तरसरकरली वलत वुवस्थलडन ऐन २०७४ को दफल ५ डल ँकल कर प्रशलसन सडुवन्धी वुवस्थल डऐ डडोजलड आर्थलक बरष २०७५/०७६ देखल आर्थलक ऐन डलरुफत घर जगगल रजलड्रेषलन शुल्क संघीड सरकर अन्तर्गतकल डललडुत कर्यललयहरुवलट संकलन हुने र सो रकड डललडुत कर्यललयहरुवलट डलसलकरुडडल सडुवन्धलत स्थलनीड तहललरुई ६० प्रतिशत र प्रदेश सरकरलरुई ४० प्रतिशत डौंडफौंट गरी प्रदेश संञ्चित कोषडल जडुडल हुने वुवस्थल रहेको छ।

३.३५ प्रदेश सरकरले आर्थलक बरष २०७५/७६ डल घर जगगल रजलड्रेषलन शुल्क वलडत रु. ३ अरुव ३३ करोड संकलन गर्ने अनुडलन गरेकोडल लकुष डनुदल ९८.०० प्रतिशत वढल संकलन डएको थलओ । आर्थलक बरष २०७६/७७ र २०७७/७८ डल अनुडलनको तुलनलडल डस्तु रलजसुव संकलन क्रडश: ३५.०० र ४३.०० प्रतिशतले वृद्धल डएको थलओ ।

३.३६ घर जग्गा रजिष्ट्रेशन तर्फ आर्थिक वर्ष २०७८/०७९ को फागुन मसान्तसम्म रु. ४ अर्ब ६४ करोड ९० लाख अर्थात कुल वार्षिक अनुमानको ६७ प्रतिशत संकलन भएको छ । कोभिड- १९ को पहिलो तथा दोश्रो लहरको महामारीमा समेत घर जग्गा रजिष्ट्रेशन कारोवारमा कमि नआएकोले राजस्व संकलनमा वृद्धि भएको छ । साथै आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ देखि बागमती सभ्यता शुल्क दाखिला गर्न छुट्टै राजस्व शिर्षक व्यवस्था गरिएको र आर्थिक वर्ष २०७८/०७९ को फागुन मसान्तसम्म बागमती सभ्यता संकलन शुल्क वापत रु. १ अर्ब ५९ करोड अर्थात लक्ष्यको तुलनामा ५३ प्रतिशत वढि संकलन भएको छ ।

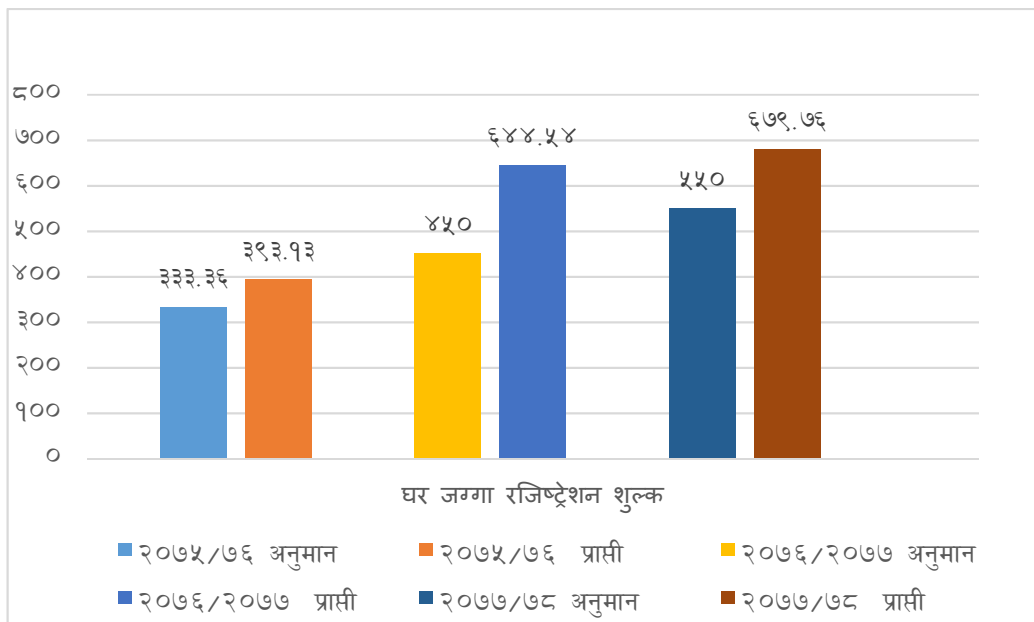
तालिका ३ (ठ) विगत ३ आर्थिक वर्षमा संकलन भएको घर जग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क

रु. करोडमा

राजस्वको प्रकार	२०७५/७६		२०७६/२०७७		२०७७/७८		२०७८/७९ फाल्गुण मसान्तसम्मको	
	अनुमान	प्राप्ति	अनुमान	प्राप्ति	अनुमान	प्राप्ति	अनुमान	प्राप्ति
घर जग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क	३३३.४	३९३.१	४५०	६४४.५	५५०	६७९.८	६८५	४६४.९
बागमती सभ्यता शुल्क						१६०	१०४	१५९

स्रोत : आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय, प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, बागमती प्रदेश

चार्ट ३ (झ) विगत ३ आर्थिक वर्षमा संकलन भएको घर जग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क

स्रोत : आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय, प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, बागमती प्रदेश

सवारी साधन कर बाँडफाँड

३.३७ नेपालको संविधानको अनुसूची ६, प्रदेशको एकल अधिकारको सूचीको क्र.सं. ४ तथा अनुसूची ९, संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको साझा अधिकारको सूचीमा सवारी साधन करलाई प्रदेशको अधिकार क्षेत्र भित्र राखिएको छ । प्रदेश विभाज्य कोषमा सवारी साधन कर जम्मा गरी कानूनमा व्यवस्था भए वमोजिम प्रदेश र स्थानीय तहलाई बाँडफाँट हुने गरेको छ ।

३.३८ कोभिड १९ को महामारीको कारण यातायात क्षेत्रमा प्रभाव परेको अवस्थामा समेत आर्थिक वर्ष २०७६/०७७ मा रु. ६ अर्ब ४९ करोड ३९ लाख सवारी साधन कर संकलन भएको थियो। आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ मा कर वुझाउन विषेश छुट तथा सहूलियतको व्यवस्था गरेको कारण राजस्व संकलनमा २७ प्रतिशतले वृद्धि भएको थियो । त्यसैगरी आर्थिक वर्ष २०७८/०७९ को फागुन मसान्तसम्म सवारी साधन कर वापत रु. ७ अर्ब ४५ करोड ८० लाख राजस्व संकलन भइसकेको

र सो रकम मध्ये प्रदेश सरकारलाई रु. ४ अर्ब ४७ करोड ४८ लाख बाँडफाँट भई प्राप्त भएको छ। साथै सोही अवधिमा प्रदेश भित्रका ११९ स्थानीय तहलाई रु. २ अर्ब ९८ करोड ३२ लाख बाँडफाँट गरी स्थानीय तहहरूको सञ्चित कोषमा पठाईएको छ।

तालिका ३(ड) विगत ३ आर्थिक बर्ष प्रदेश विभाज्य कोष सवारी साधन कर विवरण रकम रु.करोडमा

राजस्वको प्रकार	प्रदेश विभाज्य कोष	बाँडफाँट भएको राजस्व	
		प्रदेश राजस्व हिस्सा	स्थानीय विभाज्य कोषमा
२०७५/७६	६५०.३८	३९०.२२	२६०.१५
२०७६/७७	६४९.३१	३८९.५१	२५९.७२
२०७७/७८	८२५.२४	४९५.१४	३३०.०९
२०७८/७९ फाल्गुण मसान्तसम्म	७४५.८०	४४७.४८	२९८.३२

स्रोत : आर्थिक मामिला योजना मन्त्रालय, प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, बागमती प्रदेश

३.३९ आर्थिक वर्ष २०७५/७६ मा सवारी साधन कर तथा यातायात क्षेत्रसँग सम्बन्धित अन्य आमदानी समेत गरी कुल रु. ५ अर्ब १९ करोड २४ लाख संकलन भएको थियो भने आर्थिक वर्ष २०७६/७७ मा यस्तो कर रु. ४ अर्ब ९९ करोड ४१ लाख संकलन भएको थियो। साथै आर्थिक ऐन, २०७८ मा करका दर तथा दायरामा केही परिवर्तन गरेको कारण चालु आर्थिक वर्ष २०७८/०७९ को फागुन समान्तसम्म रु. ५ अर्ब ८३ करोड ७८ लाख संकलन भएको छ। गत आर्थिक वर्षको तुलनामा चालु आर्थिक वर्ष २०७८/०७९ को फागुन समान्तसम्म ९३.९२ प्रतिशत संकलन भइसकेको छ।

तालिका ३(ढ) विगत ३ आर्थिक वर्ष बाँडफाँट पछिको विवरण रकम रु.करोडमा

राजस्वको प्रकार	२०७५/७६		२०७६/२०७७		२०७७/७८		२०७८/७९ फाल्गुण मसान्तसम्मको	
	अनुमान	प्राप्ति	अनुमान	प्राप्ति	अनुमान	प्राप्ति	अनुमान	प्राप्ति
सवारी साधन कर	६००	३९०.२२	४५०	३८९.५९	५५०	४९५.९४	६५०	४४७.४८
चालक अनुमति पत्र, सवारी दर्ता किताब (Blue book) सम्बन्धी दस्तुर		९९.०२		७२.५५	७९.०४	८२.७८	९.९	९५.८०
यातायातक्षेत्र को आमदानी		३०.००		३७.२७	५२.९९	४३.६६	८८	४०.५०
जम्मा	६००	५१९.२४	४५०	४९९.४९	५८१.२३	६२१.५८	७४८	५८३.७८

स्रोत : आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय, प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, बागमती प्रदेश

संघीय सरकारबाट प्राप्त वित्तीय हस्तान्तरण

३.४० अन्तरसरकारी वित्तीय हस्तान्तरण तर्फ आर्थिक वर्ष २०७५/७६ मा अनुमानित रु. १७ अर्ब २८ करोड ५० लाख मध्ये ८७.५९ प्रतिशत प्राप्त भएको थियो। आर्थिक वर्ष २०७६/७७ मा रु. १८ अर्ब ०६ करोड १३ लाख प्राप्त हुने अनुमान गरिएकोमा सोको ९२.०८ प्रतिशत प्राप्त भएको छ। जुन आर्थिक वर्ष २०७५/७६ को तुलनामा ९.९५ प्रतिशतले बढि रहेको थियो। त्यस्तै गरि आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा अनुमान गरिएको रु. १७ अर्ब ८६ करोड मध्ये रु. १६ अर्ब ९१ करोड अर्थात अनुमानित रकमको ९५ प्रतिशत प्राप्ति भएको छ। जुन २०७६/७७ को तुलनामा १.७० प्रतिशतले बढि रहेको देखिन्छ। प्रदेश सरकारको चालु आर्थिक वर्षको कुल बजेटमा संघीय सरकारबाट प्राप्त अनुदानको हिस्सा २९.३१ प्रतिशत रहेको छ।

तालिका नं. ३(ण) विगत ३ आर्थिक वर्षको संघीय सरकारबाट प्राप्त भएको वित्तीय हस्तान्तरणको अनुमान र प्राप्ति रू.करोडमा

अनुदानको किसिम	२०७५/७६			२०७६/२०७७			२०७७/७८		
	अनुमान	प्राप्ति	प्रतिशत	अनुमान	प्राप्ति	प्रतिशत	अनुमान	प्राप्ति	प्रतिशत
समानिकरण अनुदान	६६६.९७	५९६.९७	८९.५०	७५९.६४	७५९.६४	१००.००	७७९.७९	७७९.७९	१००
वृद्धिदर				१३.८९	२७.२५	१९.७३	१.५९	१.५९	०.००
सशर्त अनुदान	१०६१.६	८५५.६८	८०.६१	७४६.४९	७९७.८४	१०६.८८	८८४.४५	७८८.९३	८९
वृद्धिदर				-२९.६८	-६.७६	३२.५९	१८.४८	-१.९२	-१६.५४
समपुरक अनुदान	०	६०		२००	६४.६६	३२.३३	८१.८२	८१.८२	१००
वृद्धिदर					७.७७	-	-५९.०९	२६.५४	२०९.३१
विशेष अनुदान	०	०		१००	४१	४१.००	४९	४९	१००
वृद्धिदर							-५९.००	१९.५१	१४३.९०
जम्मा अनुदान	१७२८.५	१५१२.७	८७.५१	१८०६.१३	१६६३.१४	९२.०८	१७८६	१६९१.५	९५
वृद्धिदर प्रतिशत				४.४९	९.९५	५.२२	-१.११	१.७०	२.८५

स्रोत: आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय, प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय

३.४१ आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को फागुन मसान्तसम्ममा अन्तरसरकारी वित्तीय हस्तान्तरण अन्तर्गत चार प्रकारका अनुदानमा कुल रू. ८ अर्ब ४३ करोड ४८ लाख प्राप्ति भएको थियो भने चालु आर्थिक वर्षको सोही अवधिमा रू. ९ अर्ब ४८ करोड १९ लाख अर्थात गत वर्षको तुलनामा १२.४१ प्रतिशत बढी प्राप्ति भएको अवस्था छ।

तालिका नं. ३(त) आ.व. २०७८/७९ दोस्रो चौमासिक अवधिसम्म वित्तीय हस्तान्तरण अनुदान प्राप्तिको विवरण रु. करोडमा

अनुदानको प्रकार	वार्षिक अनुमान २०७८/७९	प्राप्त अनुदान २०७८/७९	प्रगती प्रतिशत	गत वर्षको फागुनसम्म प्राप्त अनुदान	वृद्धिदर प्रतिशत
समानिकरण अनुदान	७८५.९०	५२३.९३	६६.६७	३८५.८५	३५.७९
सशर्त अनुदान	७९३.४६	३४८.७१	४३.९५	३७०.४२	-५.८६
समपुरक अनुदान	५७.४८	३८.३२	६६.६७	५४.५४	-२९.७४
विशेष अनुदान	५५.८४	३७.२३	६६.६७	३२.६६	१३.९९
जम्मा अनुदान	१६९२.२६	९४८.१९	५६.०३	८४३.४८	१२.४१

स्रोत: आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय, प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय

संघीय सरकारबाट प्राप्त अनुदानको बचत रकम फिर्ता

- ३.४२ आर्थिक वर्ष २०७५/७६ मा कुल रु. १५ अर्ब १२ करोड अनुदान प्राप्त भएकोमा रु. १२ अर्ब १८ करोड अर्थात प्राप्तीको ८०.५६ प्रतिशत खर्च भएको देखिन्छ। त्यसैगरी आर्थिक वर्ष २०७६/७७ मा प्राप्त रु. १६ अर्ब ६३ करोड मध्ये रु. १० अर्ब ४० करोड अर्थात प्राप्तीको ६२.५६ प्रतिशत खर्च भएको देखिन्छ भने आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा कुल प्राप्ती रु. १६ अर्ब ९१ करोड मध्ये रु. १२ अर्ब ६२ करोड अर्थात ७४.६६ प्रतिशत खर्च भएको देखिन्छ।
- ३.४३ अन्तरसरकारी वित्त हस्तान्तरण अन्तरगत वित्तीय समानीकरण अनुदान बाहेक अन्य अनुदान (सशर्त अनुदान, समपुरक अनुदान र विशेष अनुदान) वापत प्राप्त अनुदान रकम सम्बन्धित आर्थिक वर्ष भित्र खर्च नभई बचत भएमा बचत रकम संघीय सञ्चित कोषमा फिर्ता दाखिला गर्नुपर्ने भनि सालवसाली संघीय विनियोजन ऐनमा व्यवस्था भए बमोजिम आर्थिक वर्ष २०७५/७६ मा रु. २ अर्ब ९४ करोड, आर्थिक वर्ष २०७६/७७ मा रु. २ अर्ब ९० करोड र आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा रु. २ अर्ब ४८ करोड बचत रकम संघीय सञ्चित कोषमा फिर्ता दाखिला गरिएको छ।

तालिका नं. ३ (थ) संघीय सरकारको वित्तीय हस्तान्तरण अनुदान फिर्ता

रु.करोडमा

जस्वको प्रकार	आर्थिक वर्ष २०७५/७६			आर्थिक वर्ष २०७६/७७			आर्थिक वर्ष २०७७/७८		
	प्राप्ति	खर्च	फिर्ता	प्राप्ति	खर्च	फिर्ता	प्राप्ति	खर्च	फिर्ता
समानिकरण अनुदान	५९६.९७	५९६.९७	०.००	७५९.६४	४२७.८२	०.००	७७१.७१	५९१.७५	०.००
सशर्त अनुदान	८५५.६८	६२१.५६	२३४.१२	७९७.८४	५९५.०५	२०२.७९	७८८.९३	६००.००	१८८.९३
समपुरक अनुदान	६०.००	०.००	६०.००	६४.६६	१२.२५	५२.४१	८१.८२	४४.०२	३७.८०
विशेष अनुदान	०.००	०.००	०.००	४१.००	५.२८	३५.७२	४९.००	२७.०५	२१.९५
जम्मा अनुदान	१५१२.६५	१२१८.५३	२९४.१२	१६६३.१४	१०४०.४०	२९०.९२	१६९१.४६	१२६२.८२	२४८.६८

स्रोत : प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालयबाट प्रकाशित बागमती प्रदेश सरकारको आर्थिक वर्ष अनुसारको वार्षिक एकीकृत वित्तीय विवरण।

४. बैंक तथा वित्तीय क्षेत्र

- ४.१ मुलुकको शासकीय स्वरूपमा भएको परिवर्तन संगै वित्तीय क्षेत्रको तिव्र विकास र विस्तार हुंदै गएको छ। बैंकिङ, बीमा तथा पुँजी बजारमा नागरिकको पहुँच बढेको छ। नेपाल राष्ट्र बैंकबाट प्रत्येक स्थानीय तहमा बाणिज्य बैंकको अनिवार्य उपस्थिति हुनुपर्ने भन्ने नीतिगत मार्गदर्शन भए वमोजिम बागमति प्रदेश भित्रका ११९ स्थानीय तहहरू मध्ये धादिङ जिल्लाको रुबि भ्याली गाउँपालिका बाहेक सबै स्थानीय तहमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाको उपस्थिति रहेको छ। बीमा तथा पुँजी बजारको क्षेत्रमा समेत क्रमशः बीमक कम्पनी र धितोपत्र दलालहरूको शाखा विस्तार हुन गई लगानीकर्ताको सहभागिता वृद्धि भएको छ।

वित्तीय संरचना तथा वित्तीय सेवा विस्तार

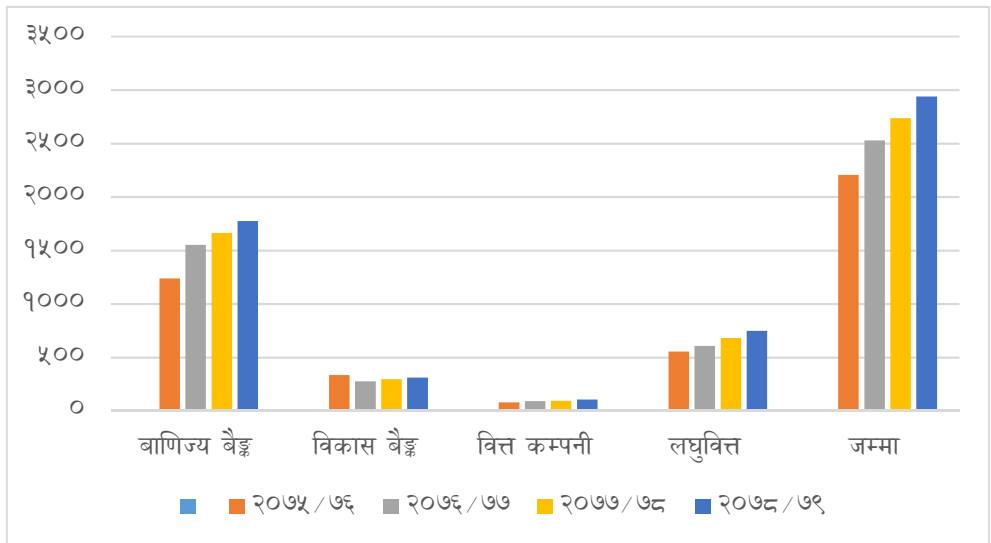
- ४.२ विगत वर्षहरूमा वित्तीय क्षेत्रको विकास र सुदृढिकरण गर्न गरिएका नीतिगत व्यवस्थाको प्रभावकारी कार्यान्वयनका कारण मुलुकमा २०७८ फागुन मसान्तसम्म बाणिज्य बैंक २७, विकास बैंक १७, वित्त कम्पनी १७, लघुवित्त वित्तीय संस्था ६६ र पूर्वाधार विकास बैंक १ गरी जम्मा १२८ बैंक तथा वित्तीय संस्था सञ्चालनमा रहेका छन्।
- ४.३ २०७८ चैत्र मसान्तसम्म बैंक तथा वित्तीय संस्थाको शाखा सवैभन्दा बढी बागमती प्रदेशमा २,९४० रहेका छन्। प्रदेशगत रूपमा तुलना गर्दा मुलुकमा सञ्चालनमा रहेका बैंक तथा वित्तीय संस्थाको कुल शाखा मध्ये यस प्रदेशमा २५.८० प्रतिशत शाखा रहेका छन्। गत वर्षको सोही अवधिको तुलनामा आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को समिक्षा अवधिमा प्रदेश भित्र बैंक तथा वित्तीय संस्थाको थप २०५ नयाँ शाखा सञ्चालनमा आएका छन्। प्रदेशको जनसंख्यासँग तुलना गरी विश्लेषण गर्दा समिक्षा अवधिसम्म प्रति शाखा औषतमा २,०७० मानिसलाई वित्तीय सेवाको पहुँच पुगेको देखिन्छ।

तालिका ४(क) बागमति प्रदेशमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाका शाखा (२०७८ चैत्र मसान्तसम्म)

आर्थिक वर्ष	बाणिज्य बैङ्क	विकास बैङ्क	वित्त कम्पनी	लघुवित्त	जम्मा	जनसंख्या** (प्रतिशाखा)
२०७५/७६	१२३८	३३५	७८	५५४	२२०५	२५०८
२०७६/७७	१५५३	२७५	९२	६०८	२५२८	२१८७
२०७७/७८	१६६४	२९५	९५	६८१	२७३५	२०२२
२०७८/७९	१७७५	३११	१०५	७४९	२९४०	२०७०

श्रोत: नेपाल राष्ट्र बैंक

चार्ट : ४(क)बैंक तथा वित्तीय संस्थाको शाखा

श्रोत: नेपाल राष्ट्र बैंक

- ४.४ २०७८ चैत्र मसान्तसम्म प्रदेश भित्रका जिल्लाहरू मध्ये क, ख र ग वर्गका बैंक तथा वित्तीय संस्थाका शाखा काठमाण्डौ जिल्लामा सबै भन्दा बढि १,०७७ र सबै भन्दा कम रामेछाप जिल्लामा २६ सञ्चालनमा रहेका छन्। प्रति शाखा जनसंख्या अनुपात सबै भन्दा कम ललितपुर जिल्लामा २,१५१ र सबै भन्दा बढि सिन्धुली जिल्लामा ७,८९८ रहेको छ।

तालिका ४(ख) जिल्लागत बैंक तथा वित्तीय संस्थाको शाखा (लघुवित्त वित्तीय संस्था बाहेक)

जिल्ला	क-वर्ग	ख-वर्ग	ग-वर्ग	जम्मा	जनसंख्या प्रति शाखा
दोलखा	२९	३	-	३२	५,३९८
रामेछाप	२४	२	-	२६	६,५६२
सिन्धुली	३४	२	२	३८	७,८९८
रसुवा	२७	१	१	२९	१,५७१
धादिङ	६२	१७	-	७९	४,०८५
नुवाकोट	४०	१३	१	५४	४,८७०
सिन्धुपाल्चोक	३९	११	-	५०	५,२५७
काभ्रेपलाञ्चोक	७३	१४	७	९४	३,९०३
काठमाण्डौ	८९१	१३८	४८	१,०७७	१,८७३
ललितपुर	२११	२९	१५	२५५	२,१५१
भक्तपुर	११६	१६	५	१३७	३,१४२
मकवानपुर	६०	१४	८	८२	५,६२३
चितवन	१६९	५१	१८	२३८	३,०३४
जम्मा	१,७७५	३११	१०५	२,१९१	२,७७७

श्रोत: नेपाल राष्ट्र बैंक

४.५ यस प्रदेशमा रहेका बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले २०७८ चैत्र मसान्तसम्म निक्षेपकर्ताबाट चल्ती, बचत, मुद्धती लगायतका अन्य खातामा कुल रु. ३२ खर्व ३७ अर्व ३२ करोड ३८ लाख ६० हजार निक्षेप संकलन गरेका छन्। गत आर्थिक वर्षको तुलनामा आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को समिक्षा अवधिसम्म ०.९४ प्रतिशतले निक्षेप परिचालनमा वृद्धि भएको छ। साथै सोही अवधिसम्म टर्म लोन, ओभरड्राफ्ट लोन, डिमाण्ड लोन, ट्रष्ट लोन, मार्जिन लोन लगायतका अन्य कर्जा कुल रु. २४ खर्व ७८ अर्व ०६ करोड १० लाख ६० हजार प्रवाह गरेका छन्। गत आर्थिक वर्षको तुलनामा आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को चैत्र मसान्तसम्म कर्जा लगानी तर्फ ५.३३ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ।

तालिका ४(ग) बागमति प्रदेशमा रहेका बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको निक्षेप र कर्जा
(रु. १० लाखमा)

विवरण	आ.व. २०७५/७६	आ.व. २०७६/७७	आ.व. २०७७/७८	आ.व. २०७८/७९ को चैत्र मसान्त सम्म	गत आ.व. को तुलनामा वृद्धि प्रतिशत
निक्षेप	२,३०५,७७७.२४	२,६८९,६६७.७२	३,२०७,१३६.११	३,२३७,३२३.८६	०.९४
कर्जा लगानी	१,६१३,७११.७७	१,८३०,२६२.६५	२,३५२,७०६.०९	२,४७८,०६१.०६	५.३३

श्रोत: नेपाल राष्ट्र बैंक

- ४.६ क्षेत्रगत कर्जा तर्फ यस प्रदेशमा २०७८ पौष मसान्तसम्म कृषि, उद्योग र सेवा क्षेत्रमा कुल रु. १९ खर्व १४ अर्व ३३ करोड ७९ लाख ३४ हजार कर्जा प्रवाह भएको छ। गत आर्थिक वर्षको पौष मसान्त सम्मको तुलनामा २०७८ पौष मसान्तसम्म क्षेत्रगत कुल कर्जा प्रवाहमा १२.९६ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ।

तालिका ४(घ) बागमति प्रदेशको क्षेत्रगत कर्जा लगानी (रु. १० लाखमा)

विवरण	२०७६ आसार मसान्तसम्म	२०७७ पौष मसान्तसम्म	२०७८ आसार मसान्तसम्म	२०७८ पौष मसान्तसम्म	२०७७ पौष मसान्तसम्मको तुलनामा २०७८ पौष मसान्तसम्मको वृद्धि प्रतिशत
कृषि क्षेत्र कर्जा	७५१४१.०९	९०३३८	१००१०५	१०३४११.८	१४.४७
उद्योग क्षेत्र कर्जा	७१२९९२.०१	७८२९१७	८९६४२३	९७३१२७.६	२४.२९
सेवा क्षेत्र	७४५९२५.१३	८२१३९५	९२१५४१	८३७७९.५	१.९९
जम्मा	१५३४०५८.२३	१६९४६४९.६२	१९१८०६८.५९	१९१४३३७.९३	१२.९६

श्रोत: नेपाल राष्ट्र बैंक

- ४.७ प्रदेशमा २०७८ चैत्र मसान्तसम्म यस प्रदेशमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको सेवा विस्तार तर्फ नविन प्रविधिमा आधारित एटिएम मेशीन २,०९६ सञ्चालनमा रहेका छन् भने ५०,१२,१४३ डेबिट कार्ड, १,६२,०२२ क्रेडिट कार्ड र ९०,०७० प्रिपेड कार्ड जारी भएको छ। साथै मोबाईल बैंकिङ र अनलाईन बैंकिङ प्रयोगकर्ता क्रमशः ६६,४३,६९४ र ९,८६,४१८ जना रहेका छन्। विगत आर्थिक वर्षहरूको तुलनामा

चालु आर्थिक वर्षको चैत्र मसान्तसम्म यस्तो सेवा प्रवाहमा उल्लेख्य विस्तार भएको तालिकामा प्रस्तुत तथ्याङ्कवाट देखिएको छ।

तालिका ४(ङ) बागमती प्रदेशमा बैकिङ सेवा विस्तार विवरण

विवरण	आ.व. २०७५/७६	आ.व. २०७६/७७	आ.व. २०७७/७८	आ.व. २०७८/७९ को चैत्र मसान्तसम्म
एटिएम संख्या	१,५५५	१,९५५	२,०१९	२,०९६
डेबिट कार्ड संख्या	३,४७७,२४२	३,७०४,४१५	४,३५९,६३४	५,०१२,१४३
क्रेडिट कार्ड संख्या	१००,७०५	१२२,४४६	१४२,७९७	१६२,०२२
प्रिपेड कार्ड संख्या	५९,२७३	५८,१९०	६२,२८८	९०,०७०
मोबाईल बैकिङ ग्राहक संख्या	३,४६९,७०९	४,४०५,४५८	५,४६२,७८०	६,६४३,६९४
ईन्टरनेट बैकिङ ग्राहक संख्या	६८७,१७८	७६१,७०६	८१५,२७८	९८६,४१८

श्रोत: नेपाल राष्ट्र बैंक

बीमा क्षेत्र

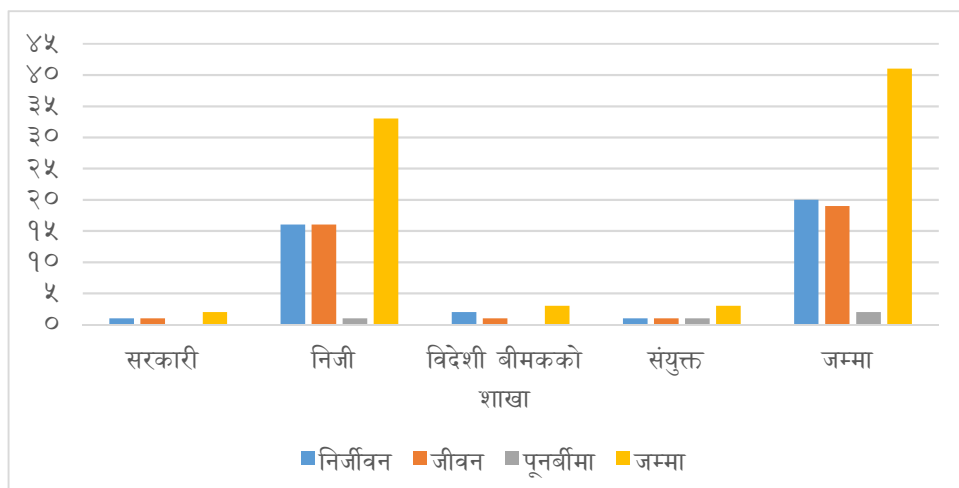
- ४.८ नेपालको बीमा क्षेत्रको नियमन तथा सुपरिवेक्षण गरी बिमितको जोखिम न्यूनीकरण र हित संरक्षण गर्ने उद्देश्य सहित बीमा व्यवसायलाई व्यवस्थित, नियमित, विकसित तथा नियन्त्रण गर्न बीमा समितिको स्थापना गरिएको छ। मुलुकको शासन प्रणाली संघीय स्वरूपमा रुपान्तरण भएपश्चात बिमा समितिले बिमा कम्पनीहरूलाई संघीय संरचना अनुरूप शाखा स्थापना तथा विस्तार गर्न जोड दिएको छ।
- ४.९ २०७८ चैत्र मसान्तसम्म नेपालमा सरकारी स्तरवाट २, निजी क्षेत्रवाट ३३, विदेशी बीमा कम्पनीका शाखा ३ र संयुक्त बिमक कम्पनी ३ गरी जम्मा ४१ बीमा कम्पनीले जीवन, निर्जीवन र पुर्नबीमा सम्बन्धी काम गरिरहेका छन्। सो मध्ये निर्जीवन बीमा सम्बन्धी २० कम्पनीले कार्य गरेका छन् भने जीवन बीमा र पुर्नबीमाको क्षेत्रमा क्रमशः १९ र २ कम्पनीले काम गर्दै आएका छन्।

तालिका ४ (च) बीमा क्षेत्रमा कार्यरत स्वदेशी तथा विदेशी बीमा कम्पनी/बीमकहरुको संख्या

स्वामित्व	निर्जीवन	जीवन	पूनीबीमा	जम्मा
सरकारी	१	१	-	२
निजी	१६	१६	१	३३
विदेशी बीमकको शाखा	२	१	-	३
संयुक्त	१	१	१	३
जम्मा	२०	१९	२	४१

श्रोत: बीमा समिति

चार्ट ४ (ख) बीमा क्षेत्रमा कार्यरत स्वदेशी तथा विदेशी बीमकहरु

श्रोत: बीमा समिति

४.१० २०७८ चैत्र मसान्तसम्म नेपालमा जीवन र निर्जीवन कम्पनीका जम्मा ३,३३७ शाखा कार्यालयहरु संचालनमा रहेका छन् । सो मध्ये सबैभन्दा वढि वागमती प्रदेशमा जीवन बीमा कम्पनीका ५९७ र निर्जीवन कम्पनीका ३१६ शाखा गरी जम्मा ९१३ शाखा मार्फत जम्मा ५,५४२ जना कर्मचारीले बीमा सम्बन्धि सेवा प्रदान गर्दै आएका छन् । प्रदेशगत विश्लेषण गर्दा यस प्रदेशमा बीमा कम्पनीको शाखा र बीमा व्यवसायमा आवद्ध रोजगार कर्मचारीको अंश अन्य प्रदेशको तुलनामा सबैभन्दा वढि अर्थात क्रमशः २७.३५ प्रतिशत र ४६.७८ प्रतिशत रहेको छ । सोही

अवधिसम्म यस प्रदेशभित्र बीमा सेवा पुगेको जनसंख्याको प्रतिशत ३०.९७ रहेको छ।

तालिका ४ (छ) २०७८ चैत्र मसान्त सम्मको बीमकको शाखा कार्यालय र कर्मचारीको संख्या

प्रदेश	कार्यालयको संख्या			कर्मचारीको संख्या		
	जीवन	निर्जीवन	जम्मा	जीवन	निर्जीवन	जम्मा
बागमती	५९७	३१६	९१३	२५२९	३०१३	५५४२

श्रोत: बीमा समिति

४.११ २०७८ चैत्र मसान्तसम्म यस प्रदेशमा जीवन बीमा व्यवसायतर्फ कुल सक्रिय रहेको बीमालेख संख्या ७९,७०,१४७ र निर्जीवन बीमा व्यवसायतर्फ जारी बीमालेख संख्या ९,८१,२८४ गरी जम्मा ८९,५१,४३१ रहेको र उक्त बीमालेखवाट क्रमशः रु. ४३ अर्ब ७१ करोड ११ लाख १४ हजार र रु. १९ अर्ब ३ करोड ८७ लाख ४७ हजार गरी जम्मा रु. ६२ अर्ब ७४ करोड ९८ लाख ६१ हजार बीमा शुल्कः संकलन भएको छ। यसरी प्रदेशगत रूपमा बीमालेख संख्या र बीमा शुल्कः संकलनको विश्लेषण गर्दा यस प्रदेशको सर्वैभन्दा वढि अर्थात क्रमशः ६७.५९ प्रतिशत र ४७.८१ प्रतिशत रहेको छ। सर्वै प्रदेशको कुल जीवन र निर्जीवन बीमा शुल्क आर्जनमा बागमती प्रदेशको अंश क्रमशः ४२.६३ प्रतिशत र ६६.३३ प्रतिशत रहेको छ।

तालिका ४(ज) २०७८ को चैत्र मसान्त सम्मको बीमालेख र बीमाशुल्क संकलन

प्रदेश	जिवन			निर्जिवन			कुल बीमा शुल्क रु. लाखमा	कुल बीमा शुल्क को हिस्सा
	सक्रिय रहेका कुल बीमालेख संख्या	कुल बीमा शुल्क रु. लाखमा	कुल बीमा शुल्क को हिस्सा	जारी बीमालेख संख्या	कुल बीमा शुल्क रु. लाखमा	कुल बीमा शुल्क को हिस्सा		
बागमती	७,९७०,१४७	४३७,१११.१४	४२.६३	९८१,२८४	१९०,३८७.४७	६६.३३	६२७,४९८.६१	४७.८१

श्रोत: बीमा समिति

४.१२ २०७८ चैत्र मसान्तसम्म यस प्रदेशमा जीवन बीमा व्यवसायतर्फ सर्वैभन्दा वढि सावधिक जीवन बीमावाट रु. १६ अर्ब ९१ करोड ०५ लाख ८६ हजार अर्थात

३८.६८ प्रतिशत र सवैभन्दा कम एकल बीमा शुल्क जीवन बीमावाट रु. ३५ करोड ३५ लाख २६ हजार अर्थात ०.८० प्रतिशत बीमा शुल्क आर्जन भएको छ। साथै जीवन बीमा व्यवसायतर्फ कुल सक्रिय रहेका बीमालेख संख्या मध्ये सवैभन्दा बढि म्यादी जीवन बीमाको हिस्सा ४५.३४ प्रतिशत र सवैभन्दा कम सवैभन्दा कम एकल बीमा शुल्क जीवन बीमाको हिस्सा ०.०४ प्रतिशत रहेको छ।

तालिका ४(झ) २०७८ चैत्र मसान्तसम्म बागमती प्रदेशमा रहेको जीवन बीमा व्यवसाय

बीमालेखका प्रकार	बीमाशुल्क आर्जन(रु. लाखमा)	कुल सक्रिय रहेका बीमालेख संख्या
सावधिक जीवन बीमा	१६९१०५.८६	९८८७०३
अग्रिम भुक्तानी सावधिक जीवन बीमा	९७६२२.५६	१२२९९८
रूपान्तरित सावधिक जीवन बीमा	५५६८२.८५	१२८५२६
बालबच्चा सम्बन्धि सावधिक जीवन बीमा	५५७७५.७५	२१९१८७
वैदेशिक रोजगार म्यादि जीवन बीमा	२०६४७.०३	८२९७३८
आजिवन जीवन बीमा	५८९७.३२	१७९६६
एकल बीमा शुल्क जीवन बीमा	३५३५.२६	३४२५
म्यादि जीवन बीमा	१२८६०.१८	३६१३८३७
लघु जीवन बीमा	१५९८४.३४	२०४५७६७
जम्मा	४३७१११.१४	७९७०१४७

श्रोत: बीमा समिति

४.१३ २०७८ चैत्र मसान्तसम्म यस प्रदेशमा निर्जीवन बीमा व्यवसायतर्फ सवैभन्दा बढी मोटर/सवारी साधन बीमावाट रु. ५ अर्ब ८५ करोड ६९ लाख ६९ हजार अर्थात ३०.७६ प्रतिशत र सवैभन्दा कम लघु निर्जीवन बीमावाट रु. १ करोड ३० लाख २० हजार अर्थात ०.०७ प्रतिशत बीमा शुल्क आर्जन भएको छ। साथै निर्जीवन बीमा व्यवसायतर्फ कुल सक्रिय रहेका बीमालेख संख्या मध्ये सवैभन्दा बढी मोटर/सवारी साधन बीमामा ६,५८,९७३ र सवैभन्दा कम हवाई बीमामा १०८ रहेको छ।

तालिका ४(ञ) २०७८ चैत्र मसान्तसम्म बागमती प्रदेशमा रहेको निर्जीवन बीमा व्यवसाय

बीमालेखका प्रकार	बीमाशुल्क आर्जन (रु. लाखमा)	जारि बीमालेख संख्या
सम्पत्ति	३७,६६२.५२	१३८,७१९
सामुन्द्रिक	१०,४९९.१३	४६,७३०
हवाई	१९,६५३.२७	१०८
मोटर	५८,५६९.६९	६५८,९७३
इन्जिनियरिङ तथा ठेक्का जोखिम	३२,३६२.७४	१२,५३६
विविध	२४,९६७.५६	७०,७१०
कृषि तथा बाली	६,५४२.३५	४६,७०४
लघु निर्जीवन बीमा	१३०.२०	६,८०४
जम्मा	१९०,३८७.४७	९८१,२८४

श्रोत: बीमा समिति

धितोपत्र बजार

४.१४ धितोपत्र वजारको नियमन तथा सुपरिवेक्षण गरी धितोपत्र कारोवारमा संलग्न लगानीकर्ताको जोखिम न्यूनीकरण र हित संरक्षण गर्ने उद्देश्य सहित पुँजी वजारको क्षेत्रलाई व्यवस्थित, नियमित, विकसित तथा नियन्त्रित गर्न धितोपत्र बोर्डको स्थापना भएको छ।

४.१५ २०७८ चैत्र मसान्तसम्म यस प्रदेशमा धितोपत्र दलाल व्यवसायी र मर्चेन्ट बैंकरको संख्या क्रमशः ५० र ३० रहेको छ भने सोही अवधिसम्म धितोपत्र दलाल व्यवसायीको शाखा संख्या ११ रहेको छ। विगत तीन आर्थिक वर्ष देखि धितोपत्र दलाल व्यवसायी र मर्चेन्ट बैंकरको संख्यामा थप घट भएको छैन।

तालिका ४(ट) बागमति प्रदेशभित्र धितोपत्र दलाल व्यवसायी, मर्चेन्ट बैंकर र सूचिकृत कम्पनी

विवरण	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९ चैत्र मसान्तसम्म
धितोपत्र दलाल व्यवसायी	५०	५०	५०	५०
मर्चेन्ट बैंकर	३०	३२	३०	३०
सूचिकृत कम्पनी				

स्रोत: नेपाल धितोपत्र बोर्ड

४.१६ यस प्रदेशमा २०७८ को चैत्र मसान्तसम्म जम्मा रु. १० खर्व ९८ अर्व ५२ करोड ४२ लाख ४७ हजार रकमको धितोपत्र कारोवार भएको छ। प्रदेशगत रूपमा तुलना

गर्दा सातवटै प्रदेशमा भएको कुल धितोपत्र कारोवार रकम मध्ये यस प्रदेशको अंश ५२.१८ प्रतिशत रहेको छ। साथै गत आर्थिक वर्षको तुलनामा आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को चैत्र मसान्तसम्म धितोपत्र कारोवार रकमको अंश ६६.९५ प्रतिशत रहेको छ।

तालिका ४(ठ) धितोपत्र कारोवार रकम

रु. दश लाखमा

प्रदेशको नाम	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९ चैत्र मसान्तसम्म
बागमति	१०५,३२५,१.८३	१८१,५१२,९.२४	१,६४०,९१८.९५	१,०९८,५२४.२४

स्रोत: नेपाल धितोपत्र बोर्ड

४.१७ २०७८ चैत्र मसान्तसम्म यस प्रदेशमा जम्मा २०,१४,५४५ हितग्राही खाता (DMAT Account) रहेको छ। सो मध्ये महिला र पुरुषको प्रतिशत क्रमशः ४४.५९ र ५५.४१ रहेको छ। साथै, काठमाण्डौ जिल्लामा सबै भन्दा बढि ६,६५,०२८ अर्थात ३३.०१ प्रतिशत र सबैभन्दा कम रसुवा जिल्लामा ४१,३७७ अर्थात २.५ प्रतिशत हितग्राही खाता (DMAT Account) सक्रिय रहेको छ।

तालिका ४(ड) बागमती प्रदेश भित्रको जिल्लागत हितग्राही खाता (DEMAT Account) को खाता संख्या

जिल्लाको नाम	डिम्याट खाता	जिल्लागत प्रतिशत	पुरुष	महिला
भक्तपुर	१४९,६७७	७.४३	८३,१८४	६६,४९३
चितवन	१५२,४५०	७.५७	८४,२१५	६८,२३५
धादिङ	९१,८९७	४.५६	५२,४५१	३९,४४६
दोलखा	१५८,४२२	७.८६	८५,१७८	७३,२४४
काठमाडौं	६६५,०२८	३३.०१	३६३,६३५	३०१,३९३
काभ्रेपलाञ्चोक	१४८,०६५	७.३५	८४,२८५	६३,७८०
ललितपुर	१८७,८६१	९.३३	१०१,९९२	८५,८६९
मकवानपुर	७६,७८९	३.८१	४३,०६०	३३,७२९
नुवाकोट	१०८,५३२	५.३९	६१,९२८	४६,६०४
रामेछाप	७४,०७९	३.६८	४३,१०८	३०,९७१
रसुवा	४१,३७७	२.०५	२२,०२१	१९,३५६
सिन्धुली	४६,६७४	२.३२	२७,१७०	१९,५०४
सिन्धुपाल्चोक	११३,६९४	५.६४	६४,०४६	४९,६४८
जम्मा	२,०१४,५४५	१००.००	१,११६,२७३	८९८,२७२

स्रोत: नेपाल धितोपत्र बोर्ड

सहकारी क्षेत्र

४.१८ नेपाल सरकारले अंगीकार गरेको टोलटोलमा सहकारी घरघरमा भकारी तथा गाउँ गाउँमा सहकारी घरघरमा रोजगारी भन्ने नीतिगत व्यवस्थाको प्रभावकारी कार्यान्वयनका कारण मुलुकमा २०७८ फागुन मसान्तसम्म जम्मा ३४,७१२ सहकारी दर्ता भई संचालनमा रहेका छन्। सोही अवधिसम्म अन्य प्रदेशहरूको तुलनामा यस प्रदेशमा सबैभन्दा बढि अर्थात ११,५७७ सहकारी संस्थाहरू संचालनमा रहेका छन्। नेपालमा रहेका जम्मा सहकारी संस्थाहरूको तुलनामा यस प्रदेशको हिस्सा ३३.३५ प्रतिशत रहेको छ। बागमती प्रदेशमा प्रति एक हजार जनसंख्यामा सहकारी संस्थाको संख्या करिब २.०९ हुन आउँछ।

तालिका ४(ढ) बागमती प्रदेशमा रहेका सहकारी संस्थाको विवरण

प्रदेश	सहकारी संस्था	प्रदेशको अंश(प्रतिशत)	प्रति एक हजार जनसंख्यामा सहकारी संख्या
बागमती	११५७७	३३.३५	२.०९
सात वटा प्रदेशको जम्मा	३४७१२	१००	११८

श्रोत: भूमि व्यवस्था, सहकारी तथा गरिवी निवारण मन्त्रालय, बागमती प्रदेश

४.१९ सहकारी संस्थामा भएको शेयर पुँजी, बचत तथा ऋण लगानीको आधारमा समेत बागमती प्रदेशको हिस्सा उच्च स्थानमा रहेको छ। २०७८ फागुन मसान्तसम्म मुलुकमा रहेका सहकारी संस्थाहरूको कूल रु. ७३ अर्ब १५ करोड ९० लाख शेयर पुँजी रहेकोमा बागमती प्रदेशको रु. ५१ अर्ब ४० करोड ६६ लाख अर्थात ७०.२६ प्रतिशत हिस्सा रहेको छ। साथै, यस प्रदेशमा रहेका सहकारी संस्थाहरूले सोही अवधिसम्म बचत परिचालन र ऋण लगानी क्रमशः रु. २ खर्ब १४ अर्ब ६६ करोड २५ लाख र रु. १ खर्ब ९९ अर्ब ८६ करोड ५२ लाख गरेका छन् भने सहकारी क्षेत्रमा संलग्न संचालक, सदस्य र कर्मचारीको संख्या क्रमशः ८२,३४७; २८,०५,२६९ र ३४,५९७ रहेको छ।

तालिका ४(ण) सहकारी संस्थाको कारोबार स्थिति

(रु. लाखमा)

क्षेत्र	शेयर पूँजी रु.	वचत रु.	ऋण लगानी	संचालकको संख्या	सदस्य संख्या	कर्मचारी संख्या
बागमती प्रदेश-- स्थानीय तहको समेत	५१४०६६	२१४६६२५	१९९,८६५२	८२३४७	२८०५२६९	३४५९७
सात वटा प्रदेशको जम्मा	७३१५९०	३०२१६५०	२७३७१००	२४७८२७	६३०५५८१	६०५१७
प्रतिशत	७०.२६	७१.४१	७३.०२	३३.२२	४४.४८	५७.१६

श्रोत: भूमि व्यवस्था, सहकारी तथा गरिवी निवारण मन्त्रालय, बागमती प्रदेश

४.२० २०७८ फागुन मसान्तसम्म प्रदेशमा रहेका जम्मा ११,५७७ सहकारी संस्थाहरू मध्ये सबै भन्दा धेरै काठमाण्डौ जिल्लामा ३,८३२ अर्थात ३३ प्रतिशत र सबै भन्दा कम रसुवा जिल्लामा ११४ अर्थात १ प्रतिशत रहेको छ। साथै, स्थानीय तहको कार्यक्षेत्र भित्रका सहकारीहरू मध्ये शेयर पुँजीतर्फ सबैभन्दा बढी काठमाण्डौ जिल्लाको रु. १० अर्ब ९६ करोड ५५ लाख अर्थात कुल शेयर पुँजीको २१.३३ प्रतिशत बागमती प्रदेशको रहेको छ भने सबैभन्दा कम रसुवा जिल्लाको ०.०७ प्रतिशत रहेको छ। वचत परिचालन र ऋण लगानीतर्फको कुल रकममा समेत सबैभन्दा बढी काठमाण्डौ जिल्लाको हिस्सा क्रमशः ११.९९ र १४.६० प्रतिशत रहेको छ भने सबैभन्दा कम रसुवा जिल्लाको अंश क्रमशः ०.०९ र ०.१० प्रतिशत रहेको छ। शेयर पुँजी, वचत परिचालन र ऋण लगानीतर्फ प्रदेश मातहतका सहकारीहरूको हिस्सा क्रमशः ४६.१४, ५७.०८ र ५१.७७ प्रतिशत रहेको छ।

तालिका ४ (त) बागमती प्रदेश भित्रका जिल्लागत सहकारी संस्थाको संख्या, शेयर पुँजी, बचत र कर्जा लगानी रु.लाखमा

विवरण	सहकारी संख्या	शेयर पुँजी रु.	शेयर पुँजी को जिल्लागत प्रतिशत	बचत रु.	वचतको जिल्लागत प्रतिशत	ऋण लगानी रु.	ऋण लगानीको जिल्लागत प्रतिशत
चितवन जिल्ला	७०४	४३६९९	१५.८	१२२९४१	१३.३	१५०७४१	१५.६
सिन्धुली जिल्ला	५०७	९०६	०.३३	२६६५	०.२९	३९४१	०.४१
रामेछाप जिल्ला	४१३	१३०२	०.४७	६८३७	०.७४	६६२१	०.६९
दोलखा जिल्ला	५१८	४७८४	१.७३	२३७६६	२.५८	२११८५	२.२०
सिन्धुपाल्चोक जिल्ला	७४०	४०२०	१.४५	१५१५६	१.६४	२१४२४	२.२२
नुवाकोट जिल्ला	४६४	६११०	२.२१	२४०३२	२.६१	३३५८८	३.४८
रसुवा जिल्ला	११४	३६४	०.१३	१८८९	०.२१	२०८८	०.२२
धादिङ्ग जिल्ला	४१५	६९२५	२.५०	८८९३८	९.६५	४४८१३	४.६५
काठमाण्डौं जिल्ला	३८३२	१०९६५५	३९.६१	२५७४५८	२७.९४	२९१८१९.०	३०.२८
ललितपुर जिल्ला	११५३	२४५३४	८.८६	१३५११८	१४.६६	१३१८०६	१३.६७
भक्तपुर जिल्ला	६६२	४४४६५	१६.०६	१३९३८२	१५.१३	१३८२०१	१४.३४
काभ्रेपलान्चोक जिल्ला	१४९५	१८०४४	६.५२	४०९८२	४.४५	४५६१५	४.७३
मकवानपुर जिल्ला	५६०	१२०४६	४.३५	६२२५८	६.७६	७२०३०	७.४७
स्थानीय तहको कार्यक्षेत्र भित्रको जिल्लागत जम्मा		२७६८५४	५३.८६	९२१४२२	४२.९२	९६३८७२	४८.२३
प्रदेशको कार्यक्षेत्र भित्रको जम्मा		२३७२१२	४६.१४	१२२५२०३	५७.०८	१०३४७८०	५१.७७
प्रदेशको कुल जम्मा	११५७७	५१४०६६	१००	२१४६६२५	१००	१९९८६५२	१००

श्रोत: भूमि व्यवस्था, सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय, बागमती प्रदेश

४.२१ कार्य प्रकृति अनुसार २०७८ फागुन मसान्तसम्म यस प्रदेशमा रहेका सहकारी संस्था मध्ये सबैभन्दा बढी ६,०७१ अर्थात् ५२.४ प्रतिशत बचत तथा ऋण सहकारी संस्थाहरु रहेका छन्। त्यसैगरी दोस्रो वढिमा बहुउद्देश्यीय सहकारीको संख्या १,४९२

रहेको छ भने सबै भन्दा कम चिया क्षेत्रमा कार्यरत सहकारी संस्था १५ रहेको देखिन्छ। बचत तथा ऋण सहकारी संस्थाहरु सबै भन्दा बढी काठमाण्डौं जिल्लामा २,९९७ रहेका छन् भने सबै भन्दा कम रसुवा जिल्लामा २४ मात्र रहेका छन्। कार्य प्रकृति अनुसार जिल्लागत सहकारीको विवरण अनुसूचिमा प्रस्तुत गरिएको छ।

५. गरिबी निवारण र रोजगारी

गरिबी निवारण

- ५.१ दिगो समावेशी आर्थिक विकास तथा दिगोपनाको दीर्घकालीन सोच हासिल गर्न नागरिकलाई गरिबीको चक्रबाट मुक्त गराउनु पर्ने हुँदा प्रदेश सरकारले गरिबी निवारण सम्बन्धी कार्यक्रम तय गर्न जोड दिएको छ।
- ५.२ गरिबीको रेखामुनि रहेको जनसङ्ख्या वि.सं.२०८७ सम्ममा ५ प्रतिशत र वि.सं. २१०० सम्ममा शुन्यमा झार्ने राष्ट्रिय लक्ष्य रहेको छ । सोहि लक्ष्यलाई पछ्याउदै बागमती प्रदेश सरकारले समेत गरिबी निवारण लक्षित कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्दै आएको छ ।

गरिबीको गहनता र विषमता

- ५.३ नेपालको गरिबीको गहनता १.८ प्रतिशत रहेकोमा बागमती प्रदेशमा यो सूचक १.६ प्रतिशत रहेको छ । यस प्रदेशमा सबै भन्दा कम गरिबीको गहनता भएको जिल्ला काठमाडौं (०.४५ प्रतिशत) रहेको छ भने सबैभन्दा बढी गरिबीको गहनता भएको जिल्ला सिन्धुलीमा ३.५७ प्रतिशत छ । त्यसै गरी १ प्रतिशत भन्दा कम गरिबीको गहनता भएका जिल्लाहरु काठमाडौं, ललितपुर, चितवन, भक्तपुर र काभ्रेपलान्चोक रहेका छन् भने ३ वटा जिल्ला मकवानपुर, रसुवा र सिन्धुलीमा २ प्रतिशत भन्दा बढि गरिबीको गहनता देखिन्छ ।
- ५.४ नेपालको गरिबीको विषमता ५.४ प्रतिशत रहेकोमा यस प्रदेशको गरिबीको विषमता ४.८ प्रतिशत रहेको छ । जिल्लागत आधारमा यो सूचक काठमाडौं तथा ललितपुरमा सबैभन्दा कम १.५ प्रतिशत छ भने सबैभन्दा बढी सिन्धुलीमा ९.९ प्रतिशत रहेको छ । त्यस्तै ३ प्रतिशत भन्दा कम गरिबीको विषमता भएको जिल्लाहरु काठमाडौं, ललितपुर, चितवन, भक्तपुर र काभ्रेपलान्चोक, हुन् । ३ देखि ६ प्रतिशतसम्म गरिबीको विषमता भएको जिल्लाहरुमा धादिङ्ग, नुवाकोट, सिन्धुपाल्चोक, रामेछाप र दोलखा पर्दछ भने ६ प्रतिशत वा सो भन्दा माथि गरिबीको विषमता भएको जिल्लाहरुमा मकवानपुर, रसुवा र सिन्धुली पर्दछन् ।

तालिका ५(क) जिल्ला अनुसार गरिबी दर, गरिबीको गहनता र विषमता

क्र.सं.	जिल्ला	गरिबीको गहनता (प्रतिशत)	वर्गीकरण	गरिबी विषमता (प्रतिशत)	वर्गीकरण	गरिबी दर (प्रतिशत)	वर्गीकरण
१	काठमाडौं	०.४५	१ प्रतिशत भन्दा कम	१.५	३ प्रतिशत भन्दा कम	७.६	२० प्रतिशत भन्दा कम
२	ललितपुर	०.४६	गरिबीको गहनता भएका जिल्लाहरु	१.५	गरिबीको विषमता भएका जिल्लाहरु	७.६	गरिबी दर भएका जिल्लाहरु
३	चितवन	०.४९		१.७		८.९	
४	भक्तपुर	०.९९		२.९		१२.५	
५	काभ्रेपलाञ्चोक	०.६९		२.३		१३.९	
६	धादिङ्ग	१.१५		३.८	३ देखि ६ प्रतिशतसम्म	१८.८	
७	नुवाकोट	१.२९	१ देखि २ प्रतिशतसम्म	४.२	गरिबीको विषमता भएका जिल्लाहरु	२०.३	२० देखि ३० प्रतिशत गरिबी दर जिल्लाहरु
८	सिन्धुपाल्चोक	१.६७		५.४		२५.४	
९	रामेछाप	१.८१		५.६		२५.६	
१०	दोलखा	१.८३		५.७		२६.	
११	मकवानपुर	२.७२	२ प्रतिशत भन्दा माथि	७.३	६ प्रतिशत वा सो भन्दा माथि	२७.९	
१२	रसुवा	२.७२	गरिबीको गहनता भएका जिल्लाहरु	७.३	गरिबीको विषमता भएका जिल्लाहरु	३१.६	३० प्रतिशत भन्दा माथि गरिबी दर भएका जिल्लाहरु
१३	सिन्धुली	३.५७		९.९		३८.३	
बागमती प्रदेश		१.६			४.८	१५.३	
नेपाल		१.८			५.४		

स्रोत : भूमि व्यवस्था सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय, बागमती प्रदेश ।

बहुआयमिक गरिबी

५.५ नेपालको बहुआयमिक गरिबी सन २०१८ मा २८.६ प्रतिशत रहेको थियो भने २०१९ मा १७.४ प्रतिशत रहेको देखिन्छ । बागमती प्रदेशको बहुआयमिक

गरिबीको दर सन् २०१८ मा १२.७ प्रतिशत र सन् २०१९ मा ७ प्रतिशत रहेको थियो ।

तालिका ५(ख) बहुआयमिक गरिबी

प्रदेश	बहुआयमिक गरिबीको दर (प्रतिशत)		बहुआयमिक गरिबीको सुचकाङ्क	
	२०१८	२०१९	२०१८	२०१९
प्रदेश नं. १	१९.७	१५.९	०.०८५	०.०६६
मधेश	४७.९	२४.२	०.२१७	०.१०९
बागमती	१२.२	७.०	०.०५१	०.०२८
गण्डकी	१४.२	९.६	०.०६१	०.०३५
लुम्बिनी	२९.९	१८.२	०.१३३	०.०७८
कर्णाली	५१.२	३९.५	०.२३	०.१६९
सुदूरपश्चिम	३३.६	२५.३	०.१४६	०.१०५
नेपाल	२८.६	१७.४	०.१२७	०.०७४

स्रोत :भूमि व्यवस्था सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय,बागमती प्रदेश, Multidimensional Poverty Index-UNICEF

रोजगारी

५.६ प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमबाट आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को फागुन मसान्तसम्म मुलुकभर १,८१,५७७ जनाले रोजगारी प्राप्त गरेका छन्। ति मध्ये बागमती प्रदेशमा कार्यक्रम संचालन गरेका ११२ स्थानीय तहमा कुल २६,१९९ जनाले २,६५८ आयोजनामा रोजगारी पाएको देखिन्छ। उनीहरूको औसत रोजगार दिन ७२ रहेको छ। सोहि अवधिमा बागमती प्रदेशमा प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमबाट रोजगार प्राप्त गरेका व्यक्ति संख्या प्रदेश न १, लुम्बिनी, कर्णाली र सुदूरपश्चिम प्रदेशहरूको भन्दा क्रमशः १०.१२ प्रतिशत, ५.९७ प्रतिशत, ११.१३ प्रतिशत र ३०.७१ प्रतिशतले घटी छ। यद्यपी मधेश प्रदेश र गण्डकी प्रदेशको भन्दा क्रमशः ३५.९ प्रतिशत र ४५.५२ प्रतिशत बढी देखिन्छ।

तालिका ५(ग) प्रधानमन्त्री रोजगारी कार्यक्रमबाट २०७८ फागुन मसान्त सम्मको रोजगारी अवस्था

प्रदेश	स्थानीय तह	कार्यक्रम सञ्चालन गरेका स्थानीय तह	सञ्चालन नगरेका स्थानीय तह	आयोजना सङ्ख्या	रोजगारीमा संलग्न व्यक्तिको सङ्ख्या	रोजगार औसत दिन	जम्मा रोजगार दिन
प्रदेश नं. १	१३७	१३५	२	२९४८	२९१५२	७५	२१९०६०६
मधेश	१३६	१११	२५	१४९८	१६७९३	६२	१०४९०९७
बागमती	११९	११२	७	२६५८	२६१९९	७२	१८९०१९१
गण्डकी	८५	८१	४	१६१४	१४२७४	७३	१०४५०७५
लुम्बिनी	१०९	१०७	२	२७७२	२७८६४	७४	२०६३१९६
कर्णाली	७९	७६	३	२०७९	२९४८२	८८	२५९३८८५
सुदूरपश्चिम	८८	८६	२	२६५०	३७८१३	७७	२९२२३४१
जम्मा	७५३	७०८	४५	१६२१९	१८१५७७	७६	१३७५४३९१

स्रोत: आर्थिक सर्वेक्षण- २०७८/७९ र श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, नेपाल सरकार, २०७८

५.७ केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागको प्रकाशन अनुसार बागमती प्रदेशमा काम गर्ने उमेरको जनसंख्या ४८,६५,००० अर्थात देशभरीको जनसंख्याको तुलनामा २३.४५ प्रतिशत रहेको छ भने रोजगार, बेरोजगार, श्रम बजारमा नरहेको र जम्मा श्रमिकको प्रतिशत राष्ट्रिय जनसंख्याको तुलनामा ३०.०८, १७.७३, २०.१९ र २८.६४ प्रतिशत रहेको देखिन्छ ।

तालिका ५(घ) बागमती प्रदेशमा श्रम बजार सम्बन्धित केही सूचकहरू संख्या हजारमा

विवरण	बागमती प्रदेश	नेपाल
काम गर्ने उमेरको जनसंख्या	४८६५	२०७४४
रोजगारी	२१२९	७०८६
बेरोजगार	१६१	९०८
श्रम बजारमा नरहेको संख्या	२५७५	१२७५०
जम्मा श्रमिक संख्या	२२९०	७९९४

स्रोत : नेपाल श्रम शक्ति सर्वेक्षण, २०१८, केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग

५.८ बागमती प्रदेशमा रोजगारीमा संलग्न श्रमिक मध्ये १० लाख २७ हजार औपचारिक क्षेत्रमा संलग्न भएको देखिन्छ भने ११ लाख २ हजार अनौपचारिक क्षेत्रमा काम गर्ने गरेको देखिएको छ। मुलुकभर कूल ४४ लाख ११ हजार अनौपचारिक क्षेत्रमा

काम गर्ने जनसंख्या मध्ये २४.९८ प्रतिशत हिस्सा बागमती प्रदेशको रहेको देखिन्छ। यस प्रदेशमा औपचारिक क्षेत्रमा कार्यरत श्रमिक मध्ये १० लाख २ हजार गैर कृषि क्षेत्रमा र २५ हजार श्रमिक गैर कृषि क्षेत्रमा संलग्न रहेको देखिन्छ। अनौपचारिक क्षेत्रमा भने यस प्रदेशमा करीब ७५ प्रतिशत श्रमिक कृषि क्षेत्रमा संलग्न रहेको देखिएको छ।

तालिका ५ (ङ) बागमती प्रदेशमा औपचारिक र अनौपचारिक क्षेत्रमा रोजगारीको अवस्था
(संख्या हजारमा)

विवरण	बागमती	नेपाल	बागमती प्रदेशको हिस्सा (प्रतिशत)
औपचारिक क्षेत्र	१०२७	२६७५	३८.३९
कृषि	२५	९०	२७.७८
गैर कृषि	१००२	२५८६	३८.७५
अनौपचारिक क्षेत्र	११०२	४४११	२४.९८
कृषि	८२६	२९०४	२८.४४
गैर कृषि	३१	७३	४२.४७

स्रोत: नेपाल श्रम शक्ति सर्भेक्षण, २०१७/१८, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग

६. सामाजिक क्षेत्र

शिक्षा

- ६.१ बागमती प्रदेश सरकारले विद्यालय शिक्षा तर्फ विद्यालय भवन निर्माण तथा मर्मत, कक्षाकोठा विस्तार, खेलमैदान निर्माण, विषयगत तथा सूचना प्रविधि प्रयोगशाला स्थापना र सञ्चालन, डिजिटल कक्षा व्यवस्थापन, विद्यालय बस सेवा कार्यक्रम, लक्षित वर्ग र समुहका लागि आवासीय विद्यालय सञ्चालन, छात्रवृत्ति कार्यक्रम लगायतका कार्यक्रम संचालन गरेको छ ।
- ६.२ शैक्षिक सत्र २०७७ मा बागमती प्रदेशमा आधारभूत तह कक्षा(१-५) को खुद विद्यार्थी भर्नादर ९७ प्रतिशत रहेकोमा शैक्षिक सत्र २०७८ मा ०.१२ प्रतिशतले प्रतिशतले घट्न गइ ९६.८८ प्रतिशत पुगेको छ । शैक्षिक सत्र २०७८ मा आधारभूत (६-८) मा खुद विद्यार्थी भर्नादर ९५.७ प्रतिशत, (१-८) मा ९६.२९ प्रतिशत, माध्यमिक तह (९-१०) मा ८०.३६ प्रतिशत, माध्यमिक तह (११-१२) मा ३६.७ र माध्यमिक तह (९-१२) मा ५९ प्रतिशत रहेको छ ।

तालिका ६(क) बागमती प्रदेशको विद्यार्थी खुद भर्नादर

तह		शै.व.२०७६	शै.व.२०७७	शै.व.२०७८
आधारभूत तह(१-५)	छात्रा	९६.२	९६.३	९६.४१
	छात्र	९७.५	९७.७	९७.३३
	जम्मा	९६.८	९७	९६.८८
आधारभूत तह(६-८)	छात्रा	९४.३	९४.४	९४.९६
	छात्र	९४.४	९५.८	९६.४४
	जम्मा	९४.३	९५.१	९५.७
आधारभूत तह(१-८)	छात्रा	९५.२	९५.३	९५.७
	छात्र	९५.९	९६.७	९६.८९
	जम्मा	९५.६	९६	९६.२९
माध्यमिक तह (९-१०)	छात्रा	७६.१	७७.६	८२.२३
	छात्र	७२.९	७४.४	७८.४९
	जम्मा	७४.५	७६	८०.३६
माध्यमिक तह (११-१२)	छात्रा	३१.१	३६.१	३७.९७
	छात्र	२७.६	३२	३७.४४

	जम्मा	२९.४	३४	३७.७
माध्यमिक तह (९-१२)	छात्रा	५३.६	५६.८	६०.९
	छात्र	५०.२	५३.२	५८
	जम्मा	५१.९	५५	५९

स्रोत: सामाजिक विकास मन्त्रालय बागमती प्रदेश र आर्थिक सर्वेक्षण २०७८/७९, अर्थ मन्त्रालय

६.३ शैक्षिक सत्र २०७८ मा बागमती प्रदेश भित्र जम्मा ६,५६९ विद्यालयहरू सञ्चालनमा रहेका छन् । मुलुकभर रहेका ३४,३६८ विद्यालयमध्ये बागमती प्रदेशको अंश १९.११ प्रतिशत रहेको छ। यस प्रदेशमा शैक्षिक सत्र २०७७ मा ७,०५४ विद्यालय संचालनमा रहेकोमा सामुदायिक विद्यालय समायोजन प्रोत्साहन कार्यक्रम अन्तर्गत विद्यालयहरू एक आपसमा गाभिए पछि सामुदायिक विद्यालयहरूको संख्या शैक्षिक सत्र २०७८ मा ४८५ वटा घट्न गएको देखिन्छ।

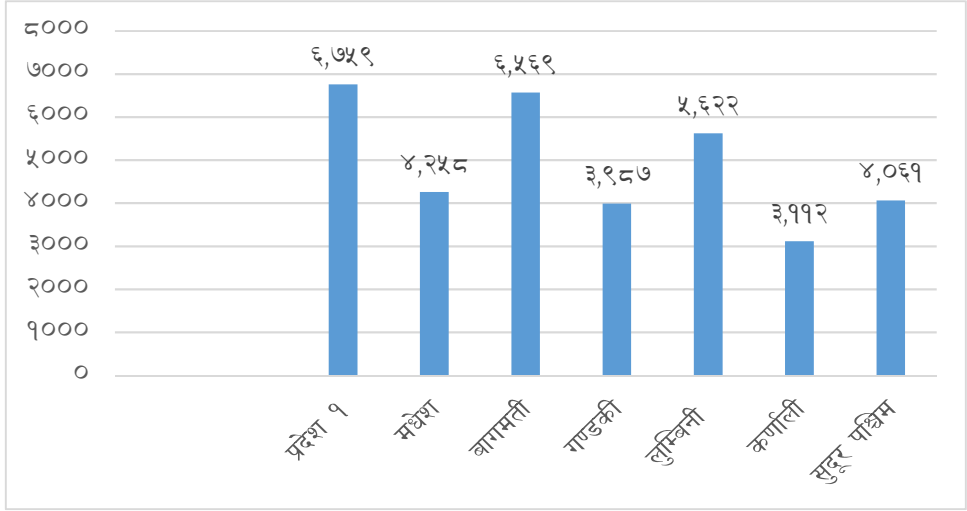
तालिका ६(ख) बागमती प्रदेशको विद्यालय संख्याको विवरण

विवरण	शैक्षिक वर्ष २०७६	शैक्षिक वर्ष २०७७	शैक्षिक वर्ष २०७८
बागमती प्रदेशको विद्यालय संख्या	७०३१	७०५४	६५६९
राष्ट्रिय जम्मा	३५५२०	३५६७४	३४३६८
प्रतिशत	१९.७९	१९.७७	१९.११

स्रोत: आर्थिक सर्वेक्षण २०७६/७७, २०७७/७८ र २०७८/२०७९, अर्थ मन्त्रालय ।

६.४ बागमती प्रदेशमा रहेका विद्यालयहरू मध्ये आधारभूत (१-५) मा ६,४९९, आधारभूत (६-८) मा ३,८७९, आधारभूत (१-८) मा ६,५३४, माध्यमिक (९-१०) मा २,८८६, माध्यमिक (११-१२) मा १,०२३ र माध्यमिक (९-१२) मा २,९१५ वटा विद्यालय संचालनमा रहेका छन्।

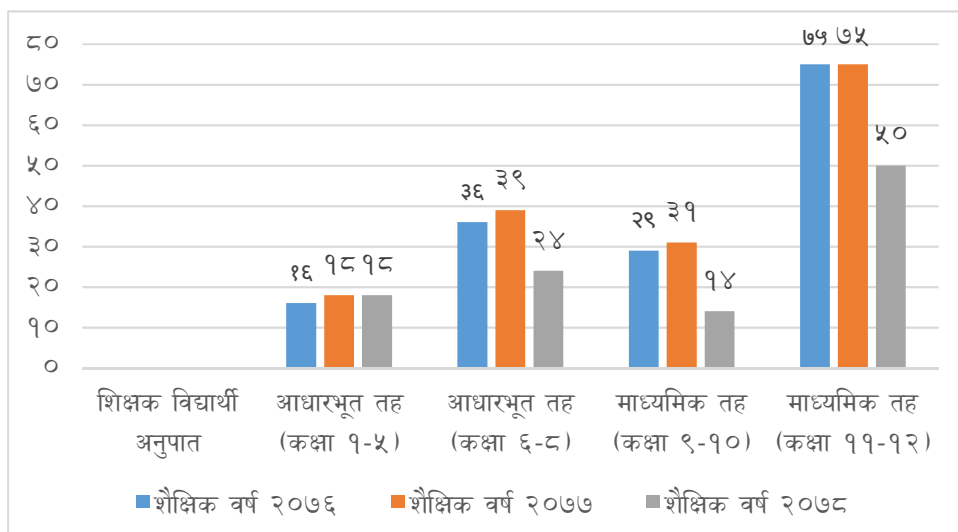
चाई ॢ (क) प्रदेशगत विद्यालय संख्याको विवरणः

स्रोतः आर्थिक सर्वेक्षण २०७८/७९, अर्थ मन्त्रालय ।

६.५ शैक्षिक वर्ष २०७८ मा बागमती प्रदेशमा शिक्षक र विद्यार्थीको अनुपात आधारभूत तह (कक्षा १-५) मा १८, (कक्षा ६-८) मा २४, माध्यमिक तह (९-१०) मा १४ र (११-१२) मा ५० रहेको छ । अघिल्लो वर्ष यस्तो अनुपात क्रमशः १८, ३९, ३१ र ७५ रहेको थियो । शैक्षिक वर्ष २०७७ र २०७८ मा आधारभूत तह (कक्षा १-५) मा शिक्षक विद्यार्थी अनुपात बराबर देखिएता पनि आधारभूत तह (६-८) र माध्यमिक तहमा शिक्षक विद्यार्थी अनुपात घटेको देखिन्छ ।

चाई ६ (ख) बागमती प्रदेशमा रहेका शिक्षक विद्यार्थीको अनुपात

स्रोत: सामाजिक विकास मन्त्रालय, बागमती प्रदेश सरकार र आर्थिक सर्वेक्षण २०७८/७९, अर्थ मन्त्रालय

शिक्षक विद्यार्थी अनुपात

६.६ बागमती प्रदेशमा विद्यार्थीको लैङ्गिक समता सूचाङ्क आधारभूत तह (कक्षा १-८) र माध्यमिक तह (कक्षा ९-१२) मा क्रमशः १.० र १.०७ रहेको छ भने राष्ट्रिय तहको क्रमशः सूचाङ्क ०.९९ र १.०१ रहेको छ । आधारभूत तह(१-८) मा लैङ्गिक समता सुचकाङ्क समग्र राष्ट्रिय तहको तुलनामा उच्च रहेको देखिन्छ ।

तालिका ६ (ग) बागमती प्रदेशमा विद्यार्थीको लैङ्गिक समता सूचाङ्क (GPI) को विद्यमान अवस्था

जिल्ला	आधारभूत तह (१-५)	आधारभूत तह (६-८)	आधारभूत तह (१-८)	माध्यमिक तह (९-१०)	माध्यमिक तह (११-१२)	माध्यमिक तह (९-१२)
सिन्धुली	०.९९	१.०२	१.००	०.८३	१.१४	०.९६
रामेछाप	०.९९	१.०१	१.००	१.१२	०.९५	१.०६
दोलखा	०.९८	१.०२	१.००	१.१४	०.९५	१.०८
सिन्धुपाल्चोक	०.९९	०.९८	०.९९	१.०५	१.१४	१.०७
काभ्रेपलाञ्चोक	०.९९	१.००	०.९९	१.०२	१.२१	१.०७
ललितपुर	०.९९	१.०१	१.००	०.९५	१.२०	१.०१

भक्तपुर	०.९९	०.९८	०.९८	१.०९	१.३१	१.१५
काठमाडौं	१.००	१.०१	१.००	०.९७	१.१९	१.०२
नुवाकोट	०.९९	१.००	१.००	१.११	१.०१	१.०८
रसुवा	१.००	०.९७	०.९९	०.९२	१.४७	१.०६
धादिङ	०.९९	१.००	१.००	१.१०	१.१६	१.१२
मकवानपुर	०.९९	०.९८	०.९८	१.२०	०.९०	१.०९
चितवन	०.९९	१.०२	१.०१	१.१२	१.१३	१.१२
बागमती प्रदेश	०.९९	१.००	१.००	१.०४	१.१३	१.०७
राष्ट्रिय तह	०.९९	०.९८	०.९९	१.०१	१.०१	१.०१

स्रोत : (EMIS REPORT 2020/021, EDUCATION DEVELOPEMNT DIRECTORATE, BAGAMATI PROVINCE)

६.७ मुलुकभर २०७८ को फागुन मसान्तसम्म स्थायी, अस्थायी र राहत गरी जम्मा १,५६,१७६ शिक्षक सामुदायिक विद्यालयमा कार्यरत रहेकोमा यस प्रदेश भित्र १७,९३१ स्थायी, ३,४६७ अस्थायी र ८,५५३ राहत गरी जम्मा ३०,१३२ जना शिक्षक कार्यरत रहेका छन् । मुलुक भरका सामुदायिक विद्यालयमा कार्यरत शिक्षक मध्ये यस प्रदेशका शिक्षकहरूको हिस्सा १९.२९ प्रतिशत रहेको छ । सबैभन्दा धेरै शिक्षकको संख्या आधारभूत तहमा रहेको छ जसमा स्थायी १३,२००, अस्थायी २,५०८ र राहतमा ३,९९७ गरी जम्मा १९,५०५ शिक्षकहरू कार्यरत छन् ।

तालिका ६ (घ) सामुदायिक विद्यालयमा कार्यरत शिक्षकको विवरण

तह		बागमती प्रदेशमा कार्यरत शिक्षक	राष्ट्रिय जम्मा
आधारभूत (कक्षा १-५)	स्थायी	१३२००	६७८७१
	अस्थायी	२५०८	१२३०५
	राहत	३९९७	२१८७१
आधारभूत (कक्षा ६-८)	स्थायी	१९४७	१३८८१
	अस्थायी	४०१	२३४४
	राहत	२२१६	९६०९
माध्यमिक (कक्षा ९-१०)	स्थायी	२७८५	१३००७
	अस्थायी	३१५	१७२७
	राहत	१४७३	६७५८

माध्यमिक (कक्षा ११-१२)	स्थायी	०	०
	अस्थायी	४२३	२०००
	राहत	८६७	४८०४
कुल	स्थायी	१७९३२	९४७५८
	अस्थायी	३६४७	१८३७६
	राहत	८५५३	४३०४२
	जम्मा	३०१३२	१५६१७६

स्रोत: आर्थिक सर्वेक्षण २०७८/२०७९, अर्थ मन्त्रालय

विश्वविद्यालय तथा प्रतिष्ठान

६.८ चालु आर्थिक वर्षको फागुन मसान्तसम्म बागमती प्रदेशमा त्रिभुवन विश्वविद्यालय, काठमाडौं विश्वविद्यालय र कृषि तथा वन विज्ञान विश्वविद्यालय गरी तीन वटा विश्वविद्यालयहरू रहेका छन् भने पाटन स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान, मदन भण्डारी स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान, चिकित्सा विज्ञान राष्ट्रिय प्रतिष्ठान र नेपाल पर्यटन तथा होटल व्यवस्थापन प्रतिष्ठान गरी ४ वटा प्रतिष्ठानहरू सञ्चालनमा रहेका छन्।

युवा वैज्ञानिक प्रोत्साहन

६.९ प्रदेश भित्र विभिन्न विषय क्षेत्रहरूमा युवा वैज्ञानिकहरूलाई संलग्न गराई प्रविधि, विकास र नवप्रवर्तनमा क्षमता विकास गर्दै प्रदेशको उच्च आर्थिक वृद्धि हासिल गर्न र नागरिकको जीवन पद्धतिलाई सरल र सहज बनाउन युवा वैज्ञानिक प्रोत्साहन कोष स्थापना गरीएको छ । सो कोष अन्तर्गत ५ वटा अनुसन्धान प्रस्ताव/आयोजनाहरू छनोट भई अनुसन्धान कार्य भईरहेको छ।

६.१० प्रदेश भित्र १६४ वटा शैक्षिक संस्थालाई शैक्षिक परामर्श, पूर्व तयारी कक्षा र भाषा शिक्षण संचालन गर्ने संस्थालाई अनुमति दिइएको छ ।

साक्षरता

६.११ नेपाल सरकारको साक्षर नेपाल अभियान अन्तर्गत प्रदेश भित्रका १३ वटै जिल्लाहरूलाई साक्षर घोषणा गरी मिति २०७८ असोज ११ गते बागमती प्रदेशलाई ९७.२२ प्रतिशत साक्षरता सहित नेपालकै पहिलो साक्षर प्रदेशको रूपमा घोषणा

गरिएको थियो । बागमती प्रदेशका १३ जिल्ला मध्ये ललितपुरमा शत प्रतिशत साक्षर रहेको छ भने दोलखामा ९५.३७ प्रतिशत रहेको छ ।

तालिका ६ (ड) बागमती प्रदेशको जिल्लागत साक्षरता अवस्था

जिल्ला	साक्षरता प्रतिशत
सिन्धुपाल्चोक	९७.६८
ललितपुर	१००
धादिङ	९८.४
चितवन	९७.५
नुवाकोट	९८.१९
भक्तपुर	९६.७
दोलखा	९५.३७
मकवानपुर	९८.९७
रामेछाप	९६.४
सिन्धुली	९९.१३
रसुवा	९६.२९
काभ्रेपलान्चोक	९६.४८
काठमाडौं	९६.८८

स्रोत: सामाजिक विकास मन्त्रालय, बागमती प्रदेश ।

विद्यार्थी भर्ना विवरण

६.१२ शैक्षिक सत्र २०७८ मा मुलुकभर विभिन्न तहमा ७०,९२,९५९ विद्यार्थी भर्ना भएकोमा बागमती प्रदेशमा १३,१७,०६२ विद्यार्थी संख्या भर्ना भएको देखिन्छ । सो संख्या मध्ये छात्रा तर्फ ६,३१,२५८ र छात्रा तर्फ ६,८५,८०४ रहेका छन् । मुलुकमा भएको कुल विद्यार्थी भर्ना तर्फ बागमती प्रदेशको हिस्सा १८.५७ प्रतिशत रहेको छ ।

तालिका ६ (च) बागमती प्रदेशमा विद्यार्थी भर्नाको विवरण

तह		बागमती प्रदेश	राष्ट्रिय जम्मा	प्रतिशत
आधारभूत तह (कक्षा १-५)	छात्रा	२८१,२६१	१,७१६,९७१	१६.३८%
	छात्र	३१९,२८५	१,८३१,६६५	१७.४३%
जम्मा		६००,५४६	३,५४८,६३६	१६.९२%
आधारभूत तह (कक्षा ६-८)	छात्रा	१६३,९१४	८६७,६९१	४७.८२%
	छात्र	१७८,८३८	९०९,६५३	४०.१७%
जम्मा		३४२,७५२	१,७७७,३४४	१९.२८%
आधारभूत तह (कक्षा १-८)	छात्रा	४४५,१७५	२,५८४,६६२	१७.२२%
	छात्र	४९८,१२३	२,७४१,३१८	१८.१७%
जम्मा		९४३,२९८	५,३२५,९८०	१७.७१%
माध्यमिक तह (कक्षा ९-१०)	छात्रा	१०७,५८०	५३३,०६१	२०.१८%
	छात्र	१११,१९६	५४६,३०२	२०.३५%
जम्मा		२१८,७७६	१,०७९,३६३	२०.२७%
माध्यमिक तह कक्षा (११-१२)	छात्रा	७८,४८३	३५५,३६६	२२.०९%
	छात्र	७६,५०५	३३२,२५०	२३.०३%
जम्मा		१५४,९८८	६८७,६१६	२२.५४%
माध्यमिक तह (कक्षा ९-१२)	छात्रा	१८६,०६३	८८८,४२७	२०.९४%
	छात्र	१८७,७०१	८७८,५५२	२१.३६%
जम्मा		३७३,७६४	१,७६६,९७९	२१.१५%
कुल	छात्रा	६३१,२३८	३,४७३,०८९	१८.१८%
	छात्र	६८५,८२४	३,६१९,८७०	१८.९५%
	जम्मा	१,३१७,०६२	७,०९२,९५९	१८.५७%

स्रोत: आर्थिक सर्वेक्षण २०७८/२०७९, अर्थ मन्त्रालय

स्वास्थ्य क्षेत्र

६.१३ बागमती प्रदेश सरकारले स्वास्थ्य क्षेत्रलाई प्राथमिकतामा राखि विभिन्न कार्यक्रमहरू संचालन गर्दै आएको छ । विगतमा बागमती प्रदेशको प्रमुख जनस्वास्थ्य समस्याको रूपमा रहेको निमोनिया र झाडापखाला रोग आ.व. २०७७/०७८ मा प्रति १००० पाँच वर्ष मुनिका बालबालिकाहरूमा क्रमशः ३८४ र २१३.३ जना रहेकोमा आ.व. २०७८ चैत्र मसान्तसम्ममा प्रति हजार क्रमशः ४२५ र १७९ रहेको छ ।

तालिका ६(छ) बागमती प्रदेशका स्वास्थ्य सूचकका प्रमुख नतिजाहरू

सूचकहरू	NDHS 2016
प्रजनन	
कूल प्रजनन दर (प्रति महिलामा जीवित जन्म हुने बच्चाहरूको संख्या)	२.३
१५-४९ वर्षका महिलाहरूको पहिलो बच्चा जन्माउदाको मध्यक उमेर (वर्षमा)	२०.४
जन्म अन्तराल	४३.७
१५-१९ वर्षका आमा भइसकेका वा हाल गर्भवती महिलाहरू (%)	१७
परिवार नियोजन	
हाल प्रयोग गरिरहेका कुनै वा कुनै परिवार नियोजनका साधन/सेवाहरू (%)	६१
हाल प्रयोग गरिरहेका परिवार नियोजनका आधुनिक साधन/सेवाहरू (%)	४९
परिवार नियोजनका साधन/सेवाहरूको आपूर्ति (%)	२०
परिवार नियोजनका आधुनिक साधन/सेवाहरूको मागमा सन्तुष्टी (%)	६१
मातृ स्वास्थ्य	
दक्ष स्वास्थ्यकर्मीहरूसँग गर्भवती सेवा लिन गएका महिलाहरू (%)	८५
स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी भएका (%)	७१
दक्ष स्वास्थ्यकर्मीबाट बच्चा जन्माउन सहयोग गरेका (%)	७०
बाल स्वास्थ्य	
सम्पूर्ण खोप पाएका १२-२३ महिनाका बालबालिकाहरू (%)	८५
पोषण	
५ वर्ष मुनिका बालबालिकाहरू उमेर अनुरूप उचाई नपुगेका मध्यम वा गम्भीर	२९
१५-४९ वर्षका महिलाहरू जसमा धेरै तौल भएको वा धेरै मोटोपना भएका (%)	३५
१५-४९ वर्षका पुरुषहरू जसमा धेरै तौल भएको वा धेरै मोटोपना भएका (%)	२४
६-५९ महिनाका बालबालिका हरूमा कुनै न कुनै किसिमको रक्त अलपत्ता भएका (%)	४३
१५-५९ महिनाका बालबालिका हरूमा कुनै न कुनै किसिमको रक्त अलपत्ता भएका (%)	२९
बाल मृत्यु (प्रति १००० जन्ममा मृत्यु)	
नवजात शिशुको मृत्यु-जन्मेको २८ दिन भित्र	१७
शिशु मृत्यु (जन्मेको १ वर्ष भित्र)	२९
पाँच वर्ष मुनिका बाल मृत्यु (जन्मेको ५ वर्ष पुरा नहुँदै)	३६

स्रोत: स्वास्थ्य मन्त्रालय, बागमती प्रदेश र नेपाल जनसांख्यिक तथा स्वास्थ्य सर्वेक्षण, २०१६

स्वास्थ्य संस्था, शैया र जनशक्ति

६.१४ बागमती प्रदेशमा २०७८ फागुन मसान्तसम्म प्रादेशिक अस्पताल, प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, स्वास्थ्य चौकी, शहरी स्वास्थ्य केन्द्र, सामुदायिक स्वास्थ्य ईकाइ, आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र, आयुर्वेद औषधालय, निजि अस्पताल गरी जम्मा २,७४६ वटा सरकारी तथा निजि स्तरबाट स्वास्थ्य संस्थाहरु सञ्चालनमा रहेका छन् । गत आर्थिक वर्षमा यस्ता स्वास्थ्य सेवा प्रदायक संस्थाहरुको संख्या २,६४१ वटा रहेको थियो ।

तालिका ६(ज) जम्मा स्वास्थ्य संस्था, अस्पताल शैया, महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका:

विवरण	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८ मसान्तसम्म फागुन
१.जम्मा स्वास्थ्य संस्था	२३२०	२४६४	२६४१	२७४६
क) प्रादेशिक अस्पताल	८	८	१३	१४
(ख)स्वास्थ्य कार्यलय	१३	१३	१३	१३
ग) आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र	१२	१२	१३	१३
घ) आयुर्वेद औषधी उत्पादन केन्द्र				१
ड) प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	४३	४१	४१	४१
च) स्वास्थ्य चौकी	६४०	६१३	६४३	६४३
छ)शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	११०	१४०	१८२	१८२
ज)सामुदायिक स्वास्थ्य ईकाइ	९०	१२६	१७३	१७३
झ) आयुर्वेद औषधालय	५०	५०	५०	५०
ञ) निजि अस्पताल	१३८६	१४५०	१४५०	
ट) नागरिक आरोग्य केन्द्र	०	०	४१	१०
२. अस्पताल शैया	१६२	१६२	१६२	१६२
३) महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका	९००४	८६८५	८६९९	८६९९

स्रोत: स्वास्थ्य मन्त्रालय,बागमती प्रदेश ।

६.१५ बागमती प्रदेशमा स्वास्थ्य सेवा तर्फको कुल दरबन्दी संख्या ७६८ रहेकोमा २०७८ फागुन मसान्तसम्म २५६ स्थायी पदपूर्ति भएको छ भने ५१२ दरबन्दी रिक्त रहेको छ । १२४ चिकित्सकको दरबन्दीमा ५३ मात्र पदपूर्ति भएको अवस्था छ ।

तालिका ६(झ) बागमती प्रदेशमा स्वास्थ्य क्षेत्रमा विद्यमान जनशक्तिको अवस्था:

	दरवन्दी	पदपूर्ति	रिक्त
जम्मा जनशक्ति	७६८	२५६	५१२
क) चिकित्सक	१२४	५३	७१
ख) नर्स/अ.न.मी	१३४	१०३	३१

स्रोत: स्वास्थ्य मन्त्रालय, बागमती प्रदेश

स्वास्थ्य संस्थाबाट उपलब्ध सेवा र लाभान्वित जनसंख्या

६.१६ आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को फागुन मसान्तसम्म प्रदेश भित्र विभिन्न किसिमका स्वास्थ्य सेवाबाट लाभान्वित जनसङ्ख्या ८२,९६,४०५ रहेका छन्। सो मध्ये १०,४१,३३४ जनाले आकस्मिक सेवा, ६८,८८,३५६ जनाले बहिरङ्ग सेवा र ३,६६,३५५ जनाले अन्तरंग सेवा प्राप्त गरेका छन्। कुल सेवा प्राप्त गर्ने जनसङ्ख्या आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा भन्दा आर्थिक वर्ष २०७८/०७९ को फागुन मसान्तसम्म १५.८८ प्रतिशत ले बृद्धि भएको छ।

तालिका ६(ञ) बागमती प्रदेशमा अस्पतालबाट स्वास्थ्य सुविधा लिनेको विवरण

सेवाको विवरण	आ.ब.२०७६/७७	आ.ब.२०७७/७८	आ.ब.२०७८/७९ फागुन मसान्त
अन्तरंग	४८०२४३	३४४५४८	३६६३५५
बहिरङ्ग	७३०६४२०	६०००३०९	६८८८३५६
आकस्मिक	९९५३८२	८१४२५९	१०४१३३४
जम्मा	८७८२०४५	७१५९११६	८२९६०४५

स्रोत: आर्थिक सर्वेक्षण २०७८/२०७९, अर्थ मन्त्रालय

खोप सेवा

६.१७ यस प्रदेशमा पूर्ण रूपमा सबै प्रकारका खोप लगाउने बालबालिकाको प्रतिशत आर्थिक वर्ष २०७६/०७७ मा ५४.५ प्रतिशत रहेकोमा आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ मा ५६.६ प्रतिशत पुगेको थियो । आर्थिक वर्ष ०७८/०७९ को फागुन मसान्तसम्म प्रदेश भित्रका ५५.५ प्रतिशत बालबालिकाले सबै प्रकारका खोप लगाएका छन् ।

यस प्रदेशको नुवाकोट जिल्ला बाहेकका अन्य जिल्ला पूर्ण खोप जिल्लाको रूपमा घोषणा भईसकेका छन् ।

तालिका ६(ट) राष्ट्रिय खोप कार्यक्रम (संख्यामा)

सूचकाङ्क	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९ फागुन मसान्त
वि.सी.जी. भ्याक्सिन	१०४८३४	१०५८७५	१०१३९४	७१९८६
डी.पि.टी.हेपाटाइटिसबि, हेपबि(तेस्रोमात्रा)	९२३०८	८८४४८	९२२२८	६१६९५
पोलियो(तेस्रोमात्रा)	९१३१६	८७८४९	९०९२०	६१४४६
दादुरा रुबेला विरुद्धको खोप	७९२९५	७९९४१	८५९०६	६३४७४
टिटानस	७५१५८	७०७५४	६५३२०	४८३५८
FIPV	५७०६४	८२८०८	८९९८३	६०९६०
रोटा खोप	६९३	१६९	७७८३७	६१७७५
JE खोप	९०६७०	८९७६६	९२४९२	७६१२४
पूर्ण रूपमा सबै प्रकारका खोप लगाउने बालबालिकाको प्रतिशत	५४	५४.५	५६.५	५५.५

स्रोत: स्वास्थ्य मन्त्रालय, बागमती प्रदेश

गर्भवती एवं सुत्केरी महिलाको स्वास्थ्यमा पहुँच

६.१८ मातृमृत्युदर कम गरी दिगो विकास लक्ष्य हासिल गर्न गर्भवती एवं सुत्केरी महिलाको स्वास्थ्यमा पहुँच अभिवृद्धि हुन आवश्यक छ । बागमती प्रदेशमा कम्तिमा ४ पटक गर्भजाँच गराउने गर्भवती महिलाको प्रतिशत ५६.७ प्रतिशत बाट वृद्धि भई आर्थिक वर्ष २०७८/२०७९ फागुन मसान्तसम्म ७८.६ प्रतिशत पुगेको छ । स्वास्थ्य संस्थामा प्रसूती गराउने गर्भवती महिलाको प्रतिशत आर्थिक वर्ष २०७७/२०७८ मा ६१.४ प्रतिशत रहेकोमा आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को फागुन मसान्तसम्म ६६.७ प्रतिशत पुगेको छ । स्वास्थ्य क्षेत्रमा विभिन्न श्रोतहरूबाट गरिएको लगानी, स्वास्थ्य क्षेत्रको महत्व बारेको सचेतनाको प्रतिफल स्वरूप स्वास्थ्य सूचांकमा उल्लेख्य सुधार भएको छ ।

तालिका ६(ठ) गर्भवती एवं सुत्केरी महिलाको स्वास्थ्यमा पहुँचको तुलनात्मक अवस्था

सूचक	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९ फागुन मसान्तसम्म
कम्तिमा ४ पटक गर्भजाँच गराउने गर्भवती महिलाको प्रतिशत	५०.८	४८.९	५६.७	७८.६
दक्ष प्रसूतिकर्मीबाट प्रसूती गराउने गर्भवती महिलाको प्रतिशत	६१	६७	६०.४	६६
स्वास्थ्य संस्थामा प्रसूती गराउने गर्भवती महिलाको प्रतिशत	६१	६८	६१.४	६६.७

स्रोत: स्वास्थ्य मन्त्रालय, बागमती प्रदेश

६.१९ आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ मा २२ जना आमा, १३३ जना नवजात शिशुको मृत्यु नेपाल सरकारको प्रणालीमा दर्ता भएको छ । बालबालिकाको पोषण स्थितिको लेखाजोखाको लागि गरिने वृद्धि अनुगमन जन्म देखि २ वर्षको उमेर सम्म न्युनतम २४ पटक गराउनु पर्नेमा २०७७/०७८ मा १.७ पटक मात्र भएको पाईन्छ । क्यान्सर रोग लागेका विपन्न नागरिकलाई उपचारमा सहयोग कार्यक्रम आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ बाट शुरुवात भएको र उक्त कार्यक्रम अन्तर्गत सेवा प्रवाहका लागि १५ अस्पतालसँग सम्झौता गरी कार्यान्वयनमा ल्याईएको छ ।

एक विद्यालय एक नर्स कार्यक्रम

६.२० विद्यालय तहबाट बालबालिकालाई सन्तुलित र पोषिलो खानेकुरा खाने तथा स्वस्थ जीवनशैली, समग्र स्वास्थ्य, सरसफाइ र पोषण प्रवर्द्धन, मानसिक स्वास्थ्य, किशोर किशोरीको यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य अवस्थामा सुधार गरी विद्यार्थीको जीवनशैलीमा सकारात्मक परिवर्तन ल्याउन प्रदेश सरकारको नमुना कार्यक्रमको रूपमा आर्थिक वर्ष २०७५/०७६ देखि एक विद्यालय एक नर्स कार्यक्रम सुरुवात गरिएको हो ।

६.२१ आर्थिक वर्ष २०७५/०७६ मा एक विद्यालय एक नर्स कार्यक्रम २० ओटा सामुदायिक विद्यालयमा परीक्षणको रूपमा सुरुवात गरिएकोमा आर्थिक वर्ष २०७६/०७७ र २०७७/०७८ मा प्रदेश भित्रका १ स्थानीय तहको २ माध्यमिक विद्यालयमा विस्तार गरिएको थियो भने आर्थिक वर्ष २०७८/०७९ मा १०० विद्यालयमा कार्यक्रम कार्यान्वयनमा लिएको छ । चालु आर्थिक वर्षको फागुन

मसान्तसम्म प्रदेश भित्रका ११९ स्थानीय तहका कुल ४५९ माध्यमिक विद्यालयहरूमा यो कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिएको छ।

तालिका ६(ड) एक विद्यालय एक नर्स कार्यक्रम कार्यान्वयन अवस्था

कार्यक्रमको विवरण	आ.व. २०७५/०७६	आ.व. २०७६/०७७	आ.व. २०७७/०७८	२०७७/०७८ फागुन मसान्तसम्म
एक विद्यालय एक नर्स	२० विद्यालय	१०२ विद्यालय	२३८ विद्यालय	१०० विद्यालय

स्रोत: स्वास्थ्य मन्त्रालय, बागमती प्रदेश

स्वास्थ्य बीमा

- ६.२२ बागमती प्रदेश भित्रका १३ जिल्ला मध्ये ११ जिल्लाका सबै स्थानीय तह र ललितपुर जिल्लाको बागमती, कोन्जोसोम र महाकाल गाउँपालिका, काठमाण्डौ जिल्लाको ६ स्थानीय तहमा स्वास्थ्य विमा कार्यक्रम कार्यान्वयनमा आएको छ।
- ६.२३ प्रदेशमा आर्थिक वर्ष २०७५/०७६ मा ३,६९,७८३ जनालाई यस्तो बीमा सेवामा आवद्ध गराइएको थियो भने आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ मा सो संख्यामा उल्लेख्य वृद्धि भई आर्थिक वर्ष २०७८ फागुन मसान्तसम्म ४,३९,५९५ जना स्वास्थ्य बीमा सेवामा आवद्ध भईसकेका छन्।

तालिका ६(ढ) स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रमको तुलनात्मक अवस्था:

कार्यक्रमको विवरण	आ.व. २०७५/०७६	आ.व. २०७६/०७७	आ.व. २०७७/०७८	२०७८/०७९ फागुन मसान्तसम्म
स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रम कार्यान्वयन भएको जिल्लाको संख्या	५	२	४	२
स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रममा बीमितको संख्या	३,६९,७८३	४,६४,११७	५,४८,२५९	४,३९,५९५

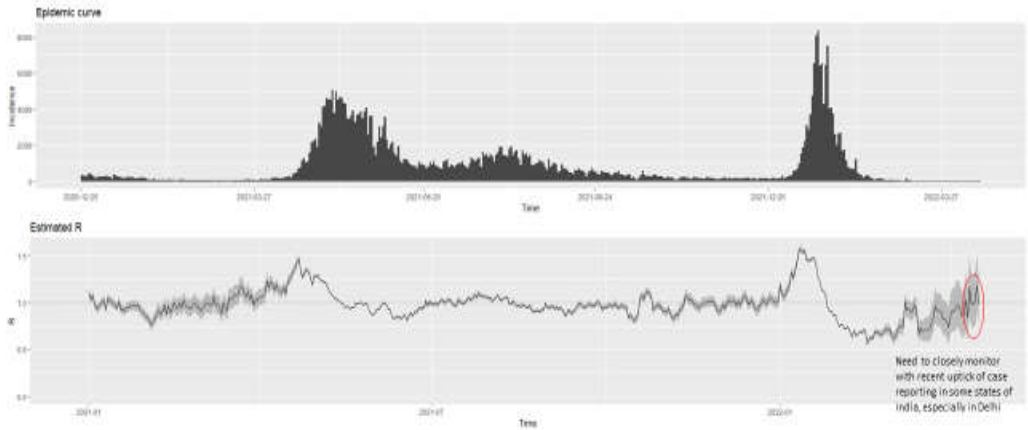
स्रोत: स्वास्थ्य मन्त्रालय, बागमती प्रदेश

कोराना महामारीको व्यवस्थापन

६.२४ यस प्रदेशमा आर्थिक वर्ष २०७६/७७ मा कोभिड परीक्षण (PCR+Antigen) संख्या ५७,४२७ रहेकोमा आर्थिक वर्ष २०७८ चैत्र मसान्तसम्म पुग्दा परीक्षण संख्या ३९,२७,५३६ पुगेको छ । कोभिड संक्रमित बिरामीहरू आर्थिक वर्ष २०७८ चैत्र मसान्तसम्म ५,७०,५७९ पुगेको थियो भने मृत्यु हुनेको संख्या ५,३२७ रहेको थियो । प्रदेशमा आर्थिक वर्ष २०७८ चैत्र मसान्तसम्म पहिलो मात्राको खोप लगाउने १८ वर्ष माथिको उमेर समुहको संख्या ४५,७७,२०५ जना रहेको छ भने पूर्ण खोप लगाउने संख्या ४४,६८,७४९ रहेको छ । १२-१७ वर्ष माथिका उमेर समुहका ७९.८५ प्रतिशतले पहिलो मात्राको खोप लगाएका छन् भने १२-१७ वर्ष माथिका उमेर समुहका ५५.११ प्रतिशतले पूर्ण खोप लगाएका छन् ।

चार्ट ६(ग) कोभिड-१९ संक्रमण नियन्त्रण र व्यवस्थापन:

Trend in effective reproduction number (Rt) – Bagmati
(Based on RT-PCR & Ag-RDT +ve cases as of 2022-04-17)

स्रोत: स्वास्थ्य मन्त्रालय, बागमती प्रदेश

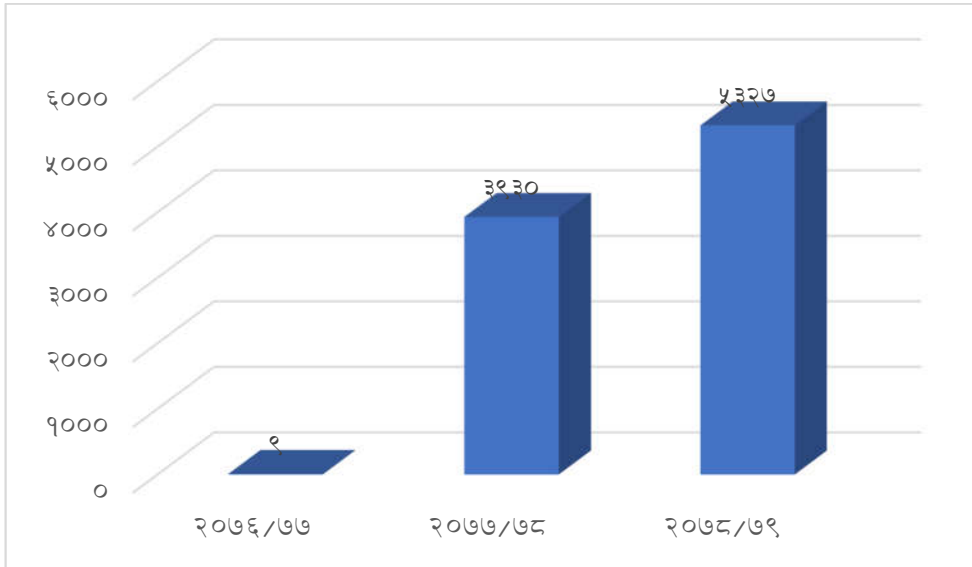
तालिका ६(ण) कोभिड-१९ रोकथाम नियन्त्रण सम्बन्धी विवरण

विवरण	आ.व.२०७६/०७७	आ.व.२०७७/०७८	२०७८ चैत्र मसान्तसम्म
Antigen परीक्षण	३५३८७	७९३३२	१९१४१७
PCR परीक्षण	२२०४०	२०१७०२९	३७३६११९
जम्मा परीक्षण (PCR + Antigen)	५७४२७	२०९६३६१	३९२७५३६
Antigen परीक्षण गरेको मध्ये कोभिड पोजेटिभ बिरामी	८१४	१७७६७	४१२३३
PCR परीक्षण गरेको मध्ये कोभिड पोजेटिभ बिरामी	८३७	३३८४५१	५२९३४६
जम्मा कोभिड संक्रमित बिरामीहरू (PCR + Antigen)	१६५१	३५६२१८	५७०५७९
कोभिड संक्रमित बिरामीहरूमध्ये जम्मा निको भएको	३६९	३४३१४६	५६५१७९
जम्मा पहिलो मात्राको खोप लगाएका (१८ वर्ष माथिका)	०	८६७१७८ (२०.२५%)	४५७७२०५ (१०६.८७%)
जम्मा पूर्ण खोप लगाएका (१८ वर्ष माथिका)	०	६०१५३६ (१४.०४%)	४४६८७४९ (१०४.३३%)
जम्मा पहिलो मात्राको खोप लगाएका (१२-१७ वर्ष माथिका)	०	०	५८८०७४ (७९.८५%)
जम्मा पूर्ण खोप लगाएका (१२-१७ वर्ष माथिका)	०	०	४०५८७८ (५५.११%)
जम्मा मृत्यु	९	३९३०	५३२७

स्रोत: स्वास्थ्य मन्त्रालय, बागमती प्रदेश

६.२५ बागमती प्रदेशमा कोभिड-१९ संक्रमणमा मृत्यु हुनेको संख्या २०७८ चैत्र मसान्तसम्म ५,३२७ पुगेको छ । पहिलो लहरमा जम्मा १,००४ जनाको मृत्यु भएको पुष्टी भएको थियो भने मृत्युदर उच्च रहेको दोस्रो लहरमा २०७८ जेष्ठ महिनामा मात्र १,७३१ जनाको मृत्यु भएको पुष्टि भएको थियो । २०७७ चैत्र देखि २०७८ असार सम्म २,९१७ जनाको कोभिड- १९ का कारण मृत्यु भएको पुष्टि भएको थियो । कोभिड महामारीका कारण मृत्यु हुनेमध्ये करिब २५ प्रतिशत पहिलो लहरमा र ७५ प्रतिशत दोस्रो लहरमा भएको देखिन्छ ।

चाई ६(घ) आर्थिक बरष २०७६/७७ देखि २०७८ चैत्र मसान्तसम्म कोभिड-१९ बाट मृत्यु हुनेको विवरण

स्रोत: स्वास्थ्य मन्त्रालय, वागमती प्रदेश

६.२६ प्रदेश अन्तर्गतका १३ वटै अस्पतालहरूमा कोभिड-१९ को उपचारका लागि आइसोलेसन र त्रिशुली, भक्तपुर, हेटौंडा, धादिङ र सिन्धुली अस्पतालबाट ICU र HDU सेवा प्रवाह भईरहेको छ। साबिकमा प्रदेश भित्रका अस्पताल एवं स्वास्थ्य सेवा प्रदायक सरकारी संस्थाहरूमा ५१९ बेड रहेकोमा आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ मा कोभिड-१९ को उपचारका लागि ४०२ सामान्य बेड, ४६ बेड ICU, २६ बेड ventilator र १२५ बेड HDU गरी जम्मा ५९९ बेड थप गरी जम्मा १११८ बेड सञ्चालनमा ल्याईएको छ। कोभिड-१९ बाट संक्रमित व्यक्तिको उपचारका लागि आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ मा हेटौंडा, त्रिशुली, सिन्धुली, धादिङ्ग अस्पतालहरूमा अक्सिजन प्लान्ट स्थापना गरिएको छ भने आर्थिक वर्ष २०७८/०७९ मा रसुवा बाहेकको बाँकी ८ अस्पतालहरूमा अक्सिजन प्लान्ट स्थापना गरिएको छ। प्रदेश सरकार अन्तर्गतका १३ अस्पतालहरू मध्ये आर्थिक वर्ष २०७८/०७९ सम्म १२

वटा अस्पतालमा पिसिआर ल्याब स्थापना गरी कोभिड-१९ को द्रुत परीक्षण सेवा प्रदान गर्ने व्यवस्था गरिएको छ ।

सामाजिक सुरक्षा र संरक्षण

६.२७ आर्थिक वर्ष २०७५/७६ देखि आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को फागुन मसान्तसम्म राष्ट्रपति महिला उत्थान कार्यक्रम अन्तर्गत बागमती प्रदेशको दुर्गम तथा पहाडी क्षेत्रका ६२ गर्भवती तथा सुत्केरी महिलालाई हवाई उद्धार गरिएको थियो। यस कार्यक्रमले दुर्गम एवं पिछडिएका क्षेत्रका महिलाहरूमा हुने मातृ मृत्युदरलाई उल्लेखनीय रूपमा न्यूनिकरण गर्न सहयोग पुऱ्याएको छ।

तालिका ६(त): उद्धार गरिएका गर्भवती तथा सुत्केरी महिलाको विवरण

प्रदेश	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९ को फागुन मसान्तसम्म
बागमती	३	१२	२७	२०

स्रोत: आर्थिक सर्वेक्षण २०७८/२०७९, अर्थ मन्त्रालय

७. आर्थिक क्षेत्र

कृषि तथा पशुपन्छी विकास

- ७.१ मुलुकको समग्र कृषि उत्पादनमा बागमती प्रदेशको योगदान करिब १७.१२ प्रतिशत रहेको छ । प्रदेशमा कृषि विकासको लागि प्रशस्त सम्भावना भएतापनि उच्च प्रविधिको सिमित प्रयोग, मौसमि प्रभाव, प्रतिस्पर्धात्मक क्षमताको कमि, उचित मूल्य र बजारीकरणमा समस्या, कृषि भूमिको खण्डीकरण, कृषि सामग्रीको आपूर्ति व्यवस्था, श्रम पलायन, कृषि क्षेत्रको सुस्त व्यवसायीकरण, जलवायु परिवर्तन, प्राकृतिक प्रकोप, रोग किरा आदिको प्रकोप जस्ता कारणले प्रदेशमा कृषि क्षेत्रको उत्पादन र उत्पादकत्व सरकारले गरेको लगानी अनुसार वृद्धि हुन सकेको छैन ।
- ७.२ बागमती प्रदेशको पहिलो आवधिक योजना (आर्थिक वर्ष २०७६/७७-२०८०/८१) ले प्रदेशको कुल ग्राहस्थ उत्पादनमा कृषि क्षेत्रको आधार वर्षको योगदान १३ प्रतिशतवाट १०.३ प्रतिशतमा सिमित गर्ने लक्ष्य लिएको छ । आवधिक योजनाले प्रदेश सरकारको आर्थिक वृद्धिदर आधार वर्ष २०७५/७६ मा ७.५ प्रतिशत रहेकोमा योजनाको अन्तिम वर्ष अर्थात आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा १०.३ प्रतिशत हासिल गर्ने लक्ष्य तय गरेको छ ।
- ७.३ बागमती प्रदेशको कुल जनसंख्याको ३६,५०,४२५ जना नागरिकहरू कृषि पेशामा आवद्ध रहेका छन् । प्रदेशको कुल जनसंख्याको तुलनामा यो संख्या ६० प्रतिशत हुन आउछ । आर्थिक वर्ष २०७५/७६ मा प्रदेशको कुल खेतीयोग्य जमिन ३,२८,२९७ हेक्टर रहेकोमा सो मध्ये करिब ८८ प्रतिशत जमिनमा खेती गरिएको थियो भने आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को फागुन मसान्तसम्म आईपुग्दा खेती गरिएको जमिन ०.१५ प्रतिशतले बढेको छ । प्रदेश सरकारले लिएको बांझो जमिनको प्रयोग गरी उत्पादनमा वढाउने नीति अनुरूप बांझो रहेको ४१९ हेक्टर थप जमिनमा आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा खेती गरिएको थियो ।
- ७.४ प्रदेशको कुल खेतीयोग्य जमिनमा १,५९,७८२ हेक्टर जमिन सिंचित रहेको छ । जुन प्रदेश भित्रको कुल खेतीयोग्य जमिनको ४८.६७ प्रतिशत हुन आउछ । प्रदेश सरकारले लिफ्ट सिंचाई, सौर्य सिंचाई, डिप बोरिङ्ग, शून्य इनर्जी सिंचाई, साना सिंचाई, थोपा सिंचाई, प्लास्टिक पोखरी जस्ता कार्यक्रम अगाडि बढाएकोले सिंचित क्षेत्रफल

क्रमशः बढ्दै गएको छ । प्रदेश सरकार स्थापना पश्चात २०७८ फागुन मसान्तसम्म १,८८० हेक्टर जमिनमा थप सिचाई सुविधा पुगेको छ ।

प्रयोगशाला सेवा

- ७.५ आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा विभिन्न बालीको ४१८ मेट्रिक टन बीउको ट्यागिंग भएको छ। जसले गर्दा आगामी वर्षहरूमा गुणस्तरीय रूपमा मुल बीउ तथा प्रमाणिकरण बीउ उत्पादनमा टेवा पुग्ने देखिन्छ। त्यसैगरी, विभिन्न बालीको ६,२९४ मेट्रिक टन बराबरको बीउ परिक्षण भई बीउको गुणस्तर कायम गर्न सहयोग पुगेको छ। साथै, जम्मा २१० हेक्टर क्षेत्रफलमा बालीको विभिन्न अवस्थामा खडा बाली निरिक्षण भएको छ । प्रदेशभर ५०५ मेट्रिक टन बिउ उत्पादनको लागि प्रति के.जी. २० का दरले रु. १ करोड १ लाख रुपैया बीउ उत्पादक समुह तथा सहकारीको बैक खातामा अनुदान उपलब्ध गराईएको छ ।
- ७.६ प्रदेश भित्र माटो तथा मल परिक्षण प्रयोगशालावाट ५४९, घुम्ती शिविरमार्फत ८९९ र किट बक्स मार्फत ३०८ गरी जम्मा १,७५६ माटोको नमुना परिक्षण भएको छ । परिक्षण गरिएका नमुनाहरू मध्ये ४७ प्रतिशत नमुनामा प्राङ्गारिक पदार्थ कम र ९७ प्रतिशत नमुनामा माटो अम्लिय रहेको पाईयो ।

प्रमुख खाद्यान्न बालीको उत्पादन

- ७.७ चालू आर्थिकको फागुन मसान्तसम्ममा धानको उत्पादन गत आर्थिक वर्षको तुलनामा ०.३५ प्रतिशतले घटेको देखिन्छ । बेमौसमी वर्षा, रसायनीक मलको अभाव, रोग किराको प्रकोप आदिको कारणले धानको उत्पादन घट्न गएको छ। त्यसैगरी कृषकहरूको जौ खेती प्रति रुची घट्दै जानाले चालू आर्थिक वर्षमा जौ को उत्पादन घटने अनुमान छ । सोही अवधिसम्म सबैभन्दा बढि मकै ७,६०,५७९ मेट्रिक टन र सबैभन्दा कम जौ २,३४५ मेट्रिक टन उत्पादन भएको छ ।

तालिका ७ (क) प्रमुख खाद्यान्न बालीको उत्पादन

बाली	आ.व. २०७५/७६		आ.व. २०७६/७७		आ.व. २०७७/७८		आ.व. २०७८/७९ फागुन सम्म
	उत्पादन	उत्पादकत्व	उत्पादन	उत्पादकत्व	उत्पादन	उत्पादकत्व	उत्पादन
	(मे.टन)	(मे.टन/हे.)	(मे.टन)	(मे.टन/हे.)	(मे.टन)	(मे.टन/हे.)	(मे.टन)
धान	५२१४४६	३.९	५१०२००	३.९३	५०९५९०	३.८४	५०७७८९
मकै	५९८०००	३.१२	६१७७६०	३.२३	६९१४३६	३.३५	७६०५७९
गहुँ	१५९४४५	२.९३	१६८४२९	३.०१	१७२७८९	२.९४	१७६२४४
कोदो	६९४६६	१.१८	६९६७६	१.१७	७०८६७	१.१८	७२०७१
जौ	२४६३	१.३९	२४८९	१.४	२४१६	१.४२	२३४५
फापर	२६३१	१.०६	२६९८	१.०९	३५९८	०.८८	४७८५
कुल	१३५३४५१	३.०५	१३७१२५२	३.९३	१४५०६९६	३.१३	१५२३८१३

स्रोत: कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय, बागमती प्रदेश

७.८ आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा दलहनबालीको उत्पादन आर्थिक वर्ष २०७६/७७ को तुलनामा २.७ प्रतिशतले बढेको देखिन्छ । मुख्य तेलहन बालीको रूपमा रहेको तोरी उत्पादन हुने चितवन, सिन्धुली र काभ्रे जिल्लाका कृषकहरू तरकारी, फलफुल लगायतका बालीमा आकर्षित हुनुले गर्दा तेलहनबालीको प्रयोग गर्ने जमिनको क्षेत्रफल र उत्पादन क्रमशः घट्ने क्रममा रहेको छ । प्रदेशको प्रायः सबै जिल्लाहरूमा आलु खेती गरिएता पनि काभ्रे, नुवाकोट, दोलखा, मकवानपुर, सिन्धुपाल्चोक जिल्लाहरूमा आलुको खेती बढी गरिन्छ । आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा आलुको उत्पादन ७,५६,७४८ मे. टन, र उत्पादकत्व १८.५१ मे.टन प्रति हेक्टर रहेको थियो भने आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को फागुन मसान्तसम्म ८,७७,८२७ मे.टन अर्थात् १६ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ ।

तालिका ७ (ख) दलहन,तेलहन,तरकारी र फलफुलको उत्पादन मेट्रिक टन

बाली	आ.व. २०७५/७६		आ.व. २०७६/७७		आ.व. २०७७/७८		आ.व. २०७८/७९ फागुन मसान्तसम्म
	उत्पादन	उत्पादकत्व	उत्पादन	उत्पादकत्व	उत्पादन	उत्पादकत्व	
दलहन	२६४०४	१.१	२२३६२	१.१५	२२९६५	१.१९	२३४२४
तेलहन	४१३४१	१.०४	३५१७१	१.०	३४९३६	१.०९	३४७२६
आलु	७३०३७०	१७.९२	६४६८४५	१८.६४	७५६७४८	१८.५१	८७७८२७
तरकारी	७३५५४१	१४.७८	७१७०८९	१४.४३	७२७९८३	१४.४४	७३८९०२
फलफुल	१५३२११	१०.८८	१५३६२६	१०.३३	१२२८०९	११	१२०३५२

स्रोत: कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय,बागमती प्रदेश

- ७.९ आर्थिक वर्ष २०७६/७७ को तुलनामा आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा माछाको उत्पादन १२.२ प्रतिशतले बढेको थियो । प्रदेशमा माछा उत्पादनको प्रमुख पकेटको रूपमा रहेको चितवन जिल्लामा माछा पोखरीको विस्तार हुनु यसको प्रमुख कारण रहेको छ । प्रदेश सरकारबाट सञ्चालनमा ल्याएको मत्स्य प्रवर्द्धनको लागि यान्त्रिकीकरण तथा मत्स्य क्षेत्र विस्तार कार्यक्रम मार्फत चितवन, मकवानपुर, सिन्धुली र काभ्रे जिल्लामा गरि १०७ हेक्टर क्षेत्रफलमा माछा पोखरी विस्तार गरिएको हुंदा चालु आर्थिक वर्षमा माछाको उत्पादन ४००९ मे.टन. हुने अनुमान छ ।
- ७.१० आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को तुलनामा आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को फागुन मसान्तसम्म दुध उत्पादन ९.९९ प्रतिशतले वृद्धि भई ४,९०,३०४ मे. टन पुगेको छ भने मासु उत्पादन २.४९ प्रतिशतले वृद्धि भई २,००,९५५ मे. टन पुगेको छ । त्यसैगरि अण्डाको उत्पादन ४.९९ प्रतिशतले वृद्धि भई १०,८०,८१९ मेट्रिक टन पुगेको छ ।

तालिका ७ (ग) पशुपन्छीजन्य उत्पादनको तुलनात्मक अवस्था:

आर्थिक वर्ष	दुध उत्पादन(मे.टन.)	मासु उत्पादन(मे.टन.)	अण्डा उत्पादन (हजारमा)
२०७५/७६	३९७९७४	७८७९२	८०४५४३
२०७६/७७	४३७७७१	१८६७१८	१०१९१६०
२०७७/७८	४४५७३१	१९६०५४	१०२९३५२
२०७८/७९ फागुनमसान्तसम्म	४९०३०४	२००९५५	१०८०८१९

स्रोत: कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय, बागमती प्रदेश

पशु स्वास्थ्य

७.११ पशुमा देखिने खोरेत रोग नियन्त्रणको लागि आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा जिल्ला स्थित कार्यालयहरुबाट १,५९,४०० पशुहरुमा खोरेत रोगको खोप लगाईएको थियो भने चालू आर्थिक वर्षको फागुन मसान्तसम्म १,०५,००० पशुहरुमा खोरेत रोगको खोप लगाईएको छ । त्यसै गरि भेडा बाखामा लाग्ने पिपिआर (Peste Des Petits Ruminants) रोग नियन्त्रण तथा रोकथामको लागि चालू आर्थिक वर्षको फागुन मसान्तसम्म ८,३०,१८७ भेडा बाखालाई खोप लगाईएको छ ।

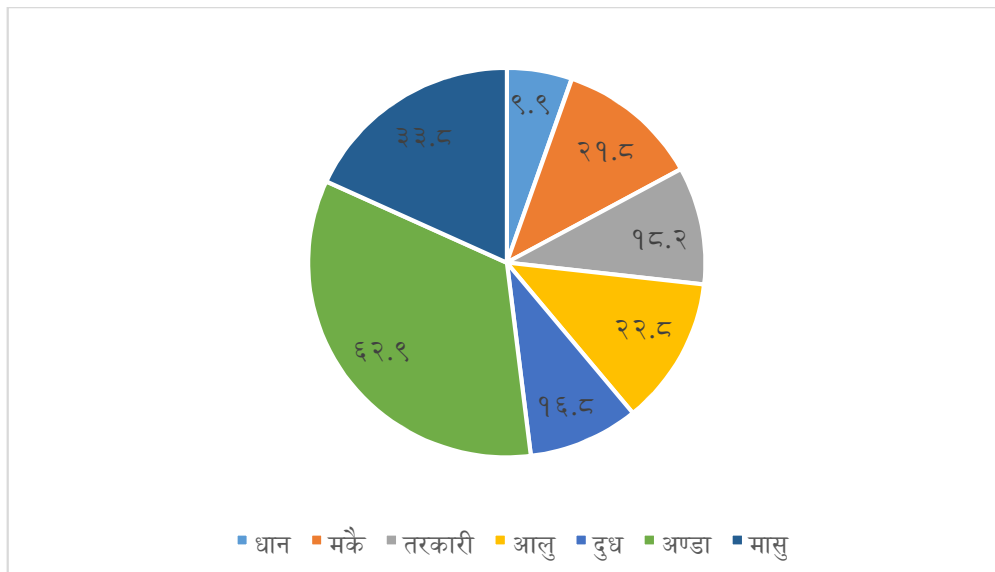
प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना

७.१२ कृषि उत्पादनका विशिष्टीकृत क्षेत्र निर्धारण गरी उत्पादन एवम उत्पादकत्व वृद्धि गर्ने र कृषिको आधुनिकीकरण एवम व्यवसायीकरण मार्फत कृषि क्षेत्रको रूपान्तरण गर्न संघीय सरकारको सशर्त अनुदान मार्फत ब्लक विकास कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेको छ । आर्थिक वर्ष २०७५/७६ र २०७६/७७ मा क्रमशः २७१ र २१६ वटा कृषि पकेट सञ्चालनमा आएको देखिन्छ । ब्लक विकास कार्यक्रम अन्तर्गत कृषि तथा पशुपन्छीका विभिन्न ५१ वटा नयाँ ब्लक चालू आर्थिक वर्षको फागुन मसान्तसम्म सञ्चालनमा रहेका छन् ।

७.१३ मुलुकको कुल राष्ट्रिय उत्पादनसंग तुलना गरी विश्लेषण गर्दा अण्डा उत्पादन सबैभन्दा बढी ६२.९ प्रतिशत यस प्रदेशको हिस्सा रहेको छ । त्यसै गरी कुल राष्ट्रिय उत्पादनमा यस प्रदेशको धान उत्पादन ९.९ प्रतिशत, मकै उत्पादन २१.८ प्रतिशत,

तरकारी उत्पादन १८.२ प्रतिशत, आलु उत्पादन २२.८ प्रतिशत र मासु उत्पादन ३३.८ प्रतिशत हिस्सा रहेको छ ।

चार्ट ७ (क) कृषि तर्फको कुल राष्ट्रिय उत्पादनमा प्रदेशको योगदान प्रतिशतमा

स्रोत: कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय, बागमती प्रदेश

बन तथा वातावरण

७.१४ आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को फागुन मसान्तसम्म नेपालमा रहेको कुल वन क्षेत्र ६६,०९,९४० हेक्टर मध्ये बागमती प्रदेशमा १०,९०,८८० हेक्टर वन क्षेत्र रहेको छ । नेपालको कुल वन क्षेत्रमा बागमती प्रदेशको हिस्सा १६.५० प्रतिशत रहेको छ भने प्रदेशको कुल भूभागको तुलनामा वनको क्षेत्रफल ५३.७४ प्रतिशत रहेको छ। त्यसैगरि यस प्रदेश भित्र संरक्षित सामूदायिक वन र कबुलीयति वनको संख्या क्रमशः ४,५७३ र ३,३४५ रहेको छ ।

तालिका ७ (घ) प्रदेशगत वन क्षेत्रको स्थिति

प्रदेश	प्रदेशको क्षेत्रफल (हेक्टर)	वन क्षेत्र (हेक्टर)	नेपालको कुल वन क्षेत्रको हिस्सा (प्रतिशत)	प्रदेशको कुल भूभागको तुलनामा वनको क्षेत्रफल (प्रतिशत)
बागमती	२०३००००	१०९०८८०	१६.५०	५३.७४
सात वटै प्रदेशको जम्मा	१४७५१६००	६६०९९४०	१००	४४.७४

स्रोत: आर्थिक सर्वेक्षण २०७८/७९, अर्थ मन्त्रालय

७.१५ वागमती प्रदेशमा सबै भन्दा बढि वन क्षेत्र मकवानपुर जिल्लामा १,६६,५३० हेक्टर रहेको छ जुन जिल्लाको कुल क्षेत्रफलको ६८.०८ प्रतिशत हुन आउछ। साथै सबै भन्दा कम भक्तपुर जिल्लामा २,४७० हेक्टर अर्थात जिल्लाको कुल क्षेत्रफलको २०.७५ प्रतिशत हिस्सा वन क्षेत्रले ओगटेको छ ।

तालिका ७ (ङ) वन क्षेत्रको जिल्लागत स्थिति

जिल्ला	जिल्लाको क्षेत्रफल (हेक्टरमा)	वन क्षेत्र(हेक्टरमा)	कुल वन क्षेत्रको हिस्सा (प्रतिशत)
रामेछाप	१५४६००	६९३७०	४४.८७
दोलखा	२१९१००	१०७८४०	४९.२१
भक्तपुर	११९००	२४७०	२०.७५
धादिङ्ग	१९२६००	९२७४०	४८.१५
काठमाण्डौ	३९५००	१५२८०	३८.६८
काभ्रे	१३९६००	७५३१०	५३.९४
ललितपुर	३८५००	२४४६०	६३.५३
नुवाकोट	११२१००	५२०४०	४६.४२
रसुवा	१५४४००	५४७६०	३५.४६
सिन्धुपाल्चोक	२५४२००	११५८८०	४५.५८
चितवन	२२१८००	१४७४९०	६६.४९
मकवानपुर	२४२६००	१६६५३०	६८.०८
सिन्धुली	२४९१००	१६६७००	६६.९२

स्रोत: वन तथा वातावरण मन्त्रालय,वागमती प्रदेश

उद्योग क्षेत्र

७.१६ वागमती प्रदेशमा उद्योग क्षेत्रको विकास एवं विस्तारको माध्यमबाट अर्थतन्त्रमा योगदान पुऱ्याउन तथा औद्योगिक विकासका लागि उपयुक्त वातावरण निर्माण, उद्योग

स्थापना एवं संचालनका लागि प्रक्रियागत सरलीकरण र सहजीकरण गरिनुका साथै प्रादेशिक तथा जिल्लास्तरमा उद्योग अनुगमनलाई उद्यमी मैत्री बनाउदै लगिएको छ।

७.१७ यस प्रदेशमा संघीय सरकार अन्तर्गतको वालाजु औद्योगिक क्षेत्र काठमाडौं, पाटन औद्योगिक क्षेत्र ललितपुर, भक्तपुर औद्योगिक क्षेत्र भक्तपुर तथा हेटौँडा औद्योगिक क्षेत्र मकवानपुर गरी कुल ४ वटा औद्योगिक क्षेत्रमा उद्योगहरू संचालनमा आएका छन् ।

७.१८ २०७८ फागुन मसान्तसम्ममा यस प्रदेशमा दोलखा जिल्लामा १ उद्योग ग्रामको निर्माण कार्य (जग्गा विकास) को प्रारम्भ भएको छ । गत आ.व. २०७७/०७८ मा प्रदेश सरकारको उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय मातहत रहेका कार्यालयहरूबाट ३ उद्योग ग्रामको निर्माण कार्य (जग्गा विकास) भएको थियो ।

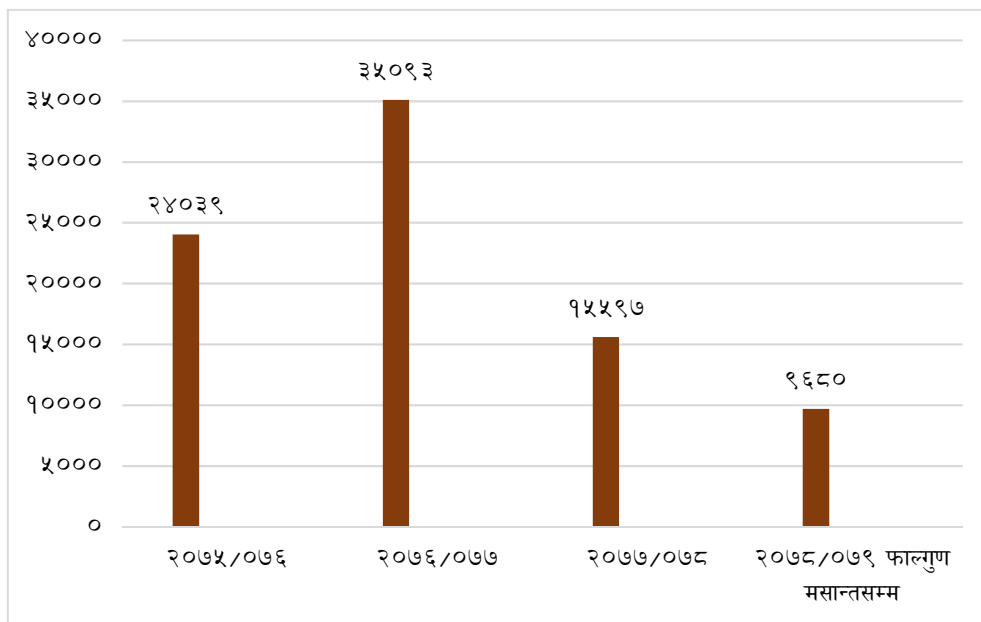
तालिका ७ (च) बागमती प्रदेशमा स्थापना भई रहेका उद्योग ग्राम

उद्योग ग्राम स्थापना कार्य प्रारम्भ भएका स्थान	आ.व.
भरतपुर-२०, चितवन	२०७७/०७८
मण्डन देउपुर, काभ्रेपलाञ्चोक	२०७७/०७८
मेलम्ची, सिन्धुपाल्चोक	२०७७/०७८
बैत्येश्वर गा.पा., दोलखा	२०७८/०७९

स्रोत: उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, बागमती प्रदेश

७.१९ बागमती प्रदेशको उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय मातहत रहेका १३ जिल्ला स्थित घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालय मार्फत आर्थिक वर्ष २०७८/०७९ फागुन मसान्तसम्ममा ९,८६० नयाँ उद्योग दर्ता भएका छन्। गत आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ को तुलनामा नयाँ उद्योग दर्ता संख्या ३७.९ प्रतिशतले कमी आएको छ । कोभिडको समयमा समग्र अर्थतन्त्र प्रभावित भएको हुँदा नयाँ उद्योग दर्ता प्रवृत्ति कम देखिएको छ । आर्थिक वर्ष २०७५/०७६ को उद्योग दर्ता संख्यासँग तुलना गर्दा आर्थिक वर्ष २०७६/०७७ मा उद्योग दर्ताको संख्यामा ४५.९८ प्रतिशतले वृद्धि भएको थियो ।

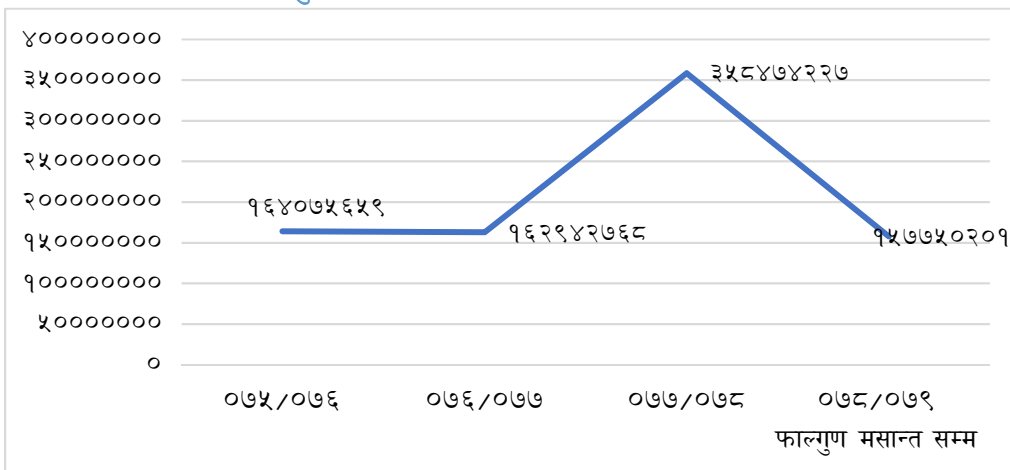
चाई ७(ख) आ.व. २०७५/७६ देखि २०७८ फागुन मसान्तसम्मको उद्योगको दर्ता संख्या

स्रोत: उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, बागमती प्रदेश

७.२० कोभिड-१९ माहामारीले गर्दा उद्योग क्षेत्रमा नकारात्मक असर परेको अवस्थामा पनि बागमती प्रदेश सरकारले आर्थिक ऐन मार्फत प्रदान गरेको छुट सुविधाका कारण उद्योग नविकरण गर्न आउने उद्यमीहरूको संख्यामा वृद्धि हुन गई आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को फागुन मसान्तसम्म रु. १५ करोड ७७ लाख ५० हजार २ सय १ राजस्व संकलन भएको छ। आर्थिक वर्ष २०७५/०७६ को तुलनामा आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ मा १२० प्रतिशले राजस्व संकलन वृद्धि भएको थियो।

चाई ७(ग) २०७८ फागुन मसान्तसम्म उद्योग क्षेत्रको राजस्व संकलन रु.

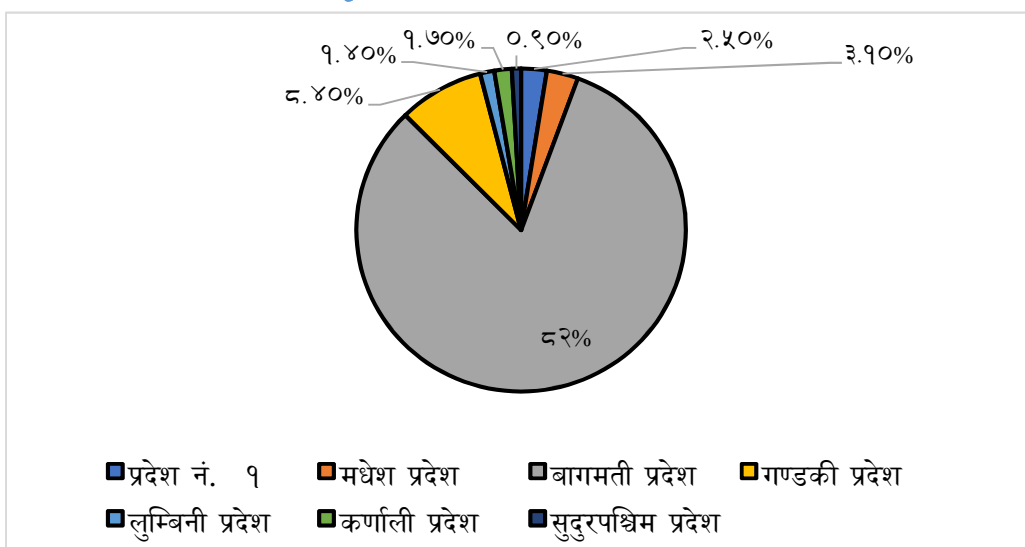

स्रोत: उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, बागमती प्रदेश

विदेशी लगानी

७.२१ नेपालमा २०७८ साल फागुन मसान्तसम्म ५,३८५ वटा उद्योगमा विदेशी लगानी स्वीकृत भएकोमा बागमती प्रदेशमा अन्य प्रदेशको तुलनामा सर्वैभन्दा बढि ४,४१७ वटा अर्थात् ८२ प्रतिशत उद्योगमा विदेशी लगानी स्वीकृत भएको छ।

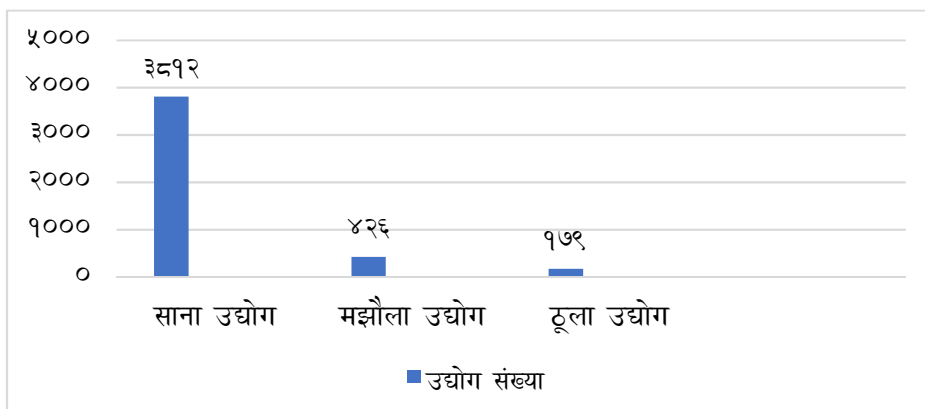
चाई ७ (घ) विदेशी लगानी स्वीकृत भएका उद्योग

स्रोत: उद्योग विभाग, २०७८

७.२२ यस प्रदेशमा २०७८ फागुन मसान्तसम्म विदेशी लगानी स्वीकृती पाएका ४,४१७ उद्योग मध्ये उद्योग स्तरका आधारमा सबैभन्दा धेरै ८६.३० प्रतिशत साना उद्योगमा तथा सबै भन्दा कम ४.०६ प्रतिशत ठूला उद्योगहरूमा लगानी भएको छ ।

चार्ट ७ (ङ) विदेशी लगानी स्वीकृति पाएका उद्योगको संख्या

स्रोत: उद्योग विभाग, २०७८

कम्पनी दर्ता

७.२३ २०७८ फागुन मसान्तसम्म मुलुकभर २,८३,३५८ वटा कम्पनी दर्ता भएकोमा बागमती प्रदेशमा अन्य प्रदेशको तुलनामा सबैभन्दा बढि २,००,२६२ वटा अर्थात ७०.७ प्रतिशत कम्पनी दर्ता भएका छन् ।

तालिका ७ (छ) बागमती प्रदेशमा कम्पनी दर्ताको स्थिति

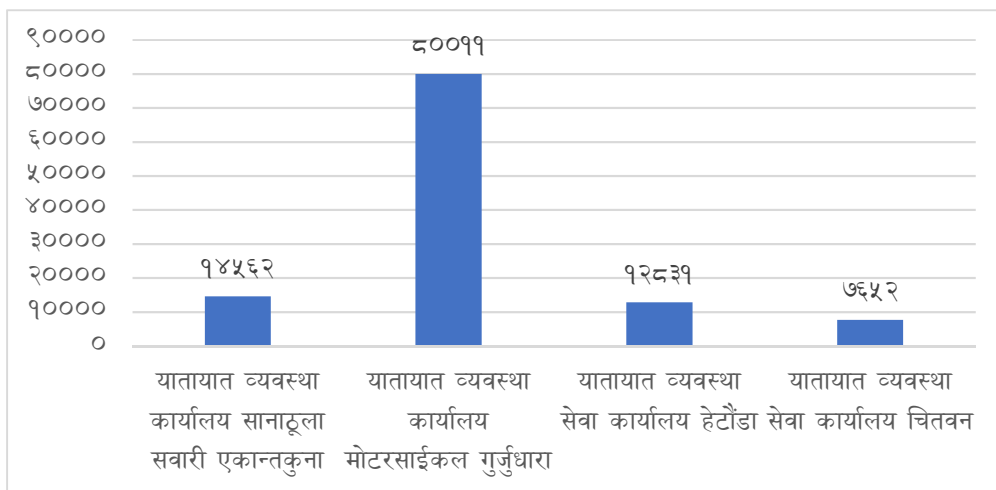
प्रदेश	कम्पनी संख्या	अंश (प्रतिशत)
बागमती	२००२६२	७०.७

स्रोत: कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालय, २०७८

यातायात क्षेत्र

७.२४ २०७८ फागुन मसान्तसम्म बागमती प्रदेशमा १,१५,०५६ सवारी साधन दर्ता भएका छन् । यस अवधिमा सबैभन्दा बढी यातायात व्यवस्था कार्यालय मोटरसाईकल गुर्जुधारामा ६९.५४ प्रतिशत सवारी साधन दर्ता भएको छ भने सबैभन्दा कम ६.६५ प्रतिशत यातायात व्यवस्था सेवा कार्यालय चितवनमा दर्ता भएका छन् ।

चार्ट ७(च) २०७८ फागुन मसान्तसम्म सवारी दर्ता संख्या

स्रोत: श्रम, रोजगार तथा यातायात मन्त्रालय, बागमती प्रदेश, २०७८

७.२५ आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को फागुन मसान्तसम्म बागमती प्रदेशमा यातायात क्षेत्रबाट रु. ८ अर्ब ८० करोड ६६ लाख राजस्व संकलन भएको छ । यस्तो राजस्व आर्थिक वर्ष २०७६/०७७ मा रु. ७ अर्ब ६९ करोड ४६ लाख संकलन भएको थियो भने आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ मा २४.५६ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ९ अर्ब ५८ करोड ४३ लाख संकलन भएको थियो ।

तालिका ७ (ज)हाल सम्मको राजस्व संकलनको विवरण

आ.व.	राजस्व संकलनको अवस्था: रु. लाखमा
२०७६/२०७७	७,६९,४६ /-
२०७७/२०७८	९,५८,४३/-
२०७८/२०७९ को फागुन मसान्तसम्म	८,८०,६६/-
जम्मा राजस्व:	२६,०८,५६/-

स्रोत: श्रम, रोजगार तथा यातायात मन्त्रालय, बागमती प्रदेश

संस्कृति तथा पर्यटन

७.२६ बागमती प्रदेशको आर्थिक विकासका लागि पर्यटनलाई प्रमुख क्षेत्रको रूपमा लिन सकिन्छ । प्रदेशमा रहेका सांस्कृतिक सम्पदाको संरक्षण र विकास गरी आर्थिक

उपयोग गर्ने तथा पर्यटनलाई आर्थिक आधारको रूपमा ग्रामीण तहसम्म विकास र विस्तार गरी यसको प्रतिफल जनजीवनको तल्लो तह सम्म पुर्याउन संस्कृति र पर्यटन क्षेत्रको विविधिकरण, विस्तार र प्रवर्द्धन गर्न प्रदेश सरकारले विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालन गरेको छ । प्रदेशमा पर्यटकीय स्तरका होटल आर्थिक वर्ष २०७७/२०७८ सम्म ३७८ वटा रहेकोमा आर्थिक वर्ष २०७८/२०७९ को फागुन मसान्तसम्म ४ वटा थप भई ३८२ वटा पुगेको छ । ट्राभल एजेन्सीको संख्या आर्थिक वर्ष २०७८/२०७९ को फागुन मसान्तसम्म ४,०१४ पुगेको छ । अघिल्लो वर्ष यो संख्या ४,००८ रहेको थियो । ट्रेकिङ्ग गाइडको संख्या आर्थिक वर्ष २०७८/२०७९ को फागुन मसान्तसम्म १९,१४६ रहेको छ । जुन अघिल्लो वर्षको तुलनामा १.९९ प्रतिशतले बढि हो ।

७.२७ चालु आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को फागुन मसान्तसम्म बागमती प्रदेशमा तारे होटलहरूको संख्या ९१ रहेको छ । जसमा एक तारे होटल २४, दुई तारे होटल २७, तीन तारे होटल २४, चार तारे होटल ६ र पांच तारे होटल (डिलक्स) १० रहेको छ । प्रदेशमा विमानस्थलको संख्या ३ रहेको र ती सबै विमानस्थल संचालनमा रहेका छन् । त्यसैगरी यस प्रदेशमा ५६ धार्मिक स्थल, विश्वसम्पदा सुचिमा सुचिकृत सम्पदाहरू ८ र पर्यटकीय पार्कको संख्या १९ रहेको छ ।

द. भौतिक पूर्वाधार

सडक तथा पुल पूर्वाधार

द.१ २०७८ फागुन मसान्तसम्म प्रादेशिक तथा स्थानीय स्तरका सडक संञ्जाल, कच्ची, खण्डस्मित र कालोपत्रे गरी जम्मा ६४ हजार ६ सय १७ किलोमिटर पुगेको छ। निर्मित सडकमध्ये बागमती प्रदेशमा सबैभन्दा बढी १६ हजार १ किलोमिटर अर्थात २४.७६ प्रतिशत र कर्णाली प्रदेशमा सबैभन्दा कम ३ हजार ३ सय १ किलोमिटर अर्थात ५.११ प्रतिशत रहेको छ। सडक घनत्व बागमती प्रदेशमा सबैभन्दा बढी (०.७९ कि.मि प्रति वर्ग कि.मि.) र कर्णाली प्रदेशमा सबैभन्दा कम (०.१२ कि.मि. प्रति वर्ग कि.मि.) रहेको छ।

तालिका द(क) प्रादेशिक र स्थानीय सडक संञ्जालको प्रदेशगत सडकको विवरण (किलो मिटरमा)

प्रदेश	धुलो/कच्ची	ग्राभेल	कालोपत्रे	जम्मा सडक	प्रदेशको अंश प्रतिशत	सडक घनत्व (कि.मी. प्रति वर्ग कि.मी)
बागमती प्रदेश	११,८४५	२,७६५	१,३९१	१६,००१	२४.७६	०.७९
सातवटै प्रदेशको जम्मा	४६,४४१	१३,६२९	४,५४७	६४,६१७	१००	०.४४

स्रोत :अर्थ मन्त्रालय आर्थिक सर्वेक्षण, २०७९

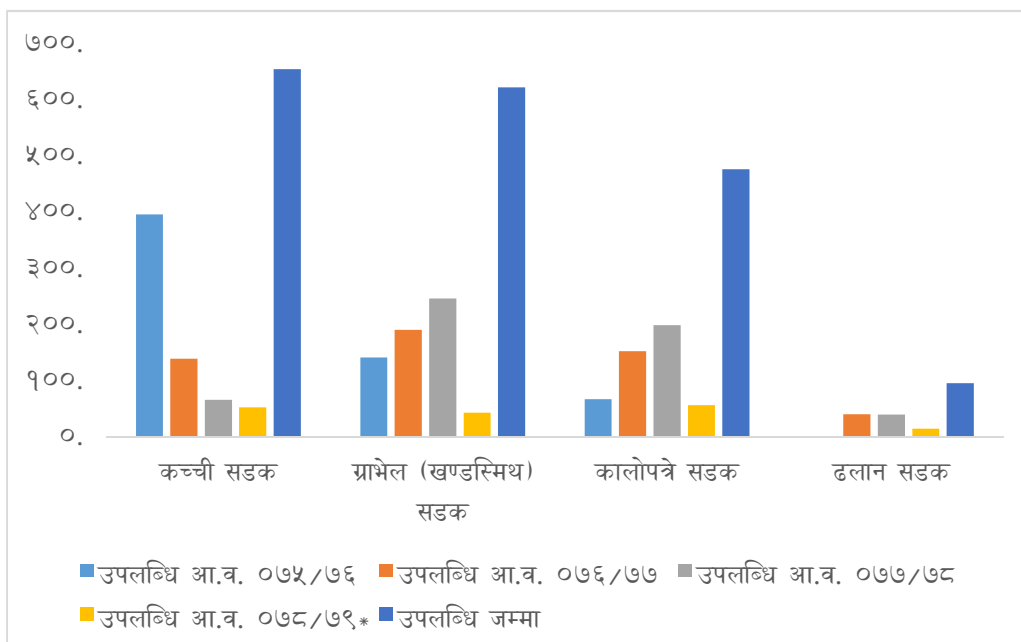
द.२ आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को फागुन मसान्तसम्म बागमती प्रदेश सरकारले कच्ची सडक ५२.९ किलोमिटर, ग्राभेल सडक ४३.२ किलोमिटर, कालोपत्रे सडक ५७ किलोमिटर र ढलान सडक १४.८ किलोमिटर गरी जम्मा १६७.९ किलोमिटर सडक निर्माण सम्पन्न गरेको छ। मुलुकको शासकीय प्रणाली संघीय संरचनामा रुपान्तरण भए पश्चात स्थापना भएको बागमती प्रदेश सरकारले २०७८ फागुन मसान्तसम्म कुल १,८४८.६१ किलोमिटर सडक निर्माण गरेको छ।

तालिका ८(ख) प्रदेश सरकारद्वारा निर्मित सडकको विवरण

विवरण	एकाई	उपलब्धि				
		आ.व. ०७५/७६	आ.व. ०७६/७७	आ.व. ०७७/७८	आ.व. ०७८/७९ को फागुन मसान्तसम्म	जम्मा
कच्ची सडक	कि.मि.	३९५.९९	१३९.४९	६६.०८	५२.९	६५४.४६
ग्राभेल (खण्डस्मित) सडक	कि.मि.	१४१.८३	१९०.६२	२४६.४१	४३.२	६२२.०६
कालोपत्रे सडक	कि.मि.	६७.५९	१५२.७५	१९९.०५	५७	४७६.३९
ढलान सडक	कि.मि.	-	४०.५५	४०.३५	१४.८	९५.७
जम्मा		६०५.४१	५२३.४१	५५१.८९	१६७.९	१८४८.६१

स्रोत: भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय, बागमती प्रदेश।

चार्ट ८ (क) प्रदेश सरकारबाट निर्मित सडकको विवरण

स्रोत: भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय, बागमती प्रदेश।

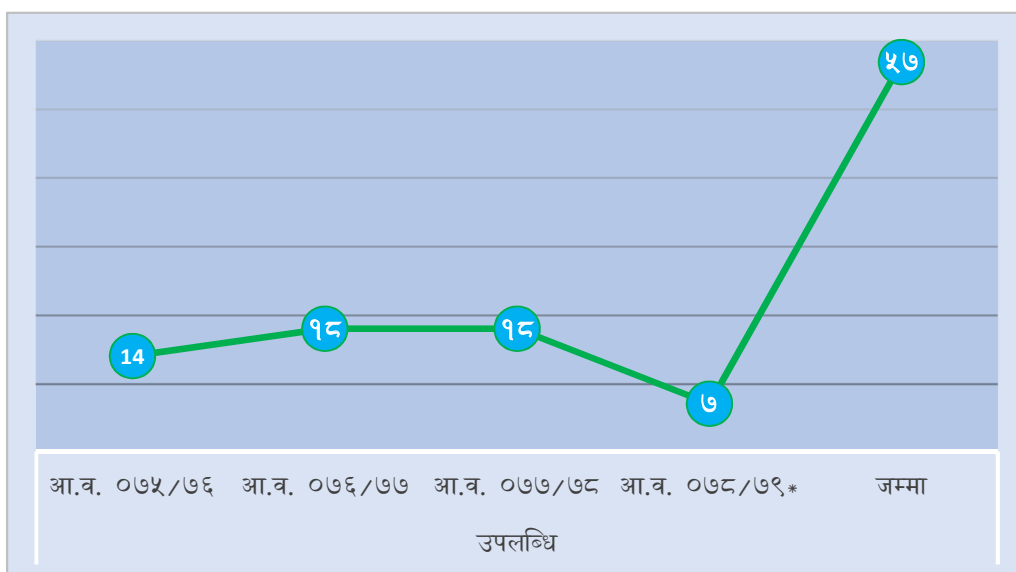
द.३ गत आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को असार मसान्त सम्म बागमती प्रदेशमा कुल १८ वटा सडक पुल निर्माण सम्पन्न भएकोमा चालु आर्थिक वर्षको फागुन मसान्तसम्म ७ वटा सडक पुल निर्माण भएका छन्।

तालिका द(ग) प्रदेश सरकारबाट निर्मित सडक पुलको विवरण

विवरण	एकाई	उपलब्धि				
		०७५/७६	०७६/७७	०७७/७८	०७८/७९*	जम्मा
सडक पुल	संख्या	१४	१८	१८	७	५७

स्रोत: भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय, बागमती प्रदेश

चार्ट द(ख) प्रदेश सरकारद्वारा निर्मित सडक पुलको विवरण

स्रोत: भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय, बागमती प्रदेश।

द.४ आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को असार मसान्तसम्म बागमती प्रदेशमा जम्मा १ झोलुंगे पुल निर्माण भएकोमा चालु आर्थिक वर्षको फागुन मसान्तसम्म ३ वटा झोलुंगे पुलको निर्माण सम्पन्न भईसकेको छ।

द.५ २०७८ फागुन मसान्तसम्म बागमती प्रदेश भित्रका ११९ वटा स्थानीय तहहरू मध्ये ११८ स्थानीय तहहरू राष्ट्रिय सडक सञ्जालसँग जोडिएको छ भने धादिङको

रुवि भ्याली गाँउपालिकामा सडकको पहुँच पुग्न नसकेको देखिन्छ । उक्त स्थानीय तहको केन्द्रमा सडक पहुँच पुग्न १३ कि.मि. बाँकी रहेको छ ।

तालिका ८ (घ) स्थानीय तहको केन्द्रसम्म सडक पहुँचको अवस्था

प्रदेश	स्थानीय तह	सडकको पहुँच नपुगेको		सडक पुगेको तर पक्की हुन बाँकी		जम्मा सडक (मि.कि)
		स्थानीय तह	सडकको लम्बाई (मि.कि)	स्थानीय तह	सडकको लम्बाई (मि.कि)	
बागमती	११९	१	१३	३२	५०९	५२२

स्रोत : अर्थ मन्त्रालय, आर्थिक सर्वेक्षण, २०७९

खानेपानी तथा सरसफाई तथा वैकल्पिक उर्जा

८.६ बागमती प्रदेशमा रहेका १२,९५,२३१ घरधुरी मध्ये २०७८ फागुन मसान्तसम्म आधारभूत खानेपानी पुगेका घरधुरीहरू १२,१४,९२६ अर्थात् ९३.८ प्रतिशत रहेको छ भने शत प्रतिशत घरमा शौचालयको निर्माण भएको छ । साथै बागमती प्रदेशको २१ प्रतिशत जनसंख्यामा सुरक्षित खानेपानी सुविधा पुगेको अवस्था छ भने आधारभूत सरसफाई सुविधा पुगेको जनसंख्या शत प्रतिशत रहेको छ । बागमती प्रदेशमा खाना बनाउनको लागि ठोस उर्जाको उपयोग गर्ने जनसंख्याको प्रतिशत ४९.२० रहेको छ ।

तालिका ८ (ङ) खानेपानी, सरसफाई सेवा तथा उर्जाको उपयोगको अवस्था

प्रदेश	आधारभूत खानेपानीको सुविधा प्राप्त गर्ने घरधुरी	सुरक्षित खानेपानी पुगेको जनसंख्या प्रतिशत	खाना बनाउनको लागि ठोस उर्जाको उपयोग	शौचालयको सुविधा प्राप्त घरधुरी	आधारभूत सरसफाई सुविधा पुगेको जनसंख्या प्रतिशत
बागमती	९३.८	२१	४९.२	१००%	१००

स्रोत: खानेपानी, ऊर्जा तथा सिंचाई मन्त्रालय, बागमती प्रदेश ।

सिंचाइ पूर्वाधार

द.७ बागमती प्रदेशको कुल क्षेत्रफल २०,३०,४४३ हेक्टर मध्ये कुल सिंचाई योग्य भूमि ३,१४,०२२ हेक्टर अर्थात १५.४६ प्रतिशत रहेको छ। जिल्लागत रूपमा सबैभन्दा बढी सिंचाईयोग्य जमिन नुवाकोट जिल्लामा ५६,२७० हेक्टर र सबैभन्दा कम भक्तपुर जिल्लामा ५,८७२ हेक्टर रहेको छ।

तालिका ८ (च) जिल्लागत रूपमा क्षेत्रफल, खेतीयोग्य जमिन र सिंचाई योग्य जमिनको विवरण

जिल्ला	कुल क्षेत्रफल (हेक्टर)	खेतीयोग्य जमिन (हेक्टर)	सिंचाईयोग्य जमिन (हेक्टर)
चितवन	२२३९९७	५५९३८	४३६९३
भक्तपुर	१२३५९	६०४४	५८७२
धादिङ	१९०६६४	५७६०६	३५८९८
काभ्रेपलान्चोक	१३९४३६	५४५८१	१९६०७
काठमाडौं	४१३२९	८४६६	६२८४
ललितपुर	३९६३७	१०७०६	५२०१
मकवानपुर	२४४३२३	५२७१६	३१३५८
नुवाकोट	११९३२७	५६८००	५६२७०
रामेछाप	१५६५३९	४१८१०	१९८४०
सिन्धुली	२४८६१९	५२९१२	२८९१४
दोलखा	२१४८८५	३१६३४	१८३५७
रसुवा	१५०११५	११६४७	९०२१
सिन्धुपाल्चोक	२४९२१३	४९२३३	३३७०७
जम्मा	२०३०४४३	४९००९३	३१४०२२

श्रोत: खानेपानी, ऊर्जा तथा सिंचाई मन्त्रालय, बागमती प्रदेश

द.८ बागमती प्रदेशमा रहेको कुल सिंचाई योग्य भूमि मध्ये २०७८ फागुन मसान्तसम्म जम्मा १,२८,९७१ हेक्टर जमिन सिञ्चित भएको छ ।

खेल पूर्वाधार

द.९ बागमती प्रदेश सरकारको स्रोतबाट २०७८ फागुन मसान्त सम्म १४ वटा रंगशाला निर्माणको क्रममा रहेकोमा जिरी रंगशाला निर्माण सम्पन्न भएको छ भने १३ वटा रंगशाला निर्माणाधिन अवस्थामा रहेको छ । २३ वटा कभर्डहल निर्माण सम्पन्न

भएको छ । त्यसैगरी २१ वटा स्थानीय खेलमैदान निर्माणाधिन अवस्थामा, ६३ वटा स्थानीय खेलमैदान निर्माण सम्पन्न, र २२ वटा विद्यालय खेलमैदान निर्माण सम्पन्न भएको छ ।

बिद्युत उत्पादन र पहुँच

द.१० २०७८ फागुन मसान्तसम्म बागमती प्रदेशमा सबैभन्दा बढि १,०१६ मेगावाट अर्थात ५०.२२ प्रतिशत क्षमताका आयोजनाहरू र कर्णाली प्रदेशमा सबैभन्दा कम ११ मेगावाट अर्थात ०.५४ प्रतिशत क्षमताका आयोजनाहरू संचालनमा रहेका छन् । आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को तुलनामा चालु आर्थिक वर्षको फागुन मसान्तसम्म विद्युत उत्पादनमा ११५.२५ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ ।

तालिका ८ (छ) प्रदेशगत विद्युत उत्पादन
(वैकल्पिक ऊर्जा प्रवर्द्धन केन्द्रबाट उत्पादित विद्युत बाहेक) मेगावाट

प्रदेश	आर्थिक वर्ष २०७५/७६	आर्थिक वर्ष २०७६/७७	आर्थिक वर्ष २०७७/७८	आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को फागुन मसान्तसम्म
बागमती	४००.९	४५६	४७२	१०१६
राष्ट्रिय जम्मा	११२८.७	१२८९.५९	१३८८	२०२३

स्रोत: अर्थ मन्त्रालय, २०७९ आर्थिक सर्वेक्षण

द.११ चालु आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को फागुन मसान्तसम्म यस प्रदेशमा विद्युतीय ग्रिडमा आधारित विद्युत सुविधाको पहुँच ९५.९१ प्रतिशत परिवारमा पुगेको छ । गत आर्थिक वर्ष सम्म विद्युतीय ग्रिडमा आधारित विद्युत सुविधाको पहुँच पुगेको परिवार प्रतिशत ९४.४४ प्रतिशत रहेको थियो । अझै सम्म पनि दोलखा, सिन्धुली, धादिङ लगायतका जिल्लाका उच्च पहाडी तथा हिमाली क्षेत्रका सबै बस्तीहरूमा विद्युत पहुँच पुग्न सकेको छैन ।

तालिका ८ (ज) राष्ट्रिय प्रसारण ग्रिडबाट विद्युत पहुँच प्राप्त प्रदेशगत जनसंख्या (प्रतिशतमा)

प्रदेशगत विद्युत पहुँचको विवरण	आ.व. २०७५/७६	आ.व. २०७६/७७	आ.व. २०७७/७८	आ.व. २०७८/७९ को फागुन मसान्तसम्म
बागमती प्रदेश	९०.३	९५.८३	९४.४४	९५.९१

स्रोत: आर्थिक सर्वेक्षण, २०७९

८.१२ चालु आर्थिक वर्षको २०७८ फागुन मसान्तसम्म निर्माण लाइसेन्स लिएका १ मेगावाट भन्दा बढी क्षमताका विद्युत योजनाहरूको संख्या ६७ वटा रहेको र ति आयोजनाहरूबाट २,२६५.१६ मेगावाट विद्युत उत्पादन हुने अनुमान गरिएको छ।

९. सार्वजनिक सेवा र सुशासन

सुशासन र प्रशासन

९.१ संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयबाट स्वीकृत गरी यस प्रदेशमा पठाईएको प्रशासनिक संरचना अनुसार प्रदेश मातहत रहेका मन्त्रालय/सचिवालय/आयोग लगायत १७० कार्यालयहरूमा दरबन्दी रहने गरी स्थायी तर्फ ३,७६४ जना र अस्थायी तर्फ २७७ गरी जम्मा ४,०४१ जनाको दरबन्दी स्वीकृत भएको देखिन्छ।

तालिका १०(क) बागमती प्रदेश भित्रका मन्त्रालय/निकाय/कार्यालय र मौजुदा कर्मचारी दरबन्दी संख्या

कार्यालयको नाम	मौजुदा कार्यालय संख्या	स्वीकृत स्थायी दरबन्दी
मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय र अन्तर्गत	१	५२
आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय र अन्तर्गत	१	३८
आर्थिक मामिला मन्त्रालय र अन्तर्गत	२	६८
भौतिक पूर्वाधार तथा सहरी विकास मन्त्रालय र अन्तर्गत	४६	८९८
सामाजिक विकास मन्त्रालय र अन्तर्गत	४६	८३९
भूमि व्यवस्था तथा कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय र अन्तर्गत	३४	६०८
उद्योग, पर्यटन वन तथा वातावरण मन्त्रालय र अन्तर्गत	३६	१२१४
प्रदेश सभा सचिवालय	१	३६
प्रदेश लोक सेवा आयोग	१	०
प्रदेश नीति तथा योजना आयोग	१	०
मुख्य न्यायाधिवक्ताको कार्यालय	१	११
जम्मा	१७०	३७६४

स्रोत: मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, बागमती प्रदेश

नोट: मन्त्रालय विभाजन भए पश्चात नयां स्थापना भएका कार्यालयहरूको विवरण अद्यावधिक गरिएको छैन।

९.२ प्रदेशमा सिर्जना गरिएका विभिन्न पदहरूमा प्रदेश लोकसेवा आयोगबाट आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा महिला ११६, आदिवासी जनजाती ६४, मधेशी २६, दलित ९ र अपाङ्गता २ गरी समावेशी विज्ञापनबाट २१७ उम्मेदवार छनौट भएका छन् भने खुलाबाट सिफारिस हुने कर्मचारीको संख्या ५७० रहेको छ । कुल समावेशी

सिफारिस मध्ये महिला ५३.४५ प्रतिशत, आदिवासी जनजाती २९.४९ प्रतिशत, मधेशी ११.९८ प्रतिशत, दलित ४.१४ प्रतिशत र अपांगता भएका ०.९२ प्रतिशत रहेको देखिन्छ ।

९.३ आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को फागुन मसान्तसम्म तह ४, ५ र ६ गरी कुल माग संख्या १,०४० रहेकोमा ८०७ छनौट एवं सिफारिस भएका छन् । कुल दरखास्त दिने उम्मेदवार संख्या १,०५,९३८ मध्ये महिला र पुरुषको संख्या क्रमशः ३३,७१८ र ४३,४५४ रहेका छन् ।

तालिका ९(ख) पदपूर्ति सम्बन्धी विवरण

तह	दरखास्त दिने उम्मेदवार सङ्ख्या	परीक्षामा सम्मिलित उम्मेदवार सङ्ख्या			माग पद सङ्ख्या	सिफारिस सङ्ख्या
		महिला	पुरुष	जम्मा		
४	५७९६३	२१०८२	२२९३२	४४०१४	३८६	३८६
५	४१०२५	११७६६	१८१७५	२९९४१	५४०	४००
६	६९५०	८७०	२३४७	३२१७	११४	२१
जम्मा	१०५९३८	३३७१८	४३४५४	७७१७२	१०४०	८०७

श्रोत : प्रदेश लोक सेवा आयोग, बागमती

९.४ आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को फागुन मसान्तसम्म तह ४ देखि तह ९ सम्म गरी कुल माग पद संख्या ७६३ रहेकोमा दरखास्त दिने उम्मेदवार सङ्ख्या ८०,६६७ रहेको छ । तह ९ मा भने माग संख्या ५४ रहेकोमा २६ जनाले मात्र दरखास्त दिएको देखिन्छ ।

तालिका ९(ख) दरखास्त आहान एवम् प्राप्त दरखास्तको विवरण

तह	माग पद सङ्ख्या	दरखास्त दिने उम्मेदवार सङ्ख्या
४	४३४	५६८१५
५	१६७	१७०६१
६	५५	३७०७
७	३४	१६६२
८	१९	१३९६
९	५४	२६
जम्मा	७६३	८०६६७

श्रोत : प्रदेश लोक सेवा आयोग, बागमती

अनुसूची

अनुसूची नं.	विषय	सूची
१. समग्र आर्थिक स्थिति		१-३
१.१	कूल गार्हस्थ उत्पादनमा बागमती प्रदेशको योगदान	१
१.२	प्रदेशगत कूल गार्हस्थ उत्पादन (उत्पादकको मूल्यमा)	२
१.३	औद्योगिक वर्गिकरण अनुसार राष्ट्रिय कूल गार्हस्थ उत्पादनको संरचना सँग बागमती प्रदेशको तुलनात्मक विवरण	२
२. सार्वजनिक वित्त		४-११
२.१	साना किसान विकास लघुवित्त वित्तीय संस्थालिको आ.व. २०७७/७८ मा लगानी भएको सहलियतपूर्ण कर्जाको विवरण	४
२.२	साना किसान विकास लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.को आ.व. २०७८/७९ चैतसम्ममा लगानी भएको सहलियतपूर्ण कर्जाको विवरण	५
२.३	कृषि विकास बैंक लि. ले सहलियतपूर्ण ऋण लगानी भएको विवरण	६
२.४	कृषि विकास बैंक लि.को आ.व. २०७७/७८ र २०७८/०७९ मा लगानी भएको सहलियतपूर्ण कर्जाको जिल्लागत विवरण	७
२.५	बागमती प्रदेश सरकारको आर्थिक वर्ष २०७५/०७६ देखि २०७८/७९ सम्मको फागुन मसान्त सम्मको लक्ष्य र प्रगतिको विवरण	८
३. बैंक तथा वित्तीय संस्था		१२-१४
३.१	बागमति प्रदेश भित्रका बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुले परिचालन गरेको निक्षेप तर्फको विवरण	१२
३.२	बागमति प्रदेशको क्षेत्रगत कर्जा लगानीतर्फको विवरण	१२
३.३	२०७८ चैत्र मसान्तसम्मको बीमकको प्रदेशगत शाखा कार्यालय र कर्मचारीको विवरण	१३
३.४	२०७८ चैत्र मसान्तसम्मको बीमालेख र बीमाशुल्क संकलनको प्रदेशगत विवरण	१३
३.५	प्रदेशगत सहकारी संस्थाको संख्या	१४
४. सामाजिक क्षेत्र		१५-१७
४.१	बालमैत्री स्थानीय तह घोषणा भएका स्थानीय तहको विवरण	१५
४.२	बालसुधार गृह मकवानपुरको सेवा विवरण	१६
४.३	बाल सुधार गृह भक्तपुरको सेवा विवरण	१७

५. गरिबी निवारण र रोजगारी		१८
५.१	वागमती प्रदेशमा काम गर्ने उमेरको जनसंख्याको स्थिति	१८
६. आर्थिक क्षेत्र		१९-२०
६.१	वागमती प्रदेशमा रहेको निकुञ्ज तथा आरक्षको विवरण	१९
६.२	वागमती प्रदेशमा रहेका संस्कृति तथा पर्यटन सम्बन्धी विवरण	१९
६.३	पर्यटन प्रवर्द्धन र विकासका लागि पहिचान गरिएका गन्तव्यहरू	२०
७. भौतिक पूर्वाधार		२१-२६
७.१	प्रादेशिक र स्थानीय सडक सञ्जालको प्रदेशगत सडकको विवरण	२१
७.२	स्थानीय तहको केन्द्रसम्म सडक पहुँचको अवस्था	२१
७.३	निर्माण लाइसेन्स लिएका १ मेवा भन्दा बढी क्षमताका योजनाहरूको विवरण	२२

अनुसूची १.१ कूल गार्हस्थ्य उत्पादनमा बागमती प्रदेशको योगदान

	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९
कृषि, वन र मत्स्यपालन	१६.८६	१६.२७	१७.१३	१७.१२
खानी तथा उत्खनन्	३३.६२	४९.४०	४९.४०	४९.४०
उत्पादनमूलक उद्योग	३५.८३	३५.७४	३५.५३	३५.९०
विद्युत, ग्यास, वाष्प, तथा वातानुकलित आपूर्ति सेवा	३१.८९	२९.३०	३०.४०	३६.८०
पानी आपूर्ति, ढल फोहोर व्यवस्थापन तथा पुनःउत्पादनका क्रियाकलापहरु	२३.२९	२३.२९	२३.२९	२३.२९
निर्माण	२५.८२	२६.५२	२५.४५	२५.४५
थोक तथा खुद्रा व्यापार, गाडी तथा मोटरसाइकल मर्मत सेवा	५६.०८	५६.०१	५६.५१	५६.५१
यातायात तथा भण्डारण	४७.२४	४७.५९	४७.२४	४७.२४
आवास तथा भोजन सेवा	३९.७५	३९.८९	३९.७५	३९.७५
सूचना तथा सञ्चार	३१.२३	३१.१५	३१.२३	३१.२३
वित्तीय तथा बीमा क्रियाकलापहरु	६३.६०	६३.६४	६०.७५	६०.५०
घरजग्गा कारोवारको सेवा	६७.६३	६८.९०	६७.६३	६७.४०
पेशागत वैज्ञानीक तथा प्राविधिक क्रियाकलापहरु	६६.६०	६६.८१	६६.६०	६६.६०
प्रशासनिक तथा सहयोगी सेवाका क्रियाकलापहरु	७२.९७	७४.५२	७२.९७	७२.९७
सार्वजनिक प्रशासन, रक्षा र अत्यावश्यक सामाजिक सुरक्षा	१८.०१	१८.०४	१८.०१	१८.०१
शिक्षा	२१.१६	२१.२२	२१.२२	२१.२२
मानव स्वास्थ्य तथा सामाजिक कार्य	२५.७४	२५.७४	२५.७४	२५.७४
अन्य सेवाका क्रियाकलापहरु	४४.७१	८.३२	८.३२	८.३२
कृषि क्षेत्र				
गैर कृषि क्षेत्र				
कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (आधारभूत मूल्यमा)	३७.०३	३६.२३	३६.६७	३६.९४
उत्पादित वस्तुमा खुद कर	४३.५७	३५.९७	३६.६७	३६.७६
कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (उत्पादकको मूल्यमा)	३७.९१	३६.२०	३६.६७	३६.९१

स्रोत: आर्थिक सर्भेक्षण २०७८/७९, अर्थ मन्त्रालय

अनुसूची १.२ प्रदेशगत कूल गार्हस्थ उत्पादन (उत्पादकको मूल्यमा)

प्रदेश	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९ P
प्रदेश नं. १	५९९२४२	६१४६६६	६७५६१४	७६३२६८
मधेश	५०३५३७	५१८९०३	५७९९४७	६४४२७७
वागमती	१४६२८९१	१४१७२२५	१५६८४१८	१७९०६८३
गण्डकी	३४०८२७	३४९५४५	३८०४५३	४३१८०२
लुम्बिनी	५४०००२	५५१३१६	६०४१४३	६८४८७७
कर्णाली	१५१८९२	१६१५२७	१७५५५८	१९७९९८
सुदूरपश्चिम	२६०५३९	२७५५२१	३०११६८	३३८७२१
जम्मा	३८५८९३१	३८८८७०४	४२७७३०२	४८५१६२५

स्रोत: आर्थिक सर्वेक्षण २०७८/७९, अर्थ मन्त्रालय

P= प्रक्षेपित

अनुसूची १.३ औद्योगिक वर्गिकरण अनुसार राष्ट्रिय कूल गार्हस्थ उत्पादनको संरचना सँग वागमती प्रदेशको तुलनात्मक विवरण

विवरण	बागमती प्रदेश			राष्ट्रिय			
	२०७६/७७	२०७७/७८P	२०७८/७९R	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८P	२०७८/७९ R
कृषि, वन र मत्स्यपालन	११.८	११.६	११.१	२४.९	२५.२	२४.९	२३.९
खानी तथा उत्खनन्	०.८	०.८	०.८	०.७	०.६	०.६	०.६
उत्पादनमूलक उद्योग	५.०	५.३	५.५	५.८	५.१	५.४	५.६
विद्युत, ग्यास, वाष्प, तथा वातानुकलित आपूर्ति सेवा	१.०	०.९	१.४	१	१.२	१.१	१.४
पानी आपूर्ति, ढल फोहोर व्यवस्थापन तथा पुनःउत्पादनका क्रियाकलापहरु	०.४	०.४	०.३	०.६	०.६	०.६	०.५
निर्माण	४.३	४.१	४.३	७	६.२	५.९	६.२

थोक तथा खुद्रा व्यापार, गाडी तथा मोटरसाइकल मर्मत सेवा	२३.३	२४.६	२५.१	१६.२	१५.०	१६.०	१६.४
यातायात तथा भण्डारण	६.८	६.९	७.६	६.५	५.३	५.४	६.०
आवास तथा भोजन सेवा	१.६	१.७	१.८	२.३	१.५	१.६	१.७
सूचना तथा सञ्चार	१.९	१.९	१.८	२.२	२.२	२.२	२.१
वित्तीय तथा बीमा क्रियाकलापहरु	१२.०	११.६	११.२	६.२	७.१	७.०	६.९
घरजग्गा कारोवारको सेवा	१७.५	१६.८	१६.०	८.८	९.४	९.१	८.८
पेशागत वैज्ञानीक तथा प्राविधिक क्रियाकलापहरु	१.९	१.८	१.८	१	१.०	१.०	१.०
प्रशासनिक तथा सहयोगी सेवाका क्रियाकलापहरु	१.६	१.६	१.५	०.८	०.८	०.८	०.८
सार्वजनिक प्रशासन, रक्षा र अत्यावश्यक सामाजिक सुरक्षा	४.०	३.९	३.८	६.५	८.१	७.९	७.७
शिक्षा	४.९	४.७	४.७	७.५	८.४	८.१	८.१
मानव स्वास्थ्य तथा सामाजिक कार्य	१.२	१.३	१.३	१.५	१.८	१.८	१.८
अन्य सेवाका क्रियाकलापहरु	०.१	०.१	०.१	०.५	०.६	०.६	०.६

स्रोत: आर्थिक सर्वेक्षण २०७८/७९, अर्थ मन्त्रालय

P : अनुमानित, R : संशोधित

अनुसूची २.१ साना किसान विकास लघुवित्त वित्तीय संस्थालिको आ.व. २०७७/७८ मा लगानी भएको सुहलियतपूर्ण कर्जाको विवरण

क्र.सं.	जिल्ला	सहकारी संस्था सङ्ख्या	रकम (रु.हजारमा)	क्षेत्रगत ऋणी सदस्य संख्या						जम्मा
				कृषि व्यवसायका क्षेत्र	उद्योग व्यवसायका क्षेत्र	पर्यटन व्यवसायका क्षेत्र	व्यापार व्यवसायका क्षेत्र	बन तथा वातावरण क्षेत्र	महिला तथा दलित समुदायका क्षेत्र	
१	चितवन	२२	२२२६५०	३५६	११	३	४५	०	०	४१५
२	मकवानपुर	१०	७९६५०	१४४	१	१	३४	०	५	१८५
३	धादिङ	२६	२०३८७५	५७२	२३	२	२२२	०	३	८२२
४	नुवाकोट	३	७२००	१२	०	०	१०	०	१	२३
५	रसुवा	१	२५००	२०	०	०	२७	०	०	४७
६	सिन्धुली	१	६०००	१५	०	०	३	०	०	१८
७	सिन्धुपाल्चोक	६	३१८००	१५३	२	३	३१	१	१	१९१
८	रामेछाप	३	५०००	६६	०	०	२६	०	०	९२
९	काभ्रे	६	२३७००	६७	६	१	४२	०	०	११६
१०	दोलखा	५	९०००	९२	३	०	२७	०	०	१२२
११	भक्तपुर	१	४०००	८	०	०	१३	०	०	२१
१२	ललितपुर	१	१००००	३६	०	१	११	०	०	४८
१३	काठमाडौं	२	७७००	५८	०	०	४	०	०	६२
जम्मा		८७	६०५०७५	१५९९	४६	११	४९५	१	१०	२१६२

श्रोत : साना किसान विकास लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.

**अनुसूची २.२ साना किसान विकास लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.को आ.ब. २०७८/७९ चैत्र
मसान्तसम्म लगानी भएको सहूलियतपूर्ण कर्जाको विवरण**

क्र.सं.	जिल्ला	सहकारी संस्था सङ्ख्या	रकम (रु.हजारमा)	क्षेत्रगत ऋणी सदस्य संख्या					जम्मा
				कृषि व्यवसायका क्षेत्र	उद्योग व्यवसायका क्षेत्र	पर्यटन व्यवसायका क्षेत्र	व्यापार व्यवसायका क्षेत्र	महिला तथा वलित समुदायका क्षेत्र	
१	चितवन	२४	१८७९००	२९९	१२	२१	१८८	५	५२५
२	मकवानपुर	१६	८९८००	१३५	९	९	५०	९	२१२
३	धादिङ	१७	९७२००	२२४	१३	२	११७	०	३५६
४	नुवाकोट	१०	३७८००	१५१	४	१	५७	०	२१३
५	रसुवा	१	५०००	५०	१	१	३१	०	८३
६	सिन्धुली	०	०	०	०	०	०	०	०
७	सिन्धुपाल्चोक	११	२५५००	१९७	३	१	४४	०	२४५
८	रामेछाप	२	३५००	२३	०	०	९	०	३२
९	काभ्रे	९	५२५००	१०७	८	१	६५	३	१८४
१०	दोलखा	५	१३२५०	५३	१	०	३६	२	९२
११	भक्तपुर	१	३०००	८	०	०	१	१	१०
१२	ललितपुर	१	३५००	१२	०	०	४	१	१७
१३	काठमाडौं	१	३०००	१८	०	०	१५	०	३३
जम्मा		९८	५२१९५०	१२७७	५१	३६	६१७	२१	२००२

श्रोत : साना किसान विकास लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.

अनुसूची २.३ कृषि विकास बैंक लि. को सहूलियतपूर्ण ऋण लगानी भएको विवरण

आर्थिक बर्ष २०७७/०७८				आर्थिक बर्ष २०७८/०७९ चैत्र मसान्त सम्म		
लगानिको क्षेत्र	ग्राहक संख्या	ऋण प्रवाह रकम	प्रतिशत	ग्राहक संख्या	ऋण प्रवाह रकम	प्रतिशत
कृषि व्यवसाय	५९६	५२,५९,७५,०००	५५.८०	२३४	२९,७०,७०,०००	५२.५३
व्यापार व्यवसायका क्षेत्र	१९३	१८,७१,७०,०००	१९.८६	११८	११,४०,७०,०००	२७.६१
महिला तथा दलित समुदाय विकास	१६६	१४,८५,२८,०००	१५.७६	७३	६,७२,६०,०००	१६.२८
उद्योग व्यवसायका क्षेत्र	५८	५,३०,५०,०००	५.६३	५	५०,००,०००	१.२१
वन तथा वातावरण क्षेत्र	२	२०,००,०००	०.२१	१	१०,००,०००	०.२४
पर्यटन प्रबर्द्धन	२७	२,५८,४०,०००	२.७४	९	८८,००,०००	२.१३
जम्मा	१,०४२	९४,२५,६३,०००	१००	४४०	४९,३२,००,०००	१००

श्रोत : कृषि विकास बैंक लि.

अनुसूची २.४ कृषि विकास बैंक लि.को आ.ब. २०७७/७८ र २०७८/०७९ मा लगानी
भएको सहूलियतपूर्ण कर्जाको जिल्लागत विवरण

२०७७/७८					२०७८/०७९ चैत्र मसान्त सम्म		
क.स.	जिल्ला	ग्राहक संख्या	ऋण प्रवाह रकम	प्रतिशत	ग्राहक संख्या	ऋण प्रवाह रकम	प्रतिशत
१	मकवानपुर	१७२	१४८०१५०००	२७.९६	१४१	१३,३४,००,०००	३२.२८
२	चितवन	९४	८८८८००००	१६.७९	६९	६,५२,००,०००	१५.७८
३	धादिङ	१११	९६४६००००	१८.२२	८६	७,९८,५०,०००	१९.३२
४	काठमाण्डौ	५०	४,५६,९८,०००	८.६३	४५	४,१३,१०,०००	१०.००
५	भक्तपुर	९	८०,००,०००	१.५१	६	७१,००,०००	१.७२
६	ललितपुर	३१	२८५०००००	५.३८	१४	१,२२,७०,०००	२.९७
८	सिन्धुली	१०	८१,००,०००	१.५३	३	२५,००,०००	०.६१
९	काभ्रेपलान्चोक	३१	२,६२,४०,०००	४.९६	३१	३,१०,००,०००	७.५०
१०	सिन्धुपाल्चोक	२८	२,४३,७०,०००	४.६०	१८	१,७०,७०,०००	४.१३
११	नुवाकोट	२९	२,४८,५०,०००	४.६९	१६	१,४०,००,०००	३.३९
१३	रामेछाप	७	६७,५०,०००	१.२८	११	९५,००,०००	२.३०
७	दोलखा	२०	१,६३,००,०००	३.०८	०	०	०
१२	रसुवा	१०	७२,००,०००	१.३६	०	०	०
	जम्मा	६०२	५२,९३,६३,०००	१००	४४०	४१,३२,००,०००	१००

श्रोत : कृषि विकास बैंक लि.

अनुसूची २.५ बागमती प्रदेश सरकारको आर्थिक वर्ष २०७५/०७६ देखि २०७८/७९ सम्मको फागुन मसान्तसम्मको लक्ष्य र प्रगतिको विवरण

प्रदेश सरकारलाई राजस्व बाँडफाँटबाट प्राप्त राजस्व

रु करोडमा

सि.न.	शिर्षक	आ.ब.२०७५/०७६ को असार मसान्त सम्म संकलन राजस्व रु.	आ.ब.२०७६/०७७ को असार मसान्त सम्म संकलन राजस्व रु.	आ.ब.२०७७/०७८ को असार मसान्त सम्म संकलन राजस्व रु.	आ.ब. २०७८/०७९ को फागुन मसान्त गते सम्मको संकलन राजस्व रु.
२	११३१५-घरजग्गा रजिष्ट्रेशन दस्तुर	३९३१.४०	६४४५.४५	६७९७.६३	४६४८.६६
३	११४११-बाँडफाँडभई प्राप्त हुने मूल्य अभिवृद्धि कर	५६९६.७९	५९९३.३५	६९६४.८१	४४२४.८८
४	११४२१-बाँडफाँडभई प्राप्त हुने अन्त शुल्क	१६८४.०७	१९४३.६३	२०१५.६०	१३३९.९१
६	११४५६-बाँडफाँड प्राप्त हुने सवारी साधन कर	३९०२.२८	३८९५.९१	४९५१.४६	४९५१.४६
७	११४४३-शिक्षा सेवा कर-शैक्षिक संस्था	१.०९	०.००	०.००	०.००
११	११६१३-व्यावसाय,रजिष्ट्रेशन दस्तुर तथा व्यवसाय कर	१६८.८२	०.००	०.००	०.००
१२	११६१४-रेडियो/एफ.एम.सञ्चालन दस्तुर	०.०८	०.००	०.००	०.००
१३	११६२१-चालक अनुमति पत्र, सवारी दर्ता किताब (खतलङ्ग खट्टाङ्गण) सम्बन्धी दस्तुर	९९०.२९	०.००	०.००	०.००
१४	११६२१-व्यवसाय वाहेक अन्यले भुक्तानी गर्ने	०.००	०.००	०.००	०.००
१५	११४७१-बाँडफाँटबाट प्राप्त हुने मनोरञ्जन कर	१.४०	८.००	०.९६	०.०१
१६	११४७२-विज्ञापनकर	५९.९३	४३.०३	५१.३३	५.२१
जम्मा		१६४३६.१५	१७५२९.३७	२०७८१.७९	४६४८.६६

सि.न.	शिर्षक	आ.ब.२०७५/०७६ को असार मसान्त सम्म संकलन राजस्व रु.	आ.ब.२०७६/०७७ को असार मसान्त सम्म संकलन राजस्व रु.	आ.ब.२०७७/०७८ को असार मसान्त सम्म संकलन राजस्व रु.	आ.ब.२०७८/०७९ को फागुन मसान्त गते सम्मको संकलन राजस्व रु.
१	१३३११-समानिकरणअनुदान	५९६९.७०	७५९६.४०	७७७७.१०	५२३९.३३
२	१३३१२-शसर्तअनुदान चालु	८५५६.९०	७९७८.५०	२५४६.६७	१६६६.२६
३	१३३१३-शसर्तअनुदान पूँजीगत	०.००	०.००	३२९७.८३	१८२०.८८
४	१३३१५ विशेष अनुदान	०.००	४१०.००	४९०.००	३७२.३३
५	१३३१६ समपुरक अनुदान चालु	६००.००	६४६.६०	८१८.२०	३८३.२०
६	१३३१८ अन्य अनुदान चालु (संघ सरकारपछि प्राप्त हुनसक्ने शर्तित अनुदान)	०.००	०.००	२०४४.८४	०.००
जम्मा		१५१२६.६०	१६६३१.५०	१६९१४.६४	९४८१.९९

प्रदेश सरकारको आफ्नो स्रोतबाट संकलित राजस्व

सि.न.	शिर्षक	आ.ब.२०७५/०७६ को असार मसान्त सम्म संकलन राजस्व	आ.ब.२०७६/०७७ को असार मसान्त सम्म संकलन राजस्व रु.	आ.ब.२०७७/०७८ को असार मसान्त सम्म संकलन राजस्व	आ.ब. २०७८/०७९ को फागुन मसान्त गते सम्मको संकलन राजस्व रु.
१	१४१४६ बाँडफाँट भई प्राप्त विद्युत सम्बन्धी रोयल्टी	३९९.३२	३४६.४०	०.००	०.००
२	१४१५३ बाँफाँड भई प्राप्त वन रोयल्टी	७५.४४	४६.०२	२७.९२	०.००
३	१४१५४ बाँफाँड भई प्राप्त खानि तथा खनिज सम्बन्धी रोयल्टी	४४.०३	२६.५२	४९.२७	०.००
४	१४१५६-बाँडफाँट भई प्राप्त खानी तथा खनिज सम्बन्धी रोयल्टी	०.००	०.००	३५०.१८	०.००
५	१४१५७-बाँडफाँड भई प्राप्त दहत्तर बहत्तरको विक्रिबाट प्राप्त हुने आय	०.००	९८६.९७	८८९.५३	३९९.७०

६	१४१५८ बाँडफाँड भई प्राप्त पर्वतारोहण वातको रोयल्टी	१२.२९	२.८४	१३.१७	०.००
७	१४१५९ अन्य स्रोतबाट प्राप्त बाँडफाँड नहुने रोयल्टी	०.००	३.२६	२.९७	०.००
१७	१४१५१-सरकारीसम्पत्तिको बहालबाट प्राप्त आय	५.७५	०.६६	०.९९	१.१९
२०	१४१७९-अन्य बाँडफाँट हुने राजस्व	५२४.९६	०.००	०.००	०.००
२१	१४२११-कृषिउत्पादनको विक्रीबाट प्राप्त रकम	१४.३६	१६.६८	२१.२३	१२.४७
२२	१४२१२-सरकारीसम्पत्तिको विक्रीबाट प्राप्त रकम	१.०७	०.३३	२.५५	०.१९
२३	१४२१३-अन्यविक्रीबाट प्राप्त रकम	०.०३	०.०७	०.२४	०.००
२४	१४२१७-नहर तथा कुलो उपयोग वापतको शुल्क	०.०४	०.००	०.००	०.००
२५	१४२१९-अन्यसेवा शुल्क तथा विक्री	०.७१	०.७३	१६०८.३५	१४७८.२५
२६	१४२२३-शिक्षाक्षेत्रको आम्दानी	०.३७	०.२७	०.२७	०.२१
२७	१४२२४-परीक्षाशुल्क	४०.०३	२९.२३	११२.४३	१०१.०४
२८	१४२२५-यातायातक्षेत्रको आम्दानी	३००.०२	३७२.७८	४३६.५८	४०५.०९
२९	१४२२७-राहदानीशुल्क	०.००	०.००	०.००	०.००
३०	१४२२९-अन्यप्रशासनिक सेवा शुल्क	२०.८४	४७.७३	४३.३१	२९.६२
३२	१४२५३-व्यावसाय रजिष्ट्रेशन दस्तुर	०.००	१८३.९४	३७२.८४	२९८.६०
३३	१४२५४-रेडियो/एफ.एम.सञ्चालन दस्तुर	०.००	२.४८	२.६७	०.४७
३४	१४२५५-टेलिभिजन सञ्चालन दस्तुर	०.००	४.१०	९.६४	१.०८
३५	१४२५६-चालक अनुमति पत्र, सवारी दर्ता किताब (खालङ्ग खट्टाद्वारा) सम्बन्धी दस्तुर	०.००	७२५.६०	८२७.८३	९५८.०८
३६	१४२६४-वन क्षेत्रको अन्य आय	०.००	२७.७९	३२.१७	४१.८१

३७	१४३११- न्यायिकदण्ड,जरिवाना र जफत	९.२०	०.००	०.०१	०.००
३८	१४३१२- प्रशासनिकदण्ड,जरिवाना र जफत	०.००	२२.१७	२९.१९	९.०१
३९	१४३१३-धरौटी सदरस्याहा	०.००	१.९९	१.११	०.३६
४०	१४५११-व्रीमादावी प्राप्ति	०.००	०.००	०.३६	०.१९
४१	१४५२९-अन्यराजस्व	०.०८	१५.९३	१५.१९	०.५०
प्रदेश सरकारको आफ्नो स्रोतबाट संकलित राजस्व		१४४८.५३	२८६४.५१	४८५०.०१	३३३८.१९
१	१५१११-बेरुजू	११.११	७५.८४	८०.८१	२४.९७
२	१५११२-निकासा फिर्ता	०.००	०.७०	१.५२	६.५४
३	१५११३-अनुदान फिर्ता	०.००	१०६६.३२	१०३७.२७	१२२३.५४
४	गत वर्षको नगद मौज्दात	७५१.०७	१०१८२.७९	१७४९१.४५	२३३४६.४८
बेरुजू तथा निकासा फिर्ता		०.००	०.००	१८६११.०५	०.००
१	संस्थानबाट ऋण लगानी फिर्ता	०.००	०.००	२७०.६४	०.००
संस्थानबाट ऋण लागनी फिर्ता		०.००	०.००	२७०.६४	०.००
प्रदेश सरकारको आफ्नो स्रोतबाट संकलित राजस्व जम्मा		७६२.१८	११३२५.६५	१८६११.०५	२४६०१.५३
कुल जम्मा		३३७७३.४६	४८३५१.०३	६१४२८.१२	५२७१६.७०

श्रोत : प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, बागमती प्रदेश

अनुसूचि: ३.१ बागमति प्रदेश भित्रका बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुले परिचालन गरेको
निकषेप विवरण रु. दश लाखमा

विवरण	आ.व. २०७५/७६	आ.व. २०७६/७७	आ.व. २०७७/७८	आ.व. २०७८/७९ को चैत्र मसान्तसम्म
१. निकषेप	२,३०५,७७७,२३५,९४३	२,६८९,६६७,७९९,४८६	३,२०७,९३६,९०७,५६५	३,२३७,३२३,८६०,४९४
१.१ चालु खाता	२०८,२२५,०९६,५७९	२६९,२२२,४४८,९९२	३२२,९५३,९५९,३४७	२९९,६९५,०९६,७४०
१.२ वचत खाता	५५५,९७४,३९०,२२९	६३०,४०४,४९३,९५९	८३८,८९२,५५५,६७८	६९५,६००,८४४,४८९
१.३ मुद्दती खाता	९,२९७,२३९,७४०,३६९	९,४९४,९७८,६९८,८०४	९,७२७,९३६,८५४,२९५	९,९७०,४९८,५९९,०२८
१.४ Money At Call	२६०,८८९,८८५,७६८	२४२,७३९,४३३,७२७	२६५,९३५,९४५,५६४	२२९,५५९,५२८,४८६
१.५ Cert Of Deposit	-	-	-	-
१.६ Margin	९७,५७२,९८०,९९४	२९,६९९,७२९,८७५	२९,६२४,३५६,४३३	३८,४९२,९८४,८८०
१.७ Others	४५,८९९,२२२,०२०	३८,६३९,००३,०९७	२२,६७३,२४४,२४९	९९,६३७,७७४,७९९

श्रोत: नेपाल राष्ट्र बैंक

अनुसूचि: ३.२ बागमति प्रदेशको क्षेत्रगत कर्जा लगानी विवरण रु. दश लाखमा

विवरण	२०७७ असार मसान्त	२०७७ पुस मसान्त	२०७८ असार मसान्त	२०७८ पुस मसान्त
कृषि र वन सम्बन्धी	७४५४४.६५	८९५४६.४०	९८७९७.६५	९०९७६.०४
माछापालन सम्बन्धी	५९६.४४	७९९.६३	९३०७.९०	९६४५.७८
कृषि क्षेत्र कर्जा	७५१४९.०९	९०३३८.०३	९००९०४.७५	९०३४९९.८२
खानी सम्बन्धी	४००९.३४	३९४०.९४	४५९९.८४	४४४७.९४
कृषि, वन तथा पेय पदार्थ उत्पादन सम्बन्धी	९२०२०.९३	९०२९६७.३४	९२६७९९.८३	९९५९००.३३
गैरखाद्य वस्तु उत्पादन सम्बन्धी	२३७०२२.२८	२५९८३६.८०	२८६२९४.५३	३३५४३८.९७
निर्माण	२०९९६.८६	२९७७०.२९	२३९६८९.९७	२५०९७७.८०
विद्युत, ग्यास तथा पानी	९५२३६२.२२	९७४२५५.२९	२०९८६५.९३	२९८६७९.४५
धातुका उत्पादन, मेसिनरी तथा ईलेक्ट्रोनिक	२६४९७.९८	३२२०६.९५	३७२७७.९५	४७६८४.६८
उद्योग क्षेत्र कर्जा	७९२९९२.०९	७८२९९६.७३	८९६४२३.२५	९७३९२७.५७
यातायात, भण्डारण र संचार	५५९३२.४०	५५९९९.९८	५७६८५.५२	६७७६२.७६
थोक तथा खुद्रा विक्रेता	३०९४५२.२६	३२२७६०.९८	३७५९८२.४५	४९५०३५.९५
वित्त, बीमा तथा अचल सम्पत्ति	९८०५५९.८६	२०९५६५.८५	२३६३५८.८८	९३७८३४.३५
पर्यटन	९६८५४.५३	९०७४९९.५६	९२३७७२.८८	९२५३३४.०७
अन्य सेवा	९९९९३४.०८	९२६४६५.३०	९२७७४०.८६	९९८३९.४९
सेवा क्षेत्र	७४५९२५.९३	८२९३९४.८७	९२९५४०.५९	८३७७९.५४
जम्मा	९५३४०५८.२३	९६९४६४९.६३	९९९८०६८.५९	९९९४३३७.९३

श्रोत: नेपाल राष्ट्र बैंक

अनुसूचि: ३.३ २०७८ को चैत्र मसान्त सम्मको बीमकको प्रदेशगत शाखा कार्यालय र कर्मचारीको विवरण

प्रदेश	कार्यालयको संख्या			कर्मचारीको संख्या		
	जीवन	निर्जीवन	जम्मा	जीवन	निर्जीवन	जम्मा
प्रदेश १	३७६	१६५	५४१	७८८	६१८	१४०६
मधेश	३२२	१२७	४४९	७०६	४६६	११७२
बागमती	५९७	३१६	९१३	२५२९	३०१३	५५४२
गण्डकी	२३४	१३९	३७३	५०१	४७२	९७३
लुम्बिनी	३६६	१७९	५४५	८२७	६९३	१५२०
कर्णाली	१४५	४२	१८७	३१०	१३१	४४१
सुदूरपश्चिम	२५७	७२	३२९	५४८	२४४	७९२
जम्मा	२,२९७	१,०४०	३,३३७	६,२०९	५,६३७	११,८४६

श्रोत: बीमा समिति

अनुसूचि: ३.४ २०७८ को चैत्र मसान्त सम्मको बीमालेख र बीमाशुल्क संकलनको प्रदेशगत विवरण

प्रदेश	जिवन			निर्जिवन			कुल बीमा शुल्क	कुल बीमा शुल्क को हिस्सा
	सक्रिय रहेका कुल बीमालेख संख्या	कुल बीमा शुल्क	कुल बीमा शुल्क को हिस्सा	जारी बीमालेख संख्या	कुल बीमा शुल्क	कुल बीमा शुल्क को हिस्सा		
प्रदेश १	१,२७१,१०३	१२४,९४०.८६	१२.१८	२६७,७१०	२५,९१९.४५	९.०३	१५०,८६०.३१	११.४९
मधेश	५०२,८०२	१००,४२०.१६	९.७९	२०३,१४८	१७,८८८.३७	६.२३	११८,३०८.५३	९.०१
बागमती	७,९७०,१४७	४३७,१११.१४	४२.६३	९८१,२८४	१९०,३८७.४७	६६.३३	६२७,४९८.६१	४७.८१
गण्डकी	५१०,१९९	१०६,४५६.४०	१०.३८	२२१,४७८	१६,८३५.६९	५.८७	१२३,२९२.०८	९.३९
लुम्बिनी	८५०,३९६	१५७,४५८.१३	१५.३६	३५०,५७२	२५,१३८.८६	८.७६	१८२,५९६.९९	१३.९१
कर्णाली	२१५,३६८	४४,२७०.६९	४.३२	४०,४४८	३,७१०.०४	१.२९	४७,९८०.७३	३.६६
सुदूरपश्चिम	४७१,६८३	५४,७४४.०४	५.३४	११०,७७४	७,३३१.७८	२.४८	६१,०७५.८२	४.७१
जम्मा	११,७९१,६९८	१,०२५,४०१.४२	१००	२,१७५,४१४	२८७,०११.६६	१००	१,३१२,४१३.०८	१००

श्रोत: बीमा समिति

अनुसूचि: ३.५ प्रदेशगत सहकारी संस्थाको संख्यात्मक विवरण

प्रदेश	सहकारी संस्था	प्रदेशको अंश(प्रतिशत)	प्रति एक हजार जनसंख्यामा हकारी संख्या
प्रदेश नं. १	५१४४	१४.८१	१.१३
मधेश	५८५७	१६.८७	१.०८
बागमती	११५७७	३३.३५	२.०९
गण्डकी	३८८७	११.१९	१.६१
लुम्बिनी	३७६३	१०.८४	०.८३
कर्णाली	२१२२	६.११	१.३४
सुदूरपश्चिम	२३६२	६.८०	०.९२
जम्मा	३४७१२	१००	११८

श्रोत: भूमि व्यवस्था, सहकारी गरिवी निवारण मन्त्रालय, बागमती प्रदेश

अनुसूचि: ४.१ बालमैत्री स्थानीय तह घोषणा भएका स्थानीय तहको विवरण

क्र. सं.	स्थानीय तहको नाम	आ.व. २०७५/७६	आ.व. २०७६/७७	आ.व. २०७७/७८	आ.व. २०७८/७९ को फागुन मसान्त
१	भिमेश्वर नगरपालिका	--	२०७६।०५।२९	--	--
२	धुलिखेल नगरपालिका	--	--	२०७७।११।०५	--
३	मनहरी गाउँपालिका	--	२०७६।९।२६	--	--
४	मकवानपुर गढी गाउँपालिका	--	--	--	२०७८।१२।११
५	कालिन्चोक गाउँपालिका	--	--	--	२०७८।१२।१२
६	रत्ननगर नगरपालिका	--	--	--	२०७८।१२।२२
७	चाँगुनारायण नगरपालिका	--	--	--	२०७८।११।२७
८	बकैया गाउँपालिका	--	--	२०७७।१०।२९	--

स्रोत : सामाजिक विकास मन्त्रालय, बागमती प्रदेश

अनुसूची: ४.२ बालसुधार गृह मकवानपुरवाट प्रदान गरिएको सेवाको विवरण

क्र. सं.	बालसुधारगृहवाट दिने सेवा	आ.व. २०७५/७६	आ.व. २०७६/७७	आ.व. २०७७/७८	चालु आ.व.को फागुन मसान्तसम्मको विवरण
१	आश्रित बालबालिका संख्या	५९	३१	४४	५६
२	मनोसामाजिक मनोविमर्श सेवा लिनेको बालबालिकाको संख्या	-	-	-	सामान्य परामर्श हुने गरेको, बिज्ञ नरहेको
३	लत्ता कपडा पाउने बालबालिकाको संख्या	५९	३१	४४	४३
४	औषधोपचारका सेवाग्राही बालबालिका र रकम	-	१	-	१ पटक २० जनालाई सामान्य उपचार भएको
५	जिवनउपयोगी तालिम लिनेको संख्या	-	-	३३	५५
६	अन्य सीप विकास तालिम लिनेको बालबालिकाको संख्या	-	-	२२	-
७	परिवारमा पुनर्एकीकरण गरिएका बालबालिकाको संख्या	२२	३०	२०	२६

स्रोत : सामाजिक विकास मन्त्रालय, बागमती प्रदेश

अनुसूची ४.३ बाल सुधार गृह भक्तपुरवाट प्रदान गरिएको सेवाको विवरण

क्र. सं.	बालसुधारगृहवाट दिने सेवा	आ.व. २०७५/७६	आ.व. २०७६/७७	आ.व. २०७७/७८	चालु आ.व.को फागुन मसान्तसम्मको विवरण
१	आश्रित बालबालिका संख्या	२१०	१५५	२१०	२५६
२	मनोसामाजिक मनोविमर्श सेवा लिनेको बालबालिकाको संख्या	११०	१७५	१५०	२१०
३	लत्ता कपडा पाउने बालबालिकाको संख्या	२००	६०	६०	१८०
४	औपधोपचारका सेवाग्राही बालबालिका र रकम	९८	११०	९३	१२७
५	जिवनउपयोगी तालिम लिनेको संख्या	२३	७१	१३०	९०
६	अन्य सीप विकास तालिम लिनेको बालबालिकाको संख्या	-	-	७०	४८
७	परिवारमा पुनर्किकरण गरिएका बालबालिकाको संख्या	११०	२४२	१५९	१४४

स्रोत : सामाजिक विकास मन्त्रालय, बागमती प्रदेश

अनुसूची ५.१ वागमती प्रदेशमा काम गर्ने उमेरको जनसंख्याको स्थिति (संख्या हजारमा)

उमेर समूह	शहर	ग्रामीण	जम्मा
१५-१९ वर्ष	४९०	१४१	६३१
२०-२४ वर्ष	५७९	११३	६९२
२५-२९ वर्ष	४७०	१११	५८१
३०-३४ वर्ष	३९६	७८	४७४
३५-३९ वर्ष	३६२	८४	४४६
४०-४४ वर्ष	३१६	१००	४१६
४५-४९ वर्ष	२६९	९५	३६४
५०-५४ वर्ष	२१८	७२	२९०
५५-५९ वर्ष	१७०	७७	२४७
६०-६४ वर्ष	१४५	८०	२२५
६५ देखि माथि	३२८	१७३	५०१
जम्मा	३७४२	११२३	४८६५

स्रोत: नेपाल श्रम शक्ति सर्भेक्षण, २०१७/१८, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग ।

अनुसूचि: ६.१ वागमती प्रदेशमा रहेको निकुञ्ज तथा आरक्षको विवरण

क्र.सं.	निकुञ्ज तथा आरक्ष	स्थापना (बि.स.)	क्षेत्रफल(ब.कि.मि.)	अवस्थित जिल्ला
१	शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज	२०५८	१५९	काठमाण्डौ,नुवाकोट र सिन्धुपाल्चोक
२	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज	२०३०	९५२.६३	नवलपुर,परासी,चितवन र मकवानपुर
३	लाडटाड राष्ट्रिय निकुञ्ज	२०३३	१७१०	रसुवा,नुवाकोट र सिन्धुपाल्चोक
४	पर्सा राष्ट्रिय निकुञ्ज	२०४१	६२७.३९	पर्सा,मकवानपुर र बारा
५	गौरीशंकर संरक्षण क्षेत्र	२०५७	२१७९	रामेछाप,दोलखा र सिन्धुपाल्चोक

स्रोत: वन तथा वातावरण मन्त्रालय,वागमती प्रदेश

अनुसूची ६.२ बागमती प्रदेशमा रहेका पर्यटन सम्बन्धी विवरण

क्र. सं.	विवरण	आ.व.२०७५/७६	आ.व.२०७६/७७	आ.व.२०७७/७८	आ.व.२०७८/७९	
१	पर्यटकीय स्तरका होटल	संख्या	३७५	३७५	३७८	३८२
		बेड संख्या	१२०००	१२०००	१२१५०	१२३००
२	ट्रभल एजेन्सीको संख्या	३८८१	३९५२	४००८	४०१४	
३	ट्रेकिङ एजेन्सीको संख्या	२७५६	२८३५	२८७४	२८९६	
४	टुर गाइडको संख्या	४२०१	४४३७	४४४८	४५४९	
५	ट्रेकिङ गाइडको संख्या	१८२०४	१८५३४	१८७७२	१९१४६	
६	पोर्टर गाइडको संख्या	२२१	२४०	२६८	३०३	
७	जलयानाको विवरण	८१	८३	८६	८७	

स्रोत : संस्कृति तथा पर्यटन मन्त्रालय, बागमती प्रदेश

अनुसूची ६.३ पर्यटन प्रवर्द्धन र विकासका लागि पहिचान गरिएका गन्तव्यहरू

क्र.सं.	जिल्ला	स्थापित तथा प्रवर्द्धन गर्नुपर्ने गन्तव्यहरू	नयां तथा विकास गर्नुपर्ने गन्तव्यहरू
१	दोलखा	कालिन्चोक भगवति	जिरी हिल स्टेशन जिरी नगरपालिका
२	सिन्धुली		सिन्धुली गढी हिल स्टेशन,कमलामाई न.पा.
३	काभ्रे	पलान्चोक भगवति,नमोबुद्ध	
४	सिन्धुपाल्चोक	भोटेकोशी	मुडे हिल स्टेशन,लिसंखुपाखर गांउपालिका
५	नुवाकोट	नुवाकोट दरबार,ककनी	ककनी हिल स्टेशन,रुबी भ्याली गा.पा.
६	रसुवा	गोसाइंकुण्ड,कैजिग	सोम्दाङ्ग हिल स्टेशन,आमाछोदिङ्गमो गाउपालिका
७	धादिङ	त्रिशुली यापिर्टङ्ग	रुबी भ्याली हिल स्टेशन,रुबी भ्याली गा.पा.
८	चितवन	देवघाट,सौराहा	सिराईचुली हिल स्टेशन,ईच्छाकामना
९	मकवानपुर	दामन मार्खु कुलेखानी	चित्लाङ्ग हिल स्टेशन,थाहा नगरपालिका
१०	काठमाण्डौ	पशुपतिनाथ,स्वयम्भुनाथ	
११	भक्तपुर	नगरकोट,भक्तपुर दरबार चागुनारायण	
१२	ललितपुर	पाटन दरबार	कालेश्वर महादेव हिल स्टेशन,महाङ्काल गाउपालिका
१३	रामेछाप		शिवालय हिल स्टेशन,गोकुलगंगा

स्रोत : संस्कृति तथा पर्यटन मन्त्रालय, बागमती प्रदेश

अनुसूचि: ७.१ प्रादेशिक र स्थानीय सडक सञ्जालको प्रदेशगत सडकको विवरण
(किलो मिटरमा)

प्रदेश	धुलोकच्ची/	ग्रावेल	कालोपत्रे	जम्मा सडक	प्रदेशको अंश (प्रतिशत)	सडक घनत्व (किप्रति .मी. (मी.वर्ग कि
प्रदेश नं . १	९,६९५	२,५८८	८४६	१३,१२९	२०.३२	०.५१
मधेश	२,७४२	२,८७४	३८६	६,००२	९.२९	०.६२
बागमती	११,८४५	२,७६५	१,३९१	१६,००१	२४.७६	०.७९
गण्डकी	९,६३२	१,२५८	६८०	११,५७०	१७.९१	०.५४
लुम्बिनी	५,४६८	२,७३९	९३२	९,१३९	१४.१४	०.४१
कर्णाली	३,००२	२०९	९०	३,३०१	५.११	०.१२
सुदूरपश्चिम	४,०५७	१,१९६	२२२	५,४७५	८.४७	०.२७
जम्मा	४६,४४१	१३,६२९	४,५४७	६४,६१७	१००.००.	०.४४

स्रोत :अर्थ मन्त्रालय आर्थिक सर्वेक्षण, २०७९

अनुसूचि: ७.२ स्थानीय तहको केन्द्रसम्म सडक पहुँचको अवस्था

प्रदेश	स्थानीय तह	सडकको पहुँच नपुगेको		सडक पुगेको तर पक्की हुन बाँकी		जम्मा सडक (मि.कि)
		स्थानीय तह	सडकको लम्बाई (मि.कि)	स्थानीय तह	सडकको लम्बाई (मि.कि)	
प्रदेश नं. १	१३७	२	४०	५४	१,०७९	१,११९
मधेश	१३६	०	०	२५	१३९	१३९
बागमती	११९	१	१३	३२	५०९	५२२
गण्डकी	८५	२	६१	११	१८७	२४८
लुम्बिनी	१०९	०	०	३०	२५३	२५३
कर्णाली	७९	१०	२४७	२२	२९७	५४४
सुदूरपश्चिम	८८	६	८६	२६	४७२	५५८
जम्मा	७५३	२१	४४७	२००	२,९३६	३,३८३

स्रोत : अर्थ मन्त्रालय, आर्थिक सर्वेक्षण, २०७९

अनुसुचि: ७.३ निर्माण लाइसेन्स लिएका १ मेवा भन्दा बढी क्षमताका विद्युत योजनाहरूको विवरण

सि.न	विद्युत आयोजनाको नाम	नदी खोलाको नाम	जिल्ला/ क्षेत्र	क्षमता (मेवा)	उत्पादक
1	Khani Khola - 1	Khani Khola	Khare, Marbu (Dolakha)	40	Green Life Energy Pvt.Ltd, Sirin Bhawan, Lalitpur-1, Kupakdole
2	Tadi Khola	Tadi Khola	, Rautbesi, Samundratar, Shikharbesi (Nuwakot)	5	Hiraratna hydropower Pvt. Ltd
3	Sanjen	Sanjen	Chilime (Rasuwa)	42.5	Sanjen Jalvidyut Co.
4	Upper Mailung -A	Mailung Khola	, Gatlang, Haku (Rasuwa)	6.42	Energy Engineering Pvt. Ltd
5	Lower Khare	Khare	Bulung, Chankhu, Khare, Suriti (Dolakha)	11	Universal Power Company P. Ltd
6	Upper Sanjen	Sanjen	Chilime (Rasuwa)	14.8	Sanjen Jalvidhyut Co
7	Rasuwagadhi	Bhote koshi	Thuman, Timure (Rasuwa)	111	Rasuwagadhi H P
8	Upper Khimti	Khimti Khola	Chuchure (Ramechhap)	12	Himalaya Urja Bikas Co. Pvt. Ltd.
9	Upper Mailun Khola	Mailung Khola	, Gatlang, Haku, Dandagoun (Rasuwa)	14.3	Upper Mailung Khola Hydropower Limited.
10	Lower Tadi	Tadi Khola	(Nuwakot)	4.993	Buddha Bhumi Nepal Hydropower Co. Pvt. ltd.
11	Gelun Khola HPP	Gelun	Baramchi, Hagam, Jalbire (Sindhupalchok)	3.2	Gelun Khola Hydropower Company Pvt Ltd
12	Khani Khola (Dolakha)	Khani Khola	Marbu, Khare (Dolakha)	30	Sasha Engineering Hydropower P. Ltd
13	Upper Trishuli 3B	Trishuli	Manakamana (Nuwakot)	37	Nepal Electricity Authority

14	Salankhu Khola	Salankhu	Kaule, Manakamana, Tupche, Fikuri (Nuwakot)	2.5	Salankhu Khola Hydropower P. Ltd.
15	Madhya Bhotekoshi	Bhote koshi	Maneswor, Marbin, Listi (Sindhupalchok)	102	Madhya Bhotekoshi Jalbidyut Company Ltd.
16	Khare Hydropower Project	Khare	Chankhu, Khare, Marbu (Dolakha)	24.1	Constorium Power Developers Pvt Ltd
17	Upper Khimti II	Khimti Khola	Chuchure (Ramechhap)	7	Himalaya Urja Bikash Company Limited
18	Balephi A	Balephi	Baramchi, Golche, Pangtang (Sindhupalchok)	10.6	Moonlight Hydropower Company Pvt. Ltd.
19	Suri Khola	Suri	, Chankhu (Dolakha)	7	Suri Khola Hydropower Pvt Ltd
20	Langtang Khola Small Hydropower Project	Langtang	Syafru (Rasuwa)	20	Multi Energy Development Pvt. Ltd.
21	Upper Tadi	Tadi Khola	Rautbesi (Nuwakot)	11	Surya Kund Hydro Electric Pvt. Ltd.
22	Likhu -1	Likhu Khola	Gumdel (Ramechhap)	77	Pan Himay Energy Ltd
23	Likhu -2	Likhu Khola	Gumdel (Ramechhap) (Solukhumbu)	55	Global Hydropower Associate Ltd
24	Lower Likhu	Likhu Khola	(Okhaldhunga) Bijulikot, Gothgau (Ramechhap)	28.1	Swaita Ganga Hydropower and Construction Pvt. Ltd.
25	ChulepuKhola Hydropower Project	Chulepu, Dhunde Khola	Bhujee, Guptesqor, Pritee (Ramechhap)	8.52	Chandeswari Mahadev Khola Micro Hydro Com.P.Ltd.
26	Chauri Khola	Chauri	Goswara (Ramechhap)	5	Chauri Hydropower P Ltd
27	Sanjen Khola	Sanjen	Chilime (Rasuwa)	78	Sala Sungi P Ltd
28	Phalakhu Khola HPP	Phalankhu Khola	Bhorle, Saramthali (Rasuwa)	5	Rasuwa Hydropower

					Company Pvt Ltd
29	Phalakhu Khola HPP	Phalankhu Khola	Saramthali, Yarsa (Rasuwa)	14.7	Betrawati Hydroelectric Co. Ltd
30	Upper Balephi A	Balephi	Golche, Pangtang, Dhumthang (Sindhupalchok)	36	Balephi Hydropower Ltd.
31	Liping Khola	Liping	Tatopani (Sindhupalchok)	16.26	Him River Power Pvt. Ltd
32	Yambaling Khola	Yambling	Gumba, Golche (Sindhupalchok)	7.271	Yamling Hydropower Pvt Ltd
33	Sano Milti Khola SHP	Milti	Dandakharka, Melung (Dolakha) Phulasi (Ramechhap)	3	Sano Milti Khola Hydropower P.Ltd.
34	Upper Nyasim Khola	Nyasem Khola	Gumba (Sindhupalchok)	43	Sindhujwala Hydropower P. Ltd
35	Khimti II	Khimti Khola	Chyama (Dolakha) Betali, Rasanalu (Ramechhap)	48.8	Peoples Hydro sahakari Sastha Limited
36	Upper Lapche Khola	Lapche	Lamabagar (Dolakha)	52	Energy Venture Pvt. Ltd.
37	Ankhu Khola	Ankhu Khola	Darkha, Gumdi, Jharlang, Ree (Dhading)	42.9	Ankhu Hydropower Pvt. Ltd
38	Balephi	Balephi	Baramchi, Golche, Selang (Sindhupalchok)	23.52	Balephi Jalbidhut Company Ltd
39	Upper Chauri Khola	Chauri	(Kabhrepalanchok)	6	Himalayan Water Resources & Energy Development Co. P. Ltd
40	Tamakoshi V	Tama Koshi	Lamabagar, Orang, Bulung, Laduk, Gauri Sankar (Dolakha)	87	Tamakoshi hydropower Company Ltd.
41	Upper Trishuli-1	Trishuli	Dhunche, Haku (Rasuwa)	216	Nepal Water & Energy Development Co. P. Ltd
42	Lapche Khola	Lapche	Lamabagar (Dolakha)	160	Nasa Hydropower Company P Ltd
43	Saptang Khola HPP	Saptang	Bungtang (Nuwakot)	2.5	Saptang Hydropower Pvt Ltd

44	Nyam Nyam	Nyam Nyam Khola	Dandagoun (Rasuwa)	6	Nyam Nyam HydroPower Company Pvt.Ltd.
45	Rasuwa Bhotekoshi	Bhote koshi	Thuman, Briddhim, Goljung (Rasuwa)	120	Langtang Bhotekosi Hydropower Company Pvt. Ltd
46	Tadi Khola Cascade	Tadi Khola	Samundratar (Nuwakot)	3	Hira Ratna Hydropower Company Pvt. Ltd
47	Jhyaku Khola HPP	Jhyaku	Jhyaku, Jugu (Dolakha)	5.243	Ganesh Hydro power Com.Pvt.Ltd
48	Upper Trishui-2 HPP	Trishuli	Haku (Rasuwa)	102	Hydrochina Corporation
49	Likhu Khola HPP	Likhu Khola	Rawadolu, Khijichandeshwari (Okhaldhunga) Pritee, Kubukasthali (Ramechhap) Goli (Solukhumbu)	30	P K Hydropower Pvt. Ltd.
50	Upper Suri Khola HPP	Hulak, Kolung	Chankhu (Dolakha)	7	Makar Jitumaya Hudropower Pvt.Ltd.
51	Sagu Khola HEP	Sangu Khola	Alampu, Chilankha, Khupachagu (Dolakha)	20	Him Parbat Hydropower Pvt. Ltd.
52	Upper Ankhu Khola	Ankhu Khola	Jharlang, Lapa, Sirtung (Dhading)	38	Dhading Ankhu Khola Hydro Pvt. Ltd.
53	Sangu Khola HPP	Sangu (Sorun) Khola	Kalingchok, Khupachagu (Dolakha)	5	Kalinchowk Hydropower Pvt. Ltd.
54	Nupche Likhu HEP	Nupche , Likhu	Gumdel (Ramechhap)	57.5	Vision Energy and Power Pvt. Ltd.
55	Sagu khola 1 HPP	Sagu	Alampu, Chilankha (Dolakha)	5.5	Him Parbat Hydropower Pvt. Ltd
56	Lower Balephi	Balephi	Batase, Kubhinde, Fulpingkot, Fupingdandagau (Sindhupalchok)	20	Sajha Power Development
57	Bhotekoshi 5 HEP	Bhotekoshi	Ramche, Tekanpur, Gati, Barhabise,	62	Kalika Energy Ltd.

			Maneswor, Mankha (Sindhupalchok)		
58	Middle Tadi HPP	Tadi Khola	Rautbesi, Shikharbesi, Dhyangphedi (Nuwakot)	5.5	Dupcheshwor Mahadev Hydro Company Pvt. Ltd.
59	Pegu Khola Small Hydropower Project	Pegu	Bigu (Dolakha)	4.35	BiguHydropo wer Venture
60	Jurimba Khola Small Hydropower Project	Jurimba	Listi, Tatopani (Sindhupalchok)	7.63	Jurimba Hydropower Company Pvt. Ltd
61	Menchet Khola HPP	Menchet Khola	Sirtung, Tipling (Dhading)	7	Ruby Valley Hydropower Com.Ltd.
62	Nyasim HEP	Nyasem Khola	Gumba (Sindhupalchok)	35	Sita Hydropower Company Pvt. Ltd.
63	Jum Khola HEP	Jum	Lamabagar (Dolakha)	56	Sanima Jum Hydropower Pvt. Ltd
64	Upper Balephi	Balephi	Golche, Gumba (Sindhupalchok)	46	Upper Balephi Hydropower Limited (Previously, Samjhana Acharya)
65	Ilep Tatopani Khola HEP	Tatopani(Ile p) Khola	Lapa, Sirtung (Dhading)	25	Jalshakti Hydro companu Pvt Ltd
66	Super Melamchi HEP	Melamchi	Melamche (Sindhupalchok)	23.6	Milarepa Energy Pvt Ltd
67	Super Lower Bagmati HEP	Bagmati	Milche, Salamechakla(Taldhun ga), Saldhara (Kavrepalanchok) Gimdi, Thuladurlung (Lalitpur) Faparbari, Betini (Makawanpur)	41.86	Super Bagmati Hydropower Pvt. Ltd
जम्मा				2265.1 6	MW

स्रोत: खानेपानी , ऊर्जा तथा सिंचाई मन्त्रालय।

बागमती प्रदेश सरकार
आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय
हेटौडा, नेपाल

फोन: ०५७-५२७५२०, फ्याक्स: ०५७-५२७५१८

इमेल: moeap@bagamati.gov.np ,

वेबसाइट: moeap.bagamati.gov.np